Vol. I

No. (6)

22nd March, 1978
(Wednesday)
1 Chaitra, 1900 S.E.

THE ANDHRA PRADESH
Legislative Assembly Debates
OFFICIAL REPORT

CONTENTS

	PAGES
Short Notice Question and Answer	.. 291
Calling Attention to Matters of Urgent Public Importance :	
re: Raid on Baileru Dibba Harijancheri in Bapatla Taluk	.. 294
Business of the House.	.. 297
Point of Information :	
re : Inadequate seating arrangement for M.L.As., at the time [illegible] ceremony at Raj Bhavan.	.. 298
[illegible]	.. 299
Papers laid on the Table.	300
Government Bills :	
(1) A.P. General Sales Tax (Amendment) Bill, 1978.	301
(2) The Public Wakfs (Extension of Limitation) (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1978.	[illegible]
Budget for 1977-78 : (Vote on Account) : (General Discussion)	[illegible]

[illegible]

THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES
OFFICIAL REPORT

Sixth Day of the First Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 22nd March, 1978.

The House met at Half past Eight of the Clock

(Mr. Speaker in the Chair)

SHORT NOTICE QUESTION AND ANSWER

Reinstatement of Prematurely Retired Employees:

S.N. Q. No. 1J: -Sri M. Omkar;—Will the Chief Minister be pleased to state .

(a) whether it is a fact that the Government have decided to reinstate all the prematurely retired employees in the state; and

(b) if so, when will it come into force and the number to be benefitted by it?

The Chief Minister (Dr. M Channa Reddy):— [a] No Sir.

[b] Does not arise.

(ఎ) లేదండి.

(బి) ఈ ప్రశ్న ఉద్భవించదు.

శ్రీ యం. ఓంకార్ (నరసంపేట) :—అధ్యక్షా, కొత్త ప్రభుత్వం యొక్క కొత్త విధానాలు వున్నటువంటి యీ శుభసమయములో యీ నిర్భాగ్యులైనటువంటి 6500 మంది నిర్బంధంగా పదవీ విరమణ ఎమర్జన్సీ కాలములో చేయించబడిన వారందరిని బేషరతుగా వుద్యోగములోకి తీసుకునే విషయమై యిప్పటికైనా దయచేసి పునరాలోచన చేస్తారా ?

డాక్టరు యం. చెన్నారెడ్డి:—అధ్యక్షా, ప్రశ్నలో—"to reinstate all the prematurely retired employees....అని వుంది. అందుకని కాదు అన్నాను. మొత్తం అందరికి రీయిన్‌స్టేటుమెంటు సమస్యను ఆ విధంగా చేయకుండా-యింత వరకు అప్లికేషన్సు యిచ్చినటువంటివారు కొందరు వున్నారు. యివ్వనటువంటి వారు

---

*An asterisk before the name indicates confirmation by the Members.

కొందరు వున్నారు. అప్లికేషన్సుకు కొంత గడువు యిచ్చి, లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్‌లో యీ సమస్య మీద ప్రశ్న వచ్చినప్పుడు వారు చేసిన సూచనల ప్రకారము, సోమోటోగా విచారణ చేస్తాం, వాటిని చాలా లీనియంట్‌గా ప్యూచేసి వీలైనంతవరకు సహాయం చేస్తామనే ఆలోచన వున్నట్లు చెప్పాను మొత్తం చేయడమనే సమస్య వుద్భవించదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యం. ఓంకార్ :—ముఖ్యమంత్రిగారు రెండు విషయాలు చెప్పారు. ఒకటి, యింకా గడువును పొడిగిస్తామని, రెండవ సోమోటోగా చేస్తామని. ఎలాగు చేస్తున్నప్పుడు అందరి గురించి పరిశీలిస్తే బాగు టుంది. తప్పులు వున్నటువంటి వారి మీద విడి విడిగా విచారించి శిక్ష వేయండి. నిర్బంధంగా తొలగించినవారిని రీయిన్‌స్టేటు చేసేప్పుడు వ్యక్తులను పరిశీలిస్తే న్యాయం జరుగదు. కనుక బేషరతుగా తీసుకోండి. విడి విడిగా విచారణచేసి అవసరమైతే కఠినంగా శిక్షించండి; చట్టరీత్యా. పోతే పొడిగించిన గడవు ఎంతవరకు వుంది ?

డాక్టరు యం. చెన్నారెడ్డి :—అప్లికేషన్సు యివ్వడానికి గడువు యీ నెలాఖరు వరకు పొడిగించడం జరిగింది. సామోటో గా చేస్తామన్నాము. అన్ని కేసులు తీసుకుంటాం 2900 లు రిప్రజంటు చేస్తే 110 కేసుల్లో రీయిన్‌స్టేటుమెంటు యివ్వబడింది. మిగతా కేసుల గురించి గౌరవ సభ్యుల యొక్క ఆదురాను వుద్యోగస్తుల బాధను దృష్టిలోకి తీసుకొని ప్రైమా ఫేసితో ఒక్కొక్క కేసు చూడడానికి ప్రయత్నం చేస్తామని చెప్పి అక్కడ మనవి చేసినట్లు యిక్కడ మనవి చేస్తున్నాను.

Sri S. Jaipal Reddy (Kalvakurthi) :—Sir, this has been one of the Emergency excesses. Therefore, the Government should come forward with a set of criteria with which they would review the entire cases. The Government has been telling that they will review the cases. I would like the Chief Minister to answer as to what are the criteria by which these cases will be reviewed ?

డాక్టరు యం. చెన్నారెడ్డి :—ఇది చాలా సింపుల్ విషయం. క్రయిటీరియా లేకుండా తీయడం గాని పెట్టడం గాని జరుగదు. క్రయిటీరియా వుంటుంది. ఉదాహరణకు వారి రికార్డ్సు ఎలా వున్నవి, వారు పని చేసేప్పుడు వారి పర్‌ఫార్మన్సు ఎలా వుంది, లేటెస్టు రిపోర్ట్సు ఏమిఉన్నవి, కంప్లైంట్సు వున్నవా యివి అన్నిచూడడం జరుగుతుంది. 50 సంవత్సరాల వయస్సు, 20 సంవత్సరాల వుద్యోగకాల పరిమితి దాటిన వారి విషయం గురించి ఎమర్జన్సీ కాలములో ఎఫిషయన్సీ పెంచుదామనే వుద్దేశముతో చేయబడింది. అందులో తప్పుగా చేయలేదని రివ్యూ చేశారు కొందరిని తీసుకున్నారు. ఇంకా కొంత లీనియంటు ప్యూ తీసుకోవాలనే వుద్దేశము వుంది, తిరిగి లీనియంట్‌గా చూడడానికి ప్రయత్నం చేయబడుతుంది.

శ్రీ యం. ఓంకార్ :— జి. ఓ. ఎం. ఎస్. 506, జి. ఎ. డిపార్టుమెంటు తే. 12-8-75 పేరా 4లో యిన్ ది కాంటెక్స్టు ఆఫ్ ది నేషనల్ ఎమర్జన్సీ అనేది చాలా స్పష్టంగా పేర్కొనడం జరిగింది. ఈ విషయాలలో యిదివరకు పెట్టిన కేసుల్లో 1100 డిస్పైడ్ అయినవి అన్నారు. కాని చాలా భాగం రిజక్టు అయిపోయినవి. ఒక ఆఫీసరు రిమార్కు చేసిన తరువాత ఆయనకే పునఃపరిశీలన అధికారం యిచ్చినప్పుడు వారు చేసిన నిర్ణయానికి వారు భిన్నంగా పోవడానికి మనస్కరించదుగదా, యిండివిడ్యువల్ కేసుల్లో ముఖ్యమంత్రిగారు యింటర్‌ఫియర్ చేసుకుంటే తప్ప. రిజక్టు అయిన కేసులతో కలుపుకొని మొత్తం కేసులను పునఃపరిశీలన చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. అందరిని తీసుకోండి. కావాలంటే తరువాత యిండివిడ్యువల్ కేసుల్లో విడివిడిగా విచారణ జరిపించండి. ఇప్పటికైనా ఆ వైఖరి మానుకోవాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

డాక్టరు యం. చెన్నారెడ్డి :— అన్ని కేసుల్లో విచారణ చేయబడుతుందని స్పష్టం చేశాను. తిరికి వారే చేస్తారంటే, రెవ్యూ అనే మాట ఎప్పుడు కూడ వారి దగ్గెర రెవ్యూ జరుగుతుంది. ఇందులో తప్పకుండా జోక్యం తీసుకుంటాను అని అక్కడ మనవి చేశాను యిక్కడ మనవి చేస్తున్నాను. లీనియంటు వ్యూ తీసుకోబడుతుంది. మొత్తం జనరల్ ఎమినాస్టీ డిక్లేరు చేయాలనే మాట సబబుగా కనబడినా, యింత కాలం జరిగిన తరువాత జనరల్ ఏమినాస్టీ అని చెప్పడం అంత బాగుండదు ప్రైమాఫేసి కేసు మాత్రం చూస్తాం. ఇంకా వివరంగా చూడమని వున్నా ప్రైమాఫెసిగా పర్వాలేదు అనుకుంటే పెట్టి తరువాత విచారణ చేయవలసి వస్తే చూస్తాం. అటువంటి కేసులు కూడా చూస్తాం. లీనియంట్ వ్యూ వుంటుంది. జనరల్ ఏమినాస్టి బదులు ఆల్టర్నేటివ్‌గా యీ పద్ధతి బాగుంటుందనే ఆలోచనతో నిర్ణయం తీసుకున్నాం తప్ప మరొకటి కాదు.

శ్రీ యం. ఓంకార్ :— గడువు నెలాఖరు వరకు పొడిగించామన్నారు. వారం రోజులు మాత్రమే వుంది. గడువును మరో నెల పొడిగించాలి. రెండవది, రిజక్టు అయిన కేసులను కూడ పునఃపరిశీలన జరుపుతామని హామీ యిస్తారా?

డాక్టరు యం. చెన్నారెడ్డి :—అన్ని కేసులు చూస్తామని చెప్పాను—రిజక్టు అయిన కేసులు కూడ వున్నవి. గడువును పొడిగించవలసిన అవసరం లేదు. సోమోటోగా పరిశీలించే అవకాశం వుంది. ఏప్రిల్ ఆఖరువరకు మొత్తం కేసులు నిర్ణయం చేసే ధోరణిలో యీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చర్య తీసుకుంటుంది.

CALLING ATTENTION TO MATTER OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re : Raid on Baileru Dibba Harijancheri in Bapatla Taluk on 7-3-1978.

శ్రీ కోన ప్రభాకరరావు (బాపట్ల) :—అధ్యక్షా, ఈ నెల 7వ తేదీ వుదయం 8 గంటలకు బైలేరు దిబ్బ యాజలి శివారు, బాపట్ల తాలూకాలో, ఒక హరిజన క్రిస్టియను సైకిలు మీద పోతూ వుంటే సాంబయ్య అను అతను ట్రాక్టరు తోలుకుంటూ అతని మీదికి తీసుకుపోవడం వల్ల అతనికి దెబ్బలు తగిలాయి. ఆ ట్రాక్టరు ఓనరు వద్దకు వెళ్లి యిలా ప్రవర్తించడం అన్యాయమని హరిజనులు ప్రొటెస్టు చేశారు. దానిమీద ఆ ట్రాక్టరు ఓనరు, అతని బదరప్ప 5, 6 గ్రామాలనుంచి జనాభాను ప్రోగుచేసి ఆ మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు హరిజన వాడపై పడి ఆడవారినీ, పిల్లలను అందరినీ కొట్టడం జరిగింది. చాలామంది పారిపోయారు. ఇందుమూలంగా జయరావు అనే వ్యక్తి చనిపోవడం జరిగింది. అక్కడ ప్రజలు చాలా భీతావహంగా ఉన్నారు నా నియోజకవర్గంలో తక్కువ మెజారిటీతో నేను గెలవడంవల్ల పొలిటికల్ పార్టీలు ఇంకా కొద్దిఓట్లు పడితే గెలిచేవాళ్లం అనే ఉద్దేశంతో ఉండడంవల్ల అక్కడ ఇంకా టెన్షను ఎక్కువగా ఉంది అక్కడ హరిజనుల రెక్క ఆడితే కాని డొక్క ఆడనివారు భీతావహం ఎక్కువగా ఉంది. అప్పటి అధికారులు చర్యలు తీసుకున్నా అసలు నిందితులు ఎవరైతే ఉన్నారో, కొట్టి చంపినవారు ఎవరైతే ఉన్నారో వారిని అరెస్టు చేయడం జరుగలేదు. అందుచేత అక్కడ ప్రభుత్వం ప్రశాంత వాతావరణంను సృష్టించి నిందితులైనవారిని వెంటనే అరెస్టు చేయుటకు తగు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

డా॥ ఎమ్ చెన్నారెడ్డి :—అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన సభ్యులు ఇచ్చిన వెర్షనుకు నేను ఇచ్చే వివరణలలోను కొంత తేడా ఉంది. నాకు డిస్ట్రిక్టు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ అథారిటీ నుంచి వచ్చిన రిపోర్టు చదువుతాను. బీడారు దిబ్బ, గుంటూరు జిల్లా, బాపట్ల తాలూకా, యాజలి గ్రామ శివారుగా ఉన్నది. 7-3 1978 తేదీ ఉదయం సుమారు 7-30 గంటల సమయంలో యాజలి గ్రామంలో హరిజనుడైన శ్రీ మంగపతి శామ్యూలుకు, దమ్మవారి పాలెం కాపురస్థుడు గౌడ కులానికి చెందిన శ్రీ తోట లీలావర ప్రసాదు, ఆయన సోదరులకు మధ్య చిన్న పోట్లాట ప్రారంభమయింది. వాక్కలహము జరిగేటప్పుడు శ్రీ తోట హనుమంతరావు, శ్రీ శామ్యూలును కొట్టాడు. త్రాగుడు మైకంలో ఉన్న శ్రీ శామ్యూలు, శ్రీ లీలా వరప్రసాదును. గౌడకులం వారిని దుర్భాష లాడాడు. ఆ తరువాత, శ్రీ లీలావరప్రసాదు దమ్మవారి పాలెం, బోలయపాలెం, తిమ్మారెడ్డిపాలెం, యాజలి, గాజుల పాలెం నుండి గౌడులు, ఇతర సవర్ణ హిందువులయిన దాదాపు 200 మందిని ప్రోగుచేసి, 1-3-1978 తేది ఉదయము 11 గంటలకు కర్రలు మున్నగు వాటితో బీడారు దిబ్బలోని హరిజనులపై దాడిచేసారు. వారు కర్రలు మున్నగువాటితో హరిజనులను కొట్టారు. మొత్తం మీద 19 మంది హరిజనులకు గాయాలు తగిలాయి. అందులో స్వల్ప గాయాలు తగిలిన 16 మందికి బాపట్ల ఆసుపత్రిలో బయటి రోగులుగా చికిత్స చేయడం జరిగింది. మిగతా ముగ్గురిలో, శ్రీ అమృతలూరి జయరావు అనే వ్యక్తిని బాపట్లకు.

తీసుకొని పోతుండగా సుమారు 4 గంటలకు మరణించారు. గాయాలు తగిలిన ఇద్దరు ఇతర హరిజనులను ఆసుపత్రిలో చేర్చి వారికి చికిత్స చేయడం జరిగింది. ఈ సందర్భంగా, భారత శిక్షాస్మృతి 147, 148, 323, 452, 302 విభాగాల క్రింద 9/78 నెంబరు నేరంగా కేసు బాపట్ల సర్కిల్, సాండోలు పోలీసు స్టేషనులో రిజిస్టరు చేయబడింది. 200 మందిలో 46 మంది గుర్తించబడ్డారు. ఆ 46 మందిలో 30 మంది అరెస్టు చేయబడ్డారు. దర్యాప్తు పూర్తి అయింది. ఆరోపణల పత్రం దాఖలు చేయడం జరుగుతున్నది.

గుంటూరు కలెక్టరు, పోలీసు సూపరింటెండెంటు 8-3-1978 తేదీన బిడారు దిబ్బ గ్రామానికి వెళ్ళారు. విచారణ జరిపిన తరువాత, శ్రీ జయరావు కుటుంబానికి వెంటనే రూ. 2,000 ల ద్రవ్య సహాయం చేయడానికి ఏర్పాట్లు చేసారు. హరిజన వాడలో నివసించే వారికి బియ్యం, గోధుమలు ఉచితంగా పంపిణీ చేయబడ్డాయి. పాత్రలు నష్టపోయినందుకుగాను అయిదుగురు హరిజనులకు ఒక్కొక్కరికి రూ. 25 లు చొప్పున పైకం మంజూరు చేయబడింది. ఇద్దరు హరిజనుల ఇంటి తలుపులు దెబ్బ తిన్నందున, ఒక్కొక్కరికి రూ. 100 లు చొప్పున డబ్బు మంజూరు చేయబడింది. ఈ గ్రామంలో హరిజనులకు ప్రమేయం వున్న సంఘటనలు గాని కలతలు గాని ఇంతకు ముందు ఏవీ జరగలేదు. అయితే, కాంగ్రెసు (ఐ) పార్టీకి ప్రచారం చేసి ఓటు వేసినందుకుగాను తమపై దాడి జరపబడినట్లుగా హరిజనులు భావిస్తున్నారు.

హరిజన వాడలో పోలీసు దళం ఉంచబడింది. గస్తీ ఏర్పాట్లు చేయబడ్డాయి. ఇప్పుడు, ఈ గ్రామంలో పరిస్థితి ప్రశాంతంగా ఉన్నది. హరిజనులు తమ జీవనోపాధి కోసం మామూలైన, సాంప్రదాయకమైన పనులు చేసుకుంటున్నారు.

అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన సభ్యులు మాట్లాడుతూ ఎవరిని అరెస్టు చేయలేదు అన్నారు. వారికి కొంతమందిని అరెస్టు చేసినట్లు తెలియకపోవచ్చు. దీనిపైన తగు చర్యలు తీసుకున్నట్లు డిస్ట్రిక్టు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిపోర్టువల్ల తెలుస్తున్నది.

శ్రీ కోన ప్రభాకరరావు :—నేను ఇక్కడకు వచ్చేముందు కొంతమందిని అరెస్టు చేశారు. అసలు రింగు లీడర్సును అరెస్టు చేయడం జరుగలేదు. చట్టం ప్రకారం యాక్షను తీసుకుంటారు కాని కలెక్టరుగారు అక్కడకు వచ్చి అందరిని పిలిపించి ఇకముందు ఇటువంటి సంఘటనలు జరుగకుండా ప్రశాంత వాతావరణం ఏర్పడేట్లు చూడవలసి ఉంటుంది. ఈ హరిజనులు వెళ్లి కూలిపనులు చేసుకుంటేనే కాని జరుగదు. కనుక ఆ గ్రామాలలో ఉన్నటువంటి పెద్దలందరినీ కలెక్టరుగారు సమావేశపరచి ఇకముందు ఇటువంటివి జరుగకుండా చూస్తే బాగుంటుంది. దాని విషయం ముఖ్యమంత్రిగారు ఏమైనా చెబితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

డా॥ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఈ సంఘటన జరిగిన వెంటనే జిల్లా కలెక్టరు, సూపరింటెండెంటు ఆఫ్ పోలీసు అక్కడికి వెళ్లారు. వారు అచ్చటి పరిస్థితి తెలుసుకున్నారు. కేసు జరుగుతుంది. రింగు లీడర్సు పట్టుబడ్డారా లేదా అని అంటే నేను చెప్పలేను. ఇంకా పరిశీలన చేయవలసి ఉంటుంది. బాధ్యులైన వారిమీద సరైన చర్యలు తీసుకుంటారు. ప్రత్యేకించి హరిజనులవంటి బీద ప్రజానీకంపైన

జరుగుతున్నప్పుడు మామూలు ప్రకారంగా తీసుకునే చర్యలు కాకుండా ఆ గ్రామంలోని అందరిని పిలిపించి మాట్లాడి ప్రశాంత వాతావరణం ఉండేట్లు చూడమని డిస్ట్రిక్టు అడ్మినిస్ట్రేషనుకు ఆదేశాలు ఇవ్వబడతాయి.

Sri S. Jaipal Reddy:—Sir, on a point of order. This question relates io Police Department. But it is being answered by the Chief Minister. It is not correct.

Mr. Speaker: —It is a matter of Law and Order. The Chief Minister is concerned with it.

శ్రీ భట్టం శ్రీరామమూర్తి (పరవాడ):—అధ్యక్షా, పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు. జిల్లా అడ్మినిస్ట్రేషను ఇచ్చినటువంటి రిపోర్టునుబట్టి ఇలాగ తెలుస్తున్నది అని ముఖ్యమంత్రిగారు అంటున్నారు. దానిమీద మాకు ఇంటెరెస్టు లేదు. గవర్నమెంటు తరపున బాధ్యత తీసుకొని ముఖ్యమంత్రిగారు ఏమి చెబుతారో అది మాకు కావాలి, ఆ రిపోర్టు ఆధారంగా చేసుకొని వారు చెబుతున్నట్లు అంటున్నారు. మాకు అభ్యంతరం లేదు. అసలు ఏ బేసిస్ మీద ఆ మాట చెబుతున్నారో కావాలి. డిస్ట్రిక్టు అడ్మినిస్ట్రేషనుది అయితే బాగుండదు ఎవరైతే రింగు లీడర్సు ఉన్నారో వారిమీద చర్య తీసుకున్నారా లేదా అంటే అది తెలియదని అన్నారు; అది కూడా తెలుసుకొని సరైనటువంటి, సంపూర్ణమైనటువంటి సమాధానం తరువాత ఇస్తే బాగుంటుంది.

డా॥ యమ్. చెన్నారెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఇది సరైన విషయం, అందుకే నేను హౌసుముందు చెబుతున్నాను. నా బాధ్యత, నా ప్రభుత్వ బాధ్యత అని వేరుగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. It is implied and evident. ఇంకా ముందుకుపోయి హౌసును కాన్ఫిడెన్సుకు తీసుకొని డిస్ట్రిక్టు అడ్మినిస్ట్రేషన్ రిపోర్టు అన్నాను కాని అది సరికాకపోతే హౌసుముందు చెప్పను. అధికారులు పోయి కొంతమందిని పట్టుకున్నారు. రింగు లీడర్సు ఎవరో, మామూలువారు ఎవరో అని తేలకపోవచ్చు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి (వెంకటగిరి):—అధ్యక్షా, రూలు 74ను వయోలెట్ చేస్తున్నాము. అందులో క్లియర్‌గా ఉంది. ఏ మెంబరు అయినా కాల్ అటెన్షను మూవ్ చేసి కూర్చోవాలి కాని ఉపన్యాసం చేయకూడదు. తరువాత వారు ఒక ప్రశ్న మాత్రమే వేయాలి, డిబేటు ఉండకూడదు. డిబేటులాగ తయారు అవుతున్నది.

We are violating the Rule 24, Sir I want your ruling on this.

Mr. Speaker :—I appreciate your point. నేను శ్రీనివాసుల్ రెడ్డిగారు చెప్పినదానిని అప్రీసియేట్ చేస్తున్నాను. నేను వారితో ఏకీభవిస్తున్నాను వారు పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అని చెప్పి ఉపన్యాసం చేస్తున్నారు., కాల్ ఎటెన్షన్ నోటీసు ఇచ్చినవారు స్పీకరు అనుమతితో ఒక ప్రశ్న

వేయడానికి అవకాశం ఉంది. అందులో పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ ఏమి ఉందని చెప్పాము. వారు ఒక ప్రశ్న వేశారు. సమాధానం ఇచ్చారు. ఇకముందు అటువంటివి రాకుండా చూస్తాను.

శ్రీ భాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—మేము పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ రెయిజ్ చేశాము. సరయినదే. వారికి జవాబు చెప్పే హక్కు ఉంది. కాని వారు తమ తాలూకు అభిప్రాయం చెప్పాలి తప్ప డిస్ట్రిక్టు ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ అని చెప్పడం సరైంది కాదని చెప్పడం కోసం నేను పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ రెయిజ్ చేశాను తప్ప డిస్కషన్ చేయడానికి కాదు. సభ్యుల హక్కులు ఏమిటో నాకు పూర్తిగా తెలుసు. మీతో సంపూర్ణంగా సహకరిస్తాం.

శ్రీ ఎస్ ఆళ్వార్‌దాస్ (విశాఖపట్టణం-1):—పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ రెయిజ్ చేసినప్పుడు తమరు రూలింగు ఇవ్వాలి. మరొకరు జవాబు చెప్పడానికి వీలులేదు కదా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—రూలింగ్ ఇచ్చాను. 74వ నిబంధన క్రింద కాల్ ఎటెన్షన్ నోటీసు ఇచ్చినవారు స్పీకరు అనుమతితో ఒక ప్రశ్న వేయవచ్చు ఇంకోవిధంగా చేయడానికి వీలులేదని రూలింగ్ ఇచ్చాను. ముఖ్యమంత్రిగారు కర్టసీగా జవాబు చెబితే కాదనేది లేదు.

శ్రీ పి. సుబ్బయ (మర్కాపురం) :—టెక్నికాలిటీస్‌ను బట్టి కాకుండా దానిమీద 1, 2 ప్రశ్నలు విశదీకరణ కోసం అడగవచ్చు. హౌస్‌లో అలాంటి ప్రెసిడెంట్సు ఉన్నాయి. టెక్నికాలిటీస్‌ను బట్టి రూలింగ్ ఇస్తే సబబు కాదు. కొంచెం ఫ్లెక్సిబిలిటీ ఉండాలి.

BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ భాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—అధ్యక్షా, పేపర్లలో జూన్ 20 వ తేదీన మునిసిపల్ కార్పొరేషన్‌కు ఎన్నికలు జరుగుతాయని వచ్చింది. ఇది నిజమా తెలుపాలి. కౌన్సిల్‌లో అన్ని అడ్మిట్ అవుతున్నాయి. ఎక్కడ ఏమి జరుగుతున్నదో ఇక్కడ మాకు ఏమీ తెలియడం లేదు. నేను నోటీసు ఇచ్చి 10, 15 రోజులు అయినా అవి రావడం లేదు. నోటీసు ఇచ్చి వారం రోజులు అయినా కూడా రావడం లేదు. ఇది అర్జంటు విషయం.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—షార్టు నోటీసు క్వశ్చన్‌కు 5 రోజులు గడువు కావాలి. వస్తాయి రేపటినుంచి.

శ్రీ భాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—తాము ఆమోదించింది లేనిది మాకు తెలియాలి కదా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అడ్మిట్ చేయకపోతే తమకు తెలియజేస్తాము. కౌన్సిల్ అంటే అది కన్‌టిన్యువస్ సెషన్. ఇక్కడ మనం 17వ తేదీనుంచే పని మొదలు పెట్టాము.

శ్రీ ఖాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—ఈ హౌస్ ప్రతిపత్తి పడిపోయేటటువంటి పరిస్థితి రావద్దని నా మనవి. అసంబ్లీలో కూడా మేము అడుగుతున్నాము. వారు చెప్ప దానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. దేశంలో ఎంతో జరుగుతుంటే ఆ పరిణామాలు మేము తెలుసుకోవాలని కోరుతున్నాము.

డా. ఎమ్. చెన్నారెడ్డి :—ఆ హౌస్ ప్రతిపత్తి పెరగడం, ఈ హౌస్ ప్రతిపత్తి తగ్గడం కాదు. అక్కడ మెంబరు విశాఖ స్టీల్ ప్లాంటు విషయం అడిగితే మేము జవాబు చెప్పాము. ఇక్కడివారు కూడా రెయిజ్ చేస్తే మేము తప్పకుండా చెప్పే వాళ్ళము.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :— అధ్యక్షా, నేను రెయిజ్ చేశాను.

డా. ఎమ్. చెన్నారెడ్డి :—అధ్యక్షా. వారు రెయిజ్ చేసినమాట నిజమే. మేము జవాబు చెప్పిన తరువాత మిగిలిపోతే మీరు ఎంతో ఔదార్యంగా ఎన్నో విషయాలు లేవదీయడానికి ఎందరికో అవకాశం ఇచ్చినప్పుడు ఇది ఏమయినా వారు లేవదీస్తే మేము చెబుతాము. మాకు రెండు హౌస్‌ల ప్రతిపత్తి కాపాడాలనే ఉంది.

శ్రీ ఖాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—ముఖ్యమంత్రిగారి ఉద్దేశ్యం ఏమిటని నేను అడగలేదు. నేను తమతో మనవిచేశాను, ముఖ్యమంత్రిగారు చేసింది పొరపాటని, లోపమని నేను అనడంలేదు. దానిగురించి సమాధానం చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. నేను వారి మీద ఏమీ ఆరోపణ చేయలేదు. నేను తమకు విజ్ఞప్తి చేశాను. ప్రశ్నలు అక్కడ వస్తున్నాయి. మేము ఇక్కడ అడిగినప్పటికి రావడంలేదు తమరు దయచేసి చూడండి అని మనవిచేశాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—షార్టు నోటీసు క్వశ్చను 5 రోజుల వ్యవధి కావాలి. కౌన్సిలుకు మనకు పోటీ పెట్టడానికి వీలులేదు. కౌన్సిలు కంటిన్యూయింగ్ బాడి. మనం 15వ తేదీనుంచే పని ప్రారంభించాము. మీరు చెప్పిన విషయాలు అడ్మిట్ అయ్యాయి. ప్రతీ రోజూ వస్తాయి.

శ్రీ ఖాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—ఇప్పుడు కొత్త సిట్యుయేషన్ వచ్చింది. విశాఖలో స్టీల్ ప్లాంటు వస్తుందా రాదా అని 2, 3 రోజులుగా పేపర్లలో వచ్చిన వార్తల మీద కౌన్సిలులో చర్చ జరిగింది, ఇది మూడు జీరోల క్రింద ఉత్పన్నం అయింది. అక్కడ వచ్చింది. ఇక్కడ రాలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్:—అడ్మిట్ చేయబడ్డాయి. షార్టు నోటీసు క్వశ్చన్సులో ముఖ్యమైనే విషయాన్ని అడ్మిట్ చేయబడ్డాయి. చేయకపోతే మీకు తెలుపుతారు.

శ్రీ సి.హెచ్. పరుశురామనాయుడు:— సభ్యుల మర్యాద, ప్రివిలేజి కాపాడ వలసిన బాధ్యత మీకు ఉంది. మమ్మల్ని ముఖ్యమంత్రిగారు స్వేరింగ్ సెరిమనీకి పిలిచారు. అందరం వెళ్లాము. కాని అక్కడ మాకు కూర్చొవడానికి స్థలం లేదు. ఎలా లోపకి వెళ్లాలో తెలియలేదు. ఎక్కడ కూర్చోవాలో తెలియలేదు. అక్కడ కరీతా సంతకంలో అన్యాయంగా జరిగింది. సభ్యులందరికి అమర్యాద జరిగింది. ఇలా జరగడం కొత్త అంటే ఇది హౌసులో చాలాసార్లుపిర్యాదు చేశారు. బ్యూరోక్రసి

పెరిగినందుననే ఇలాంటి లోపాలు జరిగాయి ఇది తమ దృష్టికి తెస్తున్నాను. ముఖ్య మంత్రిగారు దీనికి తగిన సమాధానం చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

డా. ఎం. చెన్నారెడ్డి:— అధ్యక్షా, వారు చెప్పిన విషయం నిజంగా విచారకరమైన విషయం. అయితే నేను గాని మీరుగాని ఆ నిమిషం వరకు పూర్తి బాధ్యత తీసుకొనే పరిస్థితిలో లేకుంటిమి అయినా నాకు బాధ్యత లేదని చెప్పలేను. ప్రభుత్వం, రాజ్ భవన్ వారు కలిసి చేసిన ఏర్పాట్లు అవి. అనుకున్న దానికంటె 4, 5 వేల మంది ఎక్కువ వచ్చారు. అందువల్ల ఆ రద్దీ జరిగింది. గౌరవ సభ్యులకు ప్రత్యేకించి కేటాయించినా స్థానాలను భద్రంగా కాపాడవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానిదేనని తప్పకుండా అంగీకరిస్తున్నాను. ఇక ముందు మీకు రిజర్వు చేసిన సీట్లకు పేర్లు వ్రాసి పెట్టి, మీరు వచ్చినారా కున్నా అలస్యంగా వచ్చినా వాటిపైన ఎవ్వరూ వచ్చి కూర్చోకుండా పకడ బందిగా ఏర్పాట్లు జరిగేట్లు చూస్తాము. మళ్ళీ ఎప్పుడైనా అటువంటి కార్యక్రమాలు జరిగినప్పుడు గౌరవ సభ్యులకు పూర్తి మర్యాద జరిగేట్లు చూడడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను.

Sri S. Jaipal Reddy:— This unpleasant experience on the day of swearing in of the Chief Minister was repeated on the day of swearing in of the Ministers. The Raj Bhavan Gates were closed and the M.L.As were shown the way out. The Chief Minister should take efforts to pin down the responsibility and take action against the concerned officials. There is not point in giving an Assurance unless the Chief Minister promises to make adequate arrangements while expanding his over-loaded cabinet.

డాక్టరు యమ్. చెన్నారెడ్డి:—అధ్యక్షా, గౌరవనీయ సభ్యులు జైపాలరెడ్డి గారు ఓవర్ లోడింగ్ కాబినెట్ గురించి భయపడూతున్నట్లు కనపడుతోంది. వారికి ఆ భయము అక్కరలేదు. వారు వెళ్లేసరికి టైమయిపోయిందని గేటులు మూసేశారో లేక లోపల సీట్లులేవని గేట్లు మూసేశారో నాకు తెలియను. వారు కావాలంటే వ్రాత పూర్వకంగా ఇస్తే నేను అన్ని ఎంక్వయిరీ చేయిస్తాను. ఎన్నడయినా వారు వస్తే మర్యాదగా, మంచి ఆసనము ఇచ్చి గౌరవంగా కూర్చొబెట్టి ఏర్పాటు చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

Sri S. Jaipal Reddy;-The Chief Minister said that I should give him in writing. When I raised the Matter on the floor of the House, again, there is no need for giving any thing in writing. It is much more sacred than in the form of writing.

Dr. M. Chenna Reddy;—In order to be clear, just I wanted to know, who were denied entrance at gates, whether they went in time, etc. That is all, Otherwise, what he says on the floor of the House is more than sacred,

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య (మార్కాపూరు) :-రూలు 329 క్రింద నేను రాజేశ్వరరావు గారు పొగాకు రైతుల యొక్క దీనావస్థ గురించి నోటీసు ఇచ్చాము. మొన్న అనగా ఇచ్చాము. దానిగురించి స్టేటుమెంటురాలేదు. మీకుతెలుసు అధ్యక్షా, కందుకూరు ప్రాంతంలో ఉన్నరైతాంగము కూడా చాలాబాధ పడుతున్నారు దాని గురించి స్టేటుమెంటు

ఇవ్వక పోవడం చాలా శోచనీయము. అసలు నా రిక్వెస్టు ఏమిటంటే 329 క్రింద ఇచ్చినవాటిలో ఏది మొట్టమొదట తీసుకోవాలో అదిచూసి ప్రయారిటీ గమనించాలి. ఇది 8 జిల్లాల్లో పొగాకు రైతులకు సంబంధించిన సమస్య వారు బాధపడుతూ ఉంటే దాని విషయం ఈ అసెంబ్లీలో రిఫ్లెక్టు చేయకపోవడం చాలా శోచనీయం. కాబట్టి తప్పని సరిగా ప్రభుత్వం వారు దీని మీద స్టేటుమెంటు ఇవ్వాలి. వారి బాధల నుంచి రిలీవ్ చేయాలని నేను మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ జాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినది సంతృప్తికరంగానే ఉంది. దీని మీద ఇదివరలో సభలో తీసుకొని వచ్చినప్పుడు డిజెలా చేశారు. ఇది ఎంత ముఖ్యమైన విషయమో అన్నది ముఖ్యమంత్రిగారు వెలిబుచ్చిన ఆందోళన తె ప్తతోంది. వారు ఇకముందు ఇటువంటివి జరక్కుండా చూస్తామనే హామీ కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. ఇటువంటి విషయాలు వచ్చినప్పుడు వాటిని డిజెలా చేయడం జరిగితే మేము ఏమి చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—నా దానికి సమాధానము రాలేదు.

మిస్టరు స్పీకరు :—వస్తుంది.

—PAPERS LAID ON THE TABLE

Re : The Annual Financial Statement for 1978–79 and supplementary Financial Statement for 1977–78 of the A. P. State Electricity Board.

Mr. Speaker:— Paper land on the Table.

re : Notification issued amending the A. P. General Sales Tax Rules,.

Sri G. V. Sudhakar Rao:— Sir, I beg to lay on the Table a copy of the Notification issued with G. O. Ms. No. 842, Revenue, dated 12-7-1977 amending the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, and published at pages 526-27 of the rules supplement to Part-I of the Andhra Pradesh Gazette dated 21—7—1977 as required under section 39 (4) of the Andhra Pradesh General Sales Tax Act. 1957.

Mr. Speaker:— Paper laid on the Table.

Re: Amendment to the A.P. General Sales Tax Rules

Sri G. V. Sudhakara Rao:— Sir, I beg to lay on the Table a copy of the notification issued with G. O. Ms. No. 849 Revenue, dated 15—7—1977 amending the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules and published ot pages 531–532 of the rules supplement to Part-I of the Andhra Pradesh Gazette dated 4th August, 1977 as required under Section 39(4) of the Andhra Pradesh General Sales Tax Act, 1957.

Mr. Speaker:— Papear laid on the Table.

re: Amendment to the A. P. General Sales Tax Rules,

Sri G. V. Sudhakar Rao:— Sir, I beg to lay on the Table a copy in each of the notifications issued with G.O. Ms. No. 1251, 1252 and 1253 Revenue, dated 1—10—1977 amending the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules and publiseed at pages 616-618 and 616-618, respectively, of the rules supplement to part-I of the Andhra Pradesh Gazette dated the 8th December, 1977 as required under section 39(4) of the Andhra Pradesh General Sales Tax Act, 1957.

Mr. Speaker:— Paper laid on the Table.

GOVERNMENT BILLS

Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill, 1978.

Sri G. V. Sudhakar Rao:— Sir, I beg to move for leave to introduce the Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill 1978.

Sri S. Jaipal Reddy:— Sir, according to rules these papers must be signed by the Minister. They are here supposed to have been signed by the Deputy Secretary to Government.

మిస్టర్ స్పీకర్:— వారు ఒక దానిపై సంతకం చేస్తారట. మిగతావి అలాగే వుంటాయట.

Sri S. Jaipal Reddy:— Their names must be printed on the papers.

మిస్టర్ స్పీకర్:— మంత్రిగారు ఒక దానిపై సంతకము చేస్తారట. మిగతావి అలాగే వుంటాయట.

Sri S. Jaipal Reddy:— They must be named after him. They do not sign actually but the paper is supposed to be signed by him. His name at least must be printed. There are rulings to that effect.

Mr. Speaker:— If there is any lapse, I will look into it. Now the motion is moved

The question is:

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill, 1978".

The motion was adopted, and the Bill was introduced.

The Public Wakfs (Extension of Limitation) Bill, 1978.

Sri Nizam Valli:— Sir, I beg to move for leave to introduce the Public Wakfs (Extension of Limitation) (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1978.

Mr. Speaker:— Motion moved.

The question is:

"That leave be granted to introduce the Public Wakfs

(Extension of Limitation) Andhra Pradesh (Amendment) Bill, 1978.

The motion was adopted and the Bill was introduced

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరావు :—అధ్యక్షా, గౌ. మంత్రివర్గం యొక్క పేర్లు వారి పోర్టుఫోలియోస్ జాబితా సభా వేదికపై పెట్టిస్తామన్నారు. ఇంతవరకు పెట్ట లేదు. అది ఎంత త్వరగా పెడితే అంత మంచిది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—నేను కూడ చెప్పాను. సైక్లోస్టయిల్ చేసి ఆ కాపీ అందజేస్తారు

శ్రీ యం. వెంకయ్య నాయుడు :—యిప్పుడు ప్రారంభిస్తారు.

BUDGET FOR 1978-79 VOTE ON ACCOUNT

(discussion Contd)

Sri Ch. Parasuram Naidu ;—I would like to know as a matter of principle now Mr. Venkayya Naidu is on his legs-whether the list of speakers as given by us in a particular order is followed in that particular order. I am not objecting to Mr. Venkayya Naidu being called now; he may begin his speechs Yesterday also this point came up. We have chosen our Speaker in an order which may be respected.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీరు యిచ్చిన ప్రకారమే అవకాశం యిస్తున్నాను

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు :—అధ్యక్షా, మన ముఖ్యమంత్రి గారు బహుశా సభ నుంచి మళ్లీపోతారేమో అందువలన మిగతా విషయాలు తరువాత మాట్లాడతాను. ముందు అన్ని విషయాలు చెబుతాను నిన్న ముఖ్యమంత్రి గారు మాట్లాడుతూ తమపేరు అంటేనే తెలంగాణా గుర్తు వస్తుందని అన్నారు. తెన్నేటి విశ్వనాథంగారి పేరు గాని గౌతులచ్చన్న పేరుగాని అంటే అటువంటి దేమీ గుర్తురాదని కూడా వారు అన్నారు. గౌరవ నీయులైన తెన్నేటి విశ్వనాథంగారి పేరు అంటె ఆంధ్ర దేశంలో వారి స్థిర త్వానికి రాజకీయ సిద్ధాంతంపై నమ్మకం గలవారిగా అచంచలమైన నమ్మకం గుర్తుకు వస్తుంది. మిగతా వారి విషయంలో ఏమోగాని తెన్నేటి విశ్వనాథంగారి విషయంలో మాత్రం యిది చాలా స్పష్టం ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రజలకు, ఇంతకుముందు వారితో కలిసి పనిచేసిన వారికి అందరికి కూడా యిది బాగా తెలుసు. ఇకపోతే మంత్రియందు దురభిమానాన్నిగాని, ఆంధ్ర తెలంగాణా భేదంగాని రెచ్చగొట్టాలనే వుద్దేశం జనతా పార్టీకి లేదు. ఆంధ్ర ప్రాంత ప్రజలలో, ఉద్యోగులలో, ముఖ్యంగా విద్యార్థులలో, యువలోకంలో-యింతకుముందు శ్రీ చెన్నారెడ్డిగారు ప్రత్యేక వాదాన్ని సమర్థించిన కారణంచేత తెలంగా రాష్ట్రం కావాలని కోరిన రణంచేత భయబ్రాంతులైన కా

సందేహాలు వెలిబుచ్చడం జరుగుతున్నది. గౌరవనీయులైన కొంతమంది కాంగ్రెసు సభ్యులు చెప్పినట్లుగా మేము ప్రాంతీయ దురభిమానాన్ని, ప్రాంతీయ తత్వాన్ని రెచ్చగొట్టడం లేదు. కాని ఎవరు రెచ్చగొట్టారు? ఎవరు విభజన కావాలి అన్నారు? ఎవరు యీ హైద్రాబాదు నగర వీధుల్లో, గోడలపైన స్త్రీలు, పురుషులు సభ్య మానవులు సిగ్గుపడే విధంగా ఎవరు వ్రాయించారు? ఇదంతా ఆంధ్ర ప్రజలకు తెలుసు, నేను ప్రత్యేకంగా యిప్పుడు చెప్పనక్కరలేదు. ఇప్పుడు నేను ముఖ్యమంత్రి గారిని సూటిగా అడుగుతున్నాను. ఇప్పటికయినా సరే, ఈ అసెంబ్లీలో ఈ సమావేశంలో వారు తాను ఎప్పుడూ కూడా దేశ రాజకీయాలు ఒకవేళ మారినప్పటికి కూడా, తాను రాష్ట్ర సమైక్యతకి నిలబడి వుంటానని చెప్పమనండి. ఆ విధంగా వారు చెప్పగలరా? ఆ హామిని వారు యిస్తారా? అని నేను వారిని సమాధానం యిచ్చేటప్పుడు చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఇందిరా కాంగ్రెసు, కాంగ్రెసు పార్టీ ఈ కాంగ్రెసు నాయకుల గురించి నేను యింత గట్టిగా ఎందుకు చెబుతున్నానంటే, కాంగ్రెసు నాయకులు ఎప్పుడు చెప్పేది ఒకటి, చేతల్లో చేసేది మరొకటి. మొన్నటి ఎన్నికలలో కూడా వారు చెప్పినది, చేసిన వాగ్దానాలేవి కూడా బడ్జెట్‌లో ప్రతిబింబించడం లేదని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. ఆళ్వార్‌దాస్ :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు ఏ ప్రొవిజన్ క్రింద వారు ఈ యిస్యూ రెయిజ్ చేసారు? వారు ఏ ప్రొవిజన్ క్రింద ఈ విషయాలు మాట్లాడుతున్నారని నేను అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకరు :—బడ్జెట్ ప్రసంగంపై వారు మాట్లాడుతున్నారు.

శ్రీ యన్. ఆళ్వార్‌దాస్ :—బడ్జెట్ ప్రసంగానికి దీనికి ఏమి సంబంధంలేదు. మీరీవిధంగా ఎలవ్ చేస్తే ప్రపంచంలోని అన్ని విషయాలు మాట్లాడడం జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్యనాయుడు :—నిన్న గవర్నరుగారి ప్రసంగానికి ధన్యవాదాలు తెలిపే తీర్మానంపై చర్చకు సమాధానమిస్తూ, గౌ. ముఖ్యమంత్రిగారు అనేక రాజకీయ వ్యాఖ్యానాలు చేశారు. వారీవిధంగా వాఖ్యానం చేస్తున్నప్పుడు కాంగ్రెసు సభ్యులు ముఖ్యమంత్రి గారి మద్దతుదార్లు అప్పుడు ఎందుకని గమ్మున ఊరుకున్నారో నాకు అర్థం కావడంలేదు.

పోతే ఇందిరా కాంగ్రెసు నాయకులు ఎన్నికల సమయంలో అనేక సూత్రాలు చెప్పారు. అనేక వాగ్దానాలు చేశారు ఎన్నో ఉపన్యాసాలు చేశారు. పేద వర్గాలకు దళిత వర్గాలకు, పీడిత ప్రజలకు ఎవో చేస్తామని ఎన్నో ఆశలు చూపించారు. ఆశయాలు వల్లించారు, ఆ పేద ప్రజలు, ఆ పీడిత ప్రజలు, ఆ బడుగు వర్గాలకు చూపిన ఆశలకు అనుగుణంగా యీ బడ్జెటు వుందా? అని నేను అడుగుతున్నాను. దీనిపై ఆత్మ పరిశోధన చేసుకోమని నేను చెబుతున్నాను. Mrs. Indira Gandhi always talks about the poor plans for the rich. ఆమె ఎప్పుడూ పేదల గురించి మాట్లాడడం, ధనికులకు వుపయోగపడే విధంగా ప్రణాళికలు వేయడం చేస్తుంది. మొదటి నుంచి అది ఆమె ఆనవాయితీ.

శ్రీ యస్. అళ్వార్ దాస్:— అధ్యక్షా, ఈ అసెంబ్లీలో లేని వ్యక్తి గురించి వారు మాట్లాడుతున్నారు, డెరొగిటరీగా మాట్లాడుతున్నారు.

Sri S. Jaipal Reddy:— Their party itself is named after Mrs. Indira Gandhi.

శ్రీ టి. అమృతరావు (తాడికొండ) :— ఇది వ్యక్తిగతంగా వారు మాట్లాడినట్లు అవుతుంది, దయచేసి. ఆ విధంగా మాట్లాడకుండా వారిని తమరు అదుపులో పెడితే బాగుంటుంది

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మీకు హౌస్ యొక్క సాంప్రదాయాలు తెలుసు, హౌస్‌లో లేని వారి గురించి విమర్శించడం తగదు. ఎందుకంటే దానికి రిప్లయ్ చెప్పుకునే అవకాశం వారికి వుండదు.

Sri S. Jaipal Reddy:— Sir, we are not discussing a non-persone We are discussing a person who is leading a party and after whose. name the party is named. How can we escape a reference to that person.

Mr. Speaker:—You can very well talk about the party.

Sri S. Jaipal Reddy :—There is no rule to say that we cannot refer to a person after whom the party is named.

Mr. Speaker :— There is a convention in this House that those persons who are not in the House shall not be discussed because they do not have an opportunity to defend themselves.

Sri S. Jaipal Reddy :— They are not criticising the personal conduct of the person but her political conduct. She is a political personality. When other members have the right to praise her of the skies we also have the right to criticise and decry her. We are not objecting to their praising her because they are habituated to that and if they are prevented from praising her, they will not be able to speak at all.

Mr. Speaker :— Neither side may drag in personalities.

Dr. M. Chenna Reddy :— If you ask them not to condemn her, they will have nothing to speak about.

శ్రీ జి. రామచంద్రరాజు (ఉండి) :—అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడుతూ కాంగ్రెసు వారు ఎప్పుడు చెప్పింది చెయ్యలేదు అన్నారు. వారు మాట్లాడడానికి హక్కువుంది. వారు మాట్లాడుతున్నది ఏ కాంగ్రెసు వారి గురించి, ఎప్పటి కాంగ్రెసు వారి గురించి ? ఏ కాంగ్రెసు వారో వారు క్లారిఫికేషన్ యిచ్చివుంటే చాలా సంతోషించి వుండేవాళ్ళము. ఎందుకంటే అపోజిషనులో వున్న గౌరవ సభ్యులు కూడా ఒకప్పుడు కాంగ్రెసు వారే. ఏ కాంగ్రెసు వారో వారిని చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. సుందరయ్య (గన్నవరం) :—శాసన సభలో లేనటువంటి వారి మీద ఏ మాత్రం విమర్శన చేయకూడదు అనేది మన సాంప్రదాయం కాదు. వారి మీద వ్యక్తిగత ఆరోపణలు ఏమైనా ఉంటే చేయడం మంచిదికాదు ముఖ్యంగా ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్తులకు సంబంధించి. వారు యిక్కడ డిఫెండ్ చేసుకోలేరు కాబట్టి. రాజకీయ పార్టీలు గాని పార్టీ నాయకులుగాని విమర్శించడం సభా సాంప్రదాయం, హక్కు కూడ.

మిష్టర్ స్పీకర్ :—నంబూద్రిపాద్ గారి గురించి యిక్కడ ఎవరైనా విమర్శిస్తారు అనుకోండి. ఆయన యిక్కడ లేరు.

శ్రీ పి. సుందరయ్య :—నంబూద్రిపాద్‌గారి గురించి విమర్శించినా అదృష్ట వశాత్తు మేము 8 మంది ఉన్నాము. మేము డిఫెండ్ చేసుకుంటాము.

మిష్టర్ స్పీకర్ :—పార్టీని విమర్శించ వచ్చు.

శ్రీ పి. సుందరయ్య :—పార్టీ నాయకులు లేకుండా పార్టీ ఉండదు. పార్టీ నాయకులు ఏ తప్పు చేసినా పార్టీకి అప్రతిష్ట, పార్టీ నాయకులు ఏ మంచి పని చేసినా పార్టీకి అది ప్రతిష్ట. పార్టీ నాయకులు వేరు. పార్టీ వేరు అని విభజించడం అసాధ్యమైన విషయం. అంచేత కాంగ్రెస్—కాంగ్రెస్ (ఐ) మంత్రి వర్గం వున్నది, ఆ పార్టీని ఆ పార్టీ నాయకులను విమర్శిస్తే ఆ పార్టీ తరపున వారు అవకాశం తీసుకొని ఖచ్చితంగా చేసిన విమర్శలు అర్థ రహితమని వారు యిష్టం వచ్చినట్లు దానికి సమాధానం చెప్పుకోటానికి వారికి హక్కు వున్నది. వారిని మరొకరు సమర్థించేదానికి వీలు లేనటువంటి, అది కూడ వ్యక్తిగత ఆరోపణల గురించి చేసినప్పుడు మాత్రమే. అది చేయ కూడదనేది సాంప్రదాయం, శాసన సభలో లేని వారిని ఎవరినీ విమర్శించ కూడదు అంటే యింక మన శాసన సభ నిరుపయోగం అవుతుంది.

మిష్టర్ స్పీకర్ :—అన్ని పార్టీల వారు యిక్కడ ఉన్నారు, పార్టీల గురించి విమర్శించడం మంచిది కాదు అనను. ప్రతి పార్టీలో ఉండే వ్యక్తులందరిని ఒకరి వెంట ఒకరిని యిక్కడ చర్చిస్తుంటే ఆఖరకు మెల్ల మెల్లగా వ్యక్తిగత దూషణ క్రిందకు దిగుతుంది. అది కొంచెం సరిదిద్దుకొని పార్టీల మీద విమర్శ చేసుకుంటే బాగా ఉంటుంది సాంప్రదాయంగా ఉంటుంది.

శ్రీ సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— పార్టీల గురించి పార్టీ నాయకుల గురించి విమర్శ ఏ మోతాదులో ఉండాలో, తగ్గించుకోవాలో, హుందాతనంగా ఉండాలనేది వేరే విషయం. అది మా దృష్టిలో ఉంటుంది. అది చర్చించ వలసిందికాదు. కాని అసలు ఇందిరాగాంధి పేరు తీసుకొని విమర్శించడం అనేది పనికిరాదు. ఆమె యిక్కడలేరు, డిఫెండ్ చేసుకోజాలరు అనేది అవతలి పక్షం వాదన,

1. ఈ శాసనసభలో జవహర్ లాల్ నెహ్రూ గురించి ఎంత ఘాటైన విమర్శలు సుందరయ్యగారు చెప్పారు. మేము చెప్పాము, మీకు అందరికి తెలుసు, ఇందిరాగాంధిగాని యింకో నాయకునిగాని వ్యక్తిగతంగా వ్యవహారాలపైన కాకుండా పార్టి విధానాలపైన, వారు అనుసరిస్తున్న విధానాలపైన ఇచ్ఛానుసారంగా నిష్కర్షగా విమర్శించడం జరిగింది, అది సభ యొక్క హక్కు చాలా పెద్ద హక్కు, ఈనాడు దానిని కుంచించడానికి ఎవరికి అవకాశం లేదు, ఎవరి తరం కాదు.

మిస్టర్ స్పీకరు :— ఆమె లీడర్‌షిప్, ఆమె పార్టీ గురించి విమర్శించి పోయి Gradually it is going to be a personal matter. అందుచేత అది వద్దుఅని చెపుతున్నాను.

శ్రీ సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—అది చూద్దాము

మిస్టర్ స్పీకర్ :—లీడర్‌షిప్ ఆఫ్ ది పార్టి గురించి మాట్లాడితే తప్పుకాదు.

శ్రీ పి. శ్రీరామమూర్తి (అముదాలవలస):—మన అంసెబ్లీ రూల్స్‌లో రూల్ 305 రిఫర్ చేయండి ఏ పరిస్థితిలోనైనా ఒక సభ్యుడిని 'any person' అని వున్నది. ఎవరి మీదనైనా ఎలిగేషన్ పెట్టేటప్పుడు ముందుగా స్పీకర్‌గారి పర్మిషన్ తీసుకొని యాలిగేషన్ చేయాలి, నిన్న ముఖ్యమంత్రి చెన్నారెడ్డిగారు, సెపరేట్ తెలంగాణ యాజిటేషన్ గురించి శాసనసభలో వచ్చిన డిస్కషన్ మీద రిప్లయి యిస్తూ "I am for integrati " మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్న ప్రజానీకానికంతటికి ముఖ్యమంత్రిగా వ్యవహరిస్తున్నారని చెప్పారు. ఎప్పుడో జరిగిన వాటినన్నిటిని ఈ రోజు తీసుకురావడం సభా సాంప్రదాయం కాదు. మీరు పర్మిషన్ యివ్వడానికి వీలులేదు. తమరు ఒకసారి రూల్ 305 రిఫర్ చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

గౌరవసభ్యుడు :—ఏ వ్యక్తి గురించి క్రిటిసైజ్ చేయలేదు. ఆ పేరు మీద పార్టి వున్నది

Sri Ch. Parasuram Naidu:—Rule 305 - No allegation..

శ్రీ ఎ. వీరప్ప :—వారి పార్టీలో 10 ఫోటోలు ఉన్నాయి.

Sri S. Jaipal Reddy :-Our party does not have only a single leader. We have a big leadership.

శ్రీ ఎమ్ వెంకయ్యనాయుడు :—ఎవరి వ్యక్తిగత జీవితాన్ని గురించి విమర్శించడం లేదు. అధికారంలో ఉన్న పార్టీ ఆ పార్టీ నాయకురాలి పేరు పెట్టుకొన్నప్పుడు ఆ సందర్భంగా ఆ విషయం చెప్పాను తప్పితే వ్యక్తిగత జీవితాన్ని గురించి ఎవరి గురించి విమర్శించాలనే ఉద్దేశ్యం నాకు లేదని మనవిచేస్తున్నాను. కాంగ్రెస్ పార్టీ అంటే ఇందిరా కాంగ్రెస్ పార్టీ గత 30 సంవత్సరాలుగా ఈ దేశాన్ని పరిపాలించిందని నేను అనుకుంటున్నాను. ఏకీభవించని సభ్యులు వారికి అవకాశం వచ్చినప్పుడు చెప్పవచ్చు. ఈ 30 సంవత్సరాలుగా కాంగ్రెస్ పార్టీగా బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టినప్పుడు గాని పేద ప్రజల స్థితిగతులు మెరుగుపరచడం కోసం తీసుకొన్న చర్యల విషయంలో గాని యిద్దరు ముఖ్య స్నేహితులు ఉన్నారు. ఒకరు బిర్లా, రెండవ

ారు టాటా. ఇందిరా కాంగ్రెస్‌కు బిర్లా టాటాలు ముఖ్య స్నేహితులు. వారి యొక్క ఆస్తులు 1966 లో బిర్లా వారికి రూ. 485 కోట్లు అంటే 1976 సంవత్సరానికి రూ. 1065 కోట్లకు పెరిగినాయి. టాటా వారి ఆస్తి 1966 లో రూ. 505 కోట్లు. 1976 కు రూ. 975 కోట్లకు పెరిగింది. సామాన్య ప్రజానీకం, రిక్షా తొక్కే కార్మికుడి యొక్క, సామాన్య కూలి చేసుకొనే వాడి యొక్క జీవన వ్యయం ఆనాటికి ఈనాటికి పెరిగింది. కాని వచ్చే లాభం మాత్రం చాల తగ్గిపోయిందనే విషయం గుర్తించాలి. ఈనాడు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్ కూడ ఆదేవిధంగా ధనిక వర్గానికే అవకాశంగా వున్నది గాని సామాన్య ప్రజానీకం యొక్క ఆశలు దీనిలో ప్రతిఫలించలేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఎన్నికల సందర్భంలో అనేక వాగ్దానాలు చేశాము. అనేక పాటలు పాడారు. అనేక మాటలు చెప్పారు పేద ప్రజానీకం యొక్క ఓటు సంపాదించడం కోసం. ప్రతి పార్టీ వారు చేస్తూ ఉంటారు. కాదనను, కాని అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత ఆ పేద ప్రజలను విస్మరించి ధనిక వర్గంకోసం ప్రణాళిక తయారు చేయడం చాల అన్యాయం. కాంగ్రెస్ ప్రతి ఎన్నికల సమయంలో ముఖ్యంగా ఇందిరా కాంగ్రెస్ కొన్ని సూత్రాలు చెప్పింది తెలంగాణ ఉద్యమం వచ్చి కొన్ని వందల మంది చనిపోతే 8 సూత్రాల పథకం చెప్పింది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఉద్యమం వచ్చి కొన్ని వందల మంది చనిపోతే 6 సూత్రాల పథకం చెప్పింది. కాంగ్రెస్ పార్టీ రెండుగా చీలిపోయినప్పుడు 10 సూత్రాల పథకం పెట్టింది. మళ్లీ ఎమర్జెన్సీ పెట్టి వేలాది మంది నాయకులను, జయప్రకాశ్ నారాయణ వంటి దేశ నాయకులను మమ్ములనందరిని జైలులో పెట్టినప్పుడు 20 సూత్రాల పథకం పెట్టింది. వీళ్ళందరు పథకాలు పెడుతూ ఉంటే నేను ఎందుకు ఊరుకుంటాను అని అబ్బాయి సంజయ్ 5 సూత్రాల పథకం పెట్టాడు. ముందు నాలుగు సూత్రాలు అనుకొన్నాడు. మరల 5 సూత్రాలు పెట్టాడు. 8 సూత్రాలు, 6 సూత్రాలు, 10 సూత్రాలు, 20 సూత్రాలు, 5 సూత్రాలు యివన్నీ అమలు జరిగిన తరువాత నిన్న గౌరవనీయ సభ్యులం అనేక మంది, మా గ్రామాలలో మంచినీళ్లు లేవు, మా గ్రామానికి రహదారి సౌకర్యం లేదని, మా గ్రామానికి కరెంట్ సౌకర్యం లేదని, అధికార పార్టీ సభ్యులు చెప్పారంటే ఈ ప్రణాళిక, ఈ సూత్రాలు అన్నీ ఏమి అయిపోయినాయని అధికార పార్టీ వారిని ప్రశ్నిస్తున్నాను. పేద ప్రజానీకానికి నిజంగా యివన్నీ చేరి ఉంటే గౌరవసభ్యులు ఎందుకు చెప్పారు? అనేక మంది చెప్పారు. మురికి వాడలలో కనీస పారిశుధ్య వసతులు లేవని, మరుగుదొడ్లు లేవని, నీటి పారుదల సౌకర్యాలు లేవని, త్రాగడానికి నీరు లేదని చెప్పినప్పుడు వారి మాటలు నమ్మవలెనా, ప్రభుత్వం చెప్పే మాటలు నమ్మవలెనో, ఇందిరా కాంగ్రెసు పార్టీ చెప్పే మాటలు నమ్మవలెనో అర్థం కాకుండా వున్నది. ఈ దేశంలో 200 లక్షల మంది పేదరికానికన్న యింకా తక్కువ స్థాయిలో నివసిస్తున్నారు. వారి స్థితిగతులు మెరుగుపరచడం కోసం ఈ బడ్జెట్‌లో ఏ విధమైన ప్రణాళికలు వేయబడినాయి? జనతా పార్టీ ప్రభుత్వం, పేద ప్రజలకు యిళ్ల స్థలాలకోసం 1200 రూపాయలు యిచ్చిన దానిని, 2,400 రూపాయలకు పెంచినది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర బడ్జెట్‌లో ఈనాడు పేద ప్రజలకు బలహీన వర్గాలకు యిచ్చిన యిళ్ల స్థలాలలో యిళ్లు కట్టుకోవడం కోసం ఎంత మాత్రం అవకాశం కల్పించారో గమనించాలి అని మనవిచేస్తున్నాను. త్రాగు నీటి సౌకర్యం,

4,086 గ్రామాలలో 6 వేల హరిజన వాడలలో కనీసం ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో కనీసం త్రాగడానికి కూడ నీటి వసతి లేదు. పేద ప్రజల పేరుతో పేద ప్రజల ఓటు తీసుకొని అధికారంలోకి వచ్చిన ఇందిరా కాంగ్రెస్‌పార్టీ హరిజన సోదరులకు, సామాన్య ప్రజానీకానికి బలహీన వర్గాలకు కనీసం మంచి నీటి సౌకర్యం కల్పించేటటువంటి కర్తవ్యం, బాధ్యత కూడ లేదా అని ఆలోచించుకోవలసిందిగా నేను మనవిచేస్తున్నాను. నా నియోజకవర్గమైన ఉదయగిరి తాలూకాలో వోటర్లు చెప్పింది ఏమిటంటే — డెల్టా ప్రాంతంలో గెలిచినవాడు ప్రజల వద్దకు వెడితే నాకు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించాలి, ఏదో సౌపైటి ఇప్పించాలి అని అడుగుతారు. ఉదయగిరి వంటి వెనుకబడిన ప్రాంతంలో మేము వెడితే మేము ఎంతో కష్టపడి గెలిపించుకున్నాం, మాకు బువ్వ, అన్నం తినే అవకాశం కావాలి అంటున్నారు. మేము జొన్న అన్నం తింటున్నాం, రాగి సంకటి తింటున్నాం, నీ హయాంలోనైనా సరే, ఈ ప్రభుత్వ కాలంలోనైనా సరే, ప్రభుత్వముతో మాట్లాడో పోట్లాడో అన్నం తినే అవకాశం కల్పించాలని ప్రజానీకం వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో అడుగుతున్నారు. 30 సంవత్సరాల నాయకత్వంలో అనేక సార్లు బడ్జెటుల ద్వారా ప్రయోజనం ఎవరికి చేకూరింది ? పట్టణ ప్రాంతాలకు ధనిక వర్గాలకు చేరిందా, లేక నూటికి 80 మంది ఉండే సామాన్య ప్రజానీకానికి చేరిందా ? గౌరవనీయులైన కాంగ్రెసు సభ్యులను ఒకసారి ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను మన రాష్ట్ర మంత్రివర్గ విషయంలో ఒక మాట చెప్పవలసి ఉంటుంది. మొన్న కూడా చెప్పినాను. ఈ రంగయ్యకో, సుబ్బయ్యకో మంత్రిపదవి ఇవ్వాలని కాని ఈ రంగయ్యని తీసి మరొకరికి ఇవ్వాలని కాని మేము కోరడంలేదు. ఆంధ్ర ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన ప్రజా ప్రతినిధులలో ఈ పదవులకు తగినవారు వేరే ఎవరూ లేరా, ఇంతకంటె బాధ్యత కలిగిన పోర్టుఫోలియోలు నిర్వర్తించగలిగిన వాడు ఎవరూ లేనందువల్ల ఈ రకంగా చేయడం జరిగిందా ? లేక, వారి సమ్మతి తీసుకుని మంత్రివర్గంలో లేకపోయినా మంత్రి పదవులు లేకపోయినా మేము ఆదర్శప్రాయంగా సహకారం చేస్తామని మంత్రి పదవులను వారు తృణప్రాయంగా చూడడంవల్ల ఈ రకంగా చేసారా, ఎందువల్ల ఇట్లా చేసారని అడుగుతున్నాను. ఒక ప్రాంతానికి ఒక వర్గానికి ఒక కులానికి ప్రాతినిధ్యం వహించే విధంగా మంత్రివర్గ నిర్మాణం జరిగినప్పుడు చూస్తూ ఎందుకు ఊరుకున్నారని అడుగుతున్నాను. కలెక్టివ్‌గా కాని వ్యక్తిగా కాని ప్రజలు నిలదీసి తప్పనిసరిగా అడుగుతారని ఈ ప్రశ్న గురించి ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. విద్యుచ్ఛక్తి, హోం, వైద్యం వంటి అనేక ముఖ్యమైన పోర్టుఫోలియోలు ఒకే వర్గానికి కేంద్రీకృతమైనప్పుడు, ఇంతకుముందే అనేక అసమానతలుంటూ అభిప్రాయ భేదాలుంటున్నప్పుడు ఇటువంటి అనుమానాలు పొడసూపకుండా చేయడం ముఖ్యమంత్రి కర్తవ్యం కాదా, జాయింటు రెస్పాన్సిబిలిటీ కాదా ఆలోచించవలసిందిగా మనవిచేస్తున్నాను. మేము ప్రత్యేక రాష్ట్రవాదం రెచ్చగొడుతున్నామని లచ్చన్నగారు ప్రాంతీయ దురభిమానాన్ని పెంచుతున్నారని నిన్న ఒక గౌరవ సభ్యుడు చెప్పారు. మేము ఎవ్వరమూ ప్రాంతీయ దురభిమానాన్ని రెచ్చగొట్టే వారం కాదు. మేము ప్రత్యేక రాష్ట్రం కావాలని కోరిన మాట నిజమే. కాని అందులో తప్పు ఉందని మేము అనుకోడం లేదు. ప్రాంతీయ దురభిమానాలను మేము రెచ్చగొట్టడం లేదు. కేంద్ర మంత్రి లోక్‌సభలో లిఖిత పూర్వకమైన

సమాధానంలో ఈ దేశంలోని 45 గుత్త పారిశ్రామిక సంస్థలు 30 సంవత్సరాల కాంగ్రెసు పాలనలో ఆదాయాన్ని నాలుగు రెట్లు పెంచుకున్నట్లు తెలియచేసారు, దీనిని కాదనగలమా? బిర్లాలు, టాటాలు, మహేంద్ర అండ్ మహేంద్ర, సింఘానియా కపాడియా ఇటువంటి గుత్త పారిశ్రామికుల ఆదాయాలు విపరీతంగా పెరిగిపోయిన సంగతి ఎవరు కాదనగలరు? మొన్న రామచంద్ర రాజు గారు మాట్లాడుతూ ఎవరు అధికారంలో ఉన్నారో చెప్పండి అన్నారు. అపుడూ ఇపుడూ ఒకే మాట చెబుతున్నాను. గత 30 సంవత్సరాలుగా రెండే రెండు కుటుంబాలు 75 మంది పారిశ్రామికుల సహాయంతో దేశాన్ని పరిపాలించాయి. ఆ రెండు కుటుంబాల పేర్లు చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఏమైనా వ్యక్తి ఆరాధన పనికి రాదని గుర్తుంచుకోవాలి. మాజీ ముఖ్యమంత్రి గారు కూడా ఇందిరా గాంధిని అనేక రకాలుగా పొగిడారు. ఇప్పుడైనా తప్పిదం తెలుసుకుని ఉంటారని అనుకుంటాను. ఇందిరాయే ఇండియా, ఇండియాయే ఇందిరా అన్న దేవకాంత బారువా ఈ రోజున ఏమని అనుకుంటున్నారో ఆలోచించండి. మీ కార్యక్రమాలు చెప్పండి. సిద్ధాంతాలుచెప్పండి. ఆశయాలుచెప్పండి. వ్యక్తి పూజ, వ్యక్తి ఆరాధన పెరిగిపోతే గాంధీజీ కలలుకన్న రామ రాజ్యం కాని ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ కాని సమూలంగా భగ్నం అవుతుందనే విషయం మీరు గుర్తించే అవసరం దగ్గరలోనే వస్తుంది. కొంత మంది మిత్రులు ముందుగానే గుర్తించి మా ప్రక్కకు వచ్చారు. సంజయ గాంధీని పొగడిన వాళ్ళు, ఆకాశం భూమి మొత్తం వారే అని చెప్పిన వారు ఈ రోజున ఏమి చేస్తున్నారో ఆలోచించవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను.

(అనేక మంది సభ్యులు లేచి మాట్లాడ సాగిరి)

అధికార పక్ష సభ్యులు నా ప్రసంగానికి అడ్డం కలిగించే పద్ధతిని అనుసరిస్తే, ఇదే ఆదర్శప్రాయమైన పద్ధతి అనుకుంటే, ఇదే వారి విధానానికి నిదర్శనమైతే—మాకూ అభ్యంతరం లేదు. మేమూ అనేక రాష్ట్రాలలో అధికారంలో ఉన్నాము. కేంద్రంలో అధికారంలో ఉన్నాము. ప్రతి పక్షానికి చెందిన సభ్యుడు ఉపన్యాసం చేస్తుంటే—

(అనేక మంది సభ్యులు లేచి మాట్లాడ సాగిరి)

అధికార పక్ష సభ్యులు మాట్లాడినప్పుడు మేము ఎన్నడూ అభ్యంతరాలు చెప్పలేదు. ప్రతిపక్షంలో ఉండే మేము మాట్లాడేటప్పుడు ఈ విధంగా రెచ్చగొడితే, అవకాశం ఇవ్వక పోతే—

శ్రీ ఎస్. అళ్వారు దాసు :—వారు మాట్లాడేదానికి బడ్జెటులో ఉన్న విషయాలకు సంబంధం ఏమిటి? మేము గవర్నరు గారి ప్రసంగంపై మాట్లాడేటప్పుడు ఔట్ ఆఫ్ ది పే అన్నారు కదా స్పీకరు గారు—అటువైపు సభ్యుడు ఇటువంటి పొలిటికల్ ఉపన్యాసం చేస్తుంటే మాకేనా ఉండేది నియమాలు?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అందరూ కూర్చోండి. అందరికి అవకాశం ఉంటుంది. You can refute his argument, I will give you ample opportunity. Mr. Alwar Das you know, you will have an opportunity.

శ్రీ ఎమ్. వెంకయ్య నాయుడు :—వారి నాయకుడు విన్న ఒక రాజకీయ వేదికగా ఉపయోగించుకున్నప్పుడు గౌరవ సభ్యులు ఏమి చెప్పారు ? అప్పుడు ఏమి చేస్తున్నారు ఈ కాంగ్రెసు నాయకులందరూ ?

(కొంత మంది గౌరవ సభ్యులు లేచి) ఇందిరా గాంధీ గారి ప్రస్తావన నీవు ఎందుకు తేవాలి ? బడ్జెటుకు దానికి సంబంధం ఏమిటి ? నీవు ఈ సభను పొలిటికల్ ప్లాట్‌ఫారం చేస్తే —

శ్రీ ఎమ్ వెంకయ్య నాయుడు :—అధ్యక్షా, నీవు, నీకు అనే పదాలు గౌరవ సభ్యులు ఉపయోగిస్తున్నారు. ఇది సభ్యత, సాంప్రదాయం అవుతుందా ? ఆన్ ఎ పాయంట్ ఆఫ్ ఆర్డర్, సర్ —

(అనేక మంది గౌరవ సభ్యులు ఒకే సారి మాట్లాడుతూండగా అధ్యక్షుల వారు గంట మ్రోగించిరి)

శ్రీ పోతిన చిన్న :—ఆ ప్రసంగంలో సారాంశం ఏమి ? అందులో ఏమైనా ఉందా ?

Mr. Speaker:– If all of you try to talk at one and the same time it is not good.

Sri S. Jaipal Reddy:– On a point of order. When an hon. Member is speaking, the other member cannot interrupt him without the permission of the Speaker. If he wants to interrupt, the member - Speaker must allow. He can be interrupted only on a point of order raised by the Member. None of the members are raising point of order. How were they allowed to speak?

Mr. Speaker:– Will it not equally apply to your people and to all section of the House.

Sri S. Jaipal Reddy:– Whenever we interrupt, we raise a point of order. They are not raising a point of order.

Mr. Speaker :–Does merely saying a point of order tant" amounts to a point of order ? You made a device to interrupt or do something else.

Sri S. Jaipal Reddy :– That is a permissible Parliamentary device. Therefore, let the Members also adopt the Parliamentary device.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—పాయంట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అంటూ పాయంట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ కాకపోయినా వేరే విషయాలు చెబుతారు.

శ్రీ ఎస్. జయపాల్‌రెడ్డి :—మేము పాయంట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అన్నప్పుడు పాయింటు ఆఫ్ ఆర్డర్ ఐతేనే అడుగుతాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అన్ని సెక్షన్లు అటువంటి మర్యాద పాటిస్తే బాగుంటుంది. ఇతరులు ఇంటరప్ట్ చేస్తున్నారన్నప్పుడు మనంకూడా వారు చెప్పేటప్పుడు ఇంటరప్టు చేయకపోతే బాగుంటుంది.

It is just like contamination spreading to other sections of the House also.

Sri S. Jaipal Reddy: — Whenever we interrupt we are raising a point of order. It is for the Chair to rule whether there is a point of order or not. But the member has a privilege to raise a point of order.

శ్రీ టి. అమృతరావు (తాడికొండ) :— పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ సర్. ఇక్కడ చర్చిస్తున్న సబ్జక్టు వేరు. కాని డైవర్షన్ చేస్తూ మాట్లాడుతున్నది వేరుగా కన్పిస్తున్నది. దీనిని అవకాశముగా తీసుకొని ఇందిరాగాంధి, సంజయ్‌గాంధి అనేది తప్ప రెండవది కన్పించడము లేదు. ఇక్కడ జరుగుతున్న సబ్జక్టు మీదనే మాట్లాడాలి. పొలిటికల్ అడ్వాన్టేజి తీసుకుని డైవర్టు చేయడం మంచిదికాదు. అట్లా అయితే గందరగోళము అవుతుందని, సభ నడవదని మనవిచేస్తున్నాను

మిస్టర్ స్పీకర్ :— కొంత ఓపిక పట్టండి శాంతముగా ఉండండి వారు మాట్లాడిన తరువాత మీకు కూడ అవకాశము వస్తుంది.

శ్రీ టి. అమృతరావు :— వారు ఒక్కసారి 20 మంది లేస్తున్నారు. క్రమశిక్షణ లేకుండా వుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మీరు కొంత ఓపిక పట్టాలి.

శ్రీ టి. అమృతరావు :— వారు 20 మంది లేస్తున్నారు. మేము కూడ లేవ వలసివస్తుంది.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju ;—The hon'ble Member is threatening the House.

Mr. Speaker ;—No. He is not threatening the House, He only said if all the people say iike that, the House cannot proceed.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— రూల్సు ప్రకారము పాయింట్ వుంటేనే సభ్యులు సర్వసాధారణంగా పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్‌ని లేవదీస్తారు. ఎక్కడయినా విషయానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చి పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అంటూ లేస్తాము. దానిలో పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు ఉన్నదీ లేనిదీ మీరు నిర్ణయించి చెబుతారు. పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు పేరిట ఇష్టము వచ్చింది మాట్లాడడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నారంటూ ఆ వ్యాధి అక్కడకు కూడ వ్యాపిస్తున్నదా అని రిమార్కు చేయడం వింతగా ఉంది.

Mr. Speaker ;—You are saying that so many people are raising points of order. But there would not be any point of order.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— సభాధ్యక్షుల అనుమతితో పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్‌ని లేవదీసినపుడు ......

మిస్టర్ స్పీకర్ :— స్ట్రిక్టుగా రూల్సు అమలులో పెడితే కొంచెము టాలరేషన్ ఉండాలంటారు.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అన్ని మాట్లాడుతున్నారని అనకుండా పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ రెయిజ్‌చేసి మాట్లాడుతున్నాము. తరువాత మీరు రూలింగు ఇవ్వవచ్చును.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు ఉంటేనే మర్యాదగా ఉంటుంది. ప్రతి చిన్న విషయానికి పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అంటే పాయింట్ ఉండదు. ఆర్డరు ఉండదు. ఏదయినా ఒక అభిప్రాయాన్ని చెప్పడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నారు.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— పాయింట్ లేకుండా పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు లేవదీయరు. పాయింట్ ఉండాలి, ఆర్డర్ ఉండాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— పాయింట్ ఉండవచ్చు. ఆర్డరు లేకపోవచ్చు. అందరం పాటిస్తున్నాము.

శ్రీ యం. వెంకయ్యనాయుడు :— 1961-1967 సం.ల మధ్య కాలములో వ్యవసాయము మీద ఆధారపడిన ప్రజానీకము 75 లక్షలు ఉంటే అది ఈ నాడు 58 లక్షలకు తగ్గిపోయింది. దానికి కారణము వ్యవసాయ రంగానికి ప్రాధాన్యత తగ్గించడమే. అందువల్ల వ్యవసాయ రంగానికి ఎక్కువ నిధులు కేటాయించాలి. కనీసము రాబోయే రోజులలో అయినా వ్యవసాయ రంగాన్ని అశ్రద్ధ చేయకుండా మిగతా రంగాలతో పాటు సమానముగా ముందుకు తీసుకొని వెళ్లాలనేది గుర్తించాలి. విద్య విషయము, ఉదయగిరి నియోజకవర్గములోని అనేక గ్రామాలలో సింగిల్ టీచర్ స్కూల్సు ఉన్నాయి. అనేకచోట్ల టీచర్సు లేరు. ఇద్దరు టీచర్సు పోస్టుసు ఉంటే ఒకటి పోస్టింగ్ చేయలేదు. సమితులలో ఎంక్వయిరీ చేస్తే ప్రభుత్వము దగ్గర డబ్బు లేదని అంటున్నారని, కేటాయించలేదని అంటున్నారు. దేశములో నిరక్షరాస్యతను తొలగించడానికి, ప్రజానీకానికి కొంచెము చదువు రావడానికి, పేదవారి పిల్లలు గ్రామాలలోనే వుండి చదువుకోడానికి సౌకర్యాలు కల్గించడములో ప్రభుత్వం వైఫల్యము పొందింది. విద్యా సౌకర్యాలు కలుగచేయడానికి ఎక్కువ నిధులు కేటాయించవలసినదిగా ఆర్థిక మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. పట్టణాలకు వెళ్లి చదువుకో లేని పేదవారి పిల్లలకు పల్లెలలో చదువుకొనే వసతి కల్పించాలి. దానికి నిధులు ఎక్కువగా కేటాయించాలి. అభివృద్ధి చెందిన ప్రాంతాలే ఇంకా అభివృద్ధి చెందుతున్నాయి. మంత్రులుగాని, శాసనసభ్యులు కానీ ఎక్కడైనా సక్రమముగా వున్న ప్రాంతాలకే పెడుతూ వుంటారు. వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు పోవడానికి అవకాశము వుండదు. వాటిని గూర్చి ప్రభుత్వము దృష్టిలో పెట్టుకొని వెనుకబడిన ప్రాంతాలను కూడ అభివృద్ధిలోకి తీసుకురావాలి. ఇక విశ్వవిద్యాలయాలకు పూర్తి ఆటోనమీ యిచ్చి, కావలసిన నిధులు సమకూర్చవలసిన విషయములో ప్రభుత్వము వెనుకాడకూడదు. ఇక్కడున్న నాగార్జున ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలో నైట్ కాలేజీ పెట్టారుట. స్టూడెంట్స్‌కి 3 నెలలనుంచి పాఠాలు లేవు. అక్కడ పనిచేసే లెక్చరర్లకు గంటకు 3 రూ.లు యిస్తున్నారు. దానివల్ల వారు పనిచేయడం మానుకొన్నారు. వారువచ్చి మెమోరాండం యిచ్చారు. స్టూడెంట్స్ వచ్చి మెమోరాండం యిచ్చారు. ఒక సంస్థను పెట్టినపుడు అది కొనసాగడానికి శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ హాస్టల్స్ నెల్లూరు జిల్లాలో అనేక హాస్టల్స్ డబ్బు అందకపోవుటవల్ల మూసివేశారు. ఆ హాస్టల్స్ తెరవడానికి చర్యలు

తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఉదయగిరి తాలూకా కేంద్రము. ఇప్పటివరకు అక్కడ మంచినీటి వసతి లేదు 5 సం. ల క్రితము ఏనుగులదిమ్మ నుంచి నీరు తీసుకొవడానికి ప్రయత్నము చేశారట. దానికి డబ్బు కేటాయించకపోవుటవల్ల ఆగి పోయింది. కావలి కనుపూరు విషయము నాకు రాజకీయంగా ఊహ తెలిసినప్పటి నుంచి వింటున్నాను. అది పూర్తి అవడము కాని, నీరు రావడం కాని జరగలేదు. ఈ ప్రభుత్వ కాలములో అయినా ఈ రెండు కాలువలు త్వరితంగా పూర్తి చేసి తూర్పున వున్న ప్రజలతో సమానముగా వీరికి కూడ అవకాశాలు కలిగే విధంగా శ్రద్ధ తీసుకో వాలని మనవిచేస్తున్నాను. నాగార్జునసాగర్ కుడి కాలువ పొడిగించవలసిన అవసరం వుంది. దానికి నిధులు యిచ్చినట్లు లేదు. సోమశిల ప్రాజెక్టు, నాగార్జునసాగర్ కుడి కాలువ విషయములో శ్రద్ధ తీసుకొనకపోతే మెట్ట తాలూకాలకు నీటి సౌకర్యము వచ్చే అవకాశము లేదు. కృష్ణా జలాలు మద్రాసుకు మంచినీటి కోసం యిచ్చేటపుడు నెల్లూరు జిల్లాలోని మెట్ట తాలూకాలకు నీరు యిచ్చే ప్రయత్నము చేయాలి. మన ఖర్చు మన ప్రభుత్వము భరించి అయినా మద్రాసు ప్రభుత్వముతో మాట్లాడి నీరు యిచ్చే ప్రయత్నము చేయాలి. కృష్ణా నదీ జలాలవల్ల నెల్లూరు జిల్లాలోని మెట్ట తాలూకాలకు కూడ సౌకర్యము కల్పించాలని కోరుతున్నాను. విద్యుచ్ఛక్తి విషయం చెప్పాను. దీనికి బడ్జెటు అలాట్‌మెంట్ చాల తక్కువగా వుంది. 1600 గ్రామాలు అని ఒక కోటా నిర్ణయిస్తే మా నియోజకవర్గములో 3,4 గ్రామాలకు కూడ వచ్చే అవకాశము లేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయము తీసుకుని అయినా గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణకు ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టవలసిన అవసరం వుంది. గౌరవ ప్రతిపక్ష సభ్యులు విమర్శ చేస్తే చాల దూరము పోవలసివస్తుందని కొంతమంది సభ్యులు ఒక హెచ్చరిక చేశారు వారు ఎంత దూరము వెడతారో అర్థము కావడము లేదు. ఈ విధంగా అయితే సభను జరుగనివ్వము అన్నారు ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడినపుడు మేము ఓర్చుకుని విన్నాము. అట్లాగే మేము మాట్లాడినపుడు కూడ వారు ఓపిక పట్టవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. 30 సం లుగా ప్రతిపక్షములో వున్న మా నాయకులు ఓపిక పట్టారు. ప్రతిపక్షములో కూర్చొన్నారు. అనేక కష్టనష్టాలకు ఓర్చారు. అందువల్ల వారు 2, 3 గంటలు ఓపిక పట్టడానికి అవకాశం లేకపోతే ఏ విధంగా జరుగుతుందనేది ఆలోచించాలి.

شری باقر آقا (یاقوت پورہ) :— جناب اسپیکرصاحب - مجھے مسلم اوقاف بورڈ کے متعلق کچھ کہنا ہے - '' دھاندلیاں ،، ایک ایسا لفظ ہے- اگر اس کی تشریح کی جائے تو آج یہ دھاندلیاں وقف بورڈ میں ایک ھنر بن چکی ھیں- جس کو وھاں تعریفی نگاھوں سے دیکھا جاتا ہے- اس سلسلہ میں متعدد جلسے ، گھیراؤ اور کئی نمائندگیاں کی گئی ھیں- مگر معلوم نہیں کیا بات ہے کہ آج تک حکومت نے نہ تو اس پر توجہ دی اور نہ دینا چاھتی ہے- اس سے یہ بات سمجھ میں آتی ھیکہ ھماری جائیدادیں تباہ برباد ھو جائیں گی اور حکومت کا بھی یہی مقصد ھیکہ ھماری جائیدادیں تباہ و برباد ھوتی جائیں - سب سے پہلے اسمبلی ھو یا پارلیمنٹ اس کی ایک روئیداد یا منٹس بک ھونی چاھئے- لیکن اس وقف بورڈ میں نہ تو کوئی روئیداد ہے اور نہ میٹنگس کا کوئی ریکارڈ ہے - آخر کیا بات ہے-

بورڈ کی میٹنگ کے جو کچھ فیصلے ہوتے ہیں وہ رویئداد میں درج ہونا چاہئے تاکہ آئندہ دوسری میٹنگ طلب کی جائے تو پتہ چلے کہ فلاں فلاں چیزوں کے فیصلے کئے گئے ہیں - جہاں تک حسابات کا تعلق ہے اس کی آڈٹ کی جائے کیجاتی ہے - لیکن تقریبا بارہ برس ہو چکے ہیں ابھی تک وقف بورڈ میں آڈیٹ نہیں ہوئی ہے- کیا حکومت کو اس بات کا علم نہیں ہے- آخر یہ کہاں کا انصاف ہے اوقاف بورڈ کے حسابات کی آڈیٹ ہونی چاہئیے اور منٹس بک میں خاص طور پر بتایا جائے کہ اوقاف بورڈ کے اجلاس میں کب اور کہاں کیا فیصلے ہوئے ہیں ان کو آج تک نوٹ پیش کیا گیا ہے- اوقاف بورڈ کے چیرمن رحمت علی صاحب جو کچھ بھی فیصلے کرتے ہیں وہ اس بات کا ثبوت ہیکہ رحمت علی صاحب کے فیصلے کو بورڈ کا فیصلہ قرار دیا جاتا ہے- کئی چیزیں ایسی ہو رہی ہیں کہ بورڈ کے فیصلہ کے خلاف رحمت علی صاحب فیصلہ دیتے ہیں- کیا یہی انصاف کی بات ہے - کیا اس کو بد عنوانی قرار نہیں دیا جاسکتا کہ بورڈ ایک فیصلہ کرے اور چیرمن صاحب اور ایک فیصلہ کریں ان ساری چیزوں کی تحقیقات کی جانی چاہئیے اور ساتھ ہی میرا مطالبہ یہ ہے کہ مسلم وقف بورڈ کو ان ساری بد عنوانیوں کے مد نظر سب سے پہلے تحلیل کرنا چاہئیے - اور اس کے ساتھ ساتھ چیر من وقف بورڈ رحمت علی صاحب کے خلاف تحقیقات کا آغاز کرنا چاہئیے- اور ایسے تحقیقات کریں جس سے جلد از جلد نتیجہ برآمد ہو -

اسپیکر صاحب - میں اور دو چیزیں آپ کے سامنے رکھتا ہوں الیکشن کے دوران وقف بورڈ کی جیپ کام کرتی رہی اور ہر مہینہ دو سو ، ڈھائی سو روپیے کا پٹرول کے خرچہ کا بل آتا ہے اور دو ماہ کے دوران ہزاروں روپیہ کا بل آیا ہے- اور آخر یہ بل کیوں آیا- اور حکومت خالی تماشائی بنی دیکھتی رہی- میں کھلے طور پر معلومات رکھکر یہ بات کہنا چاہتا ہوں کہ گنٹور شہر میں مسلم وقف بورڈ کی ایک زمین جسکا رقبہ ۵۱ ایکر ہے اس میں سے پچیس ایکر برہمانندا ریڈی گروپ کے حوالے کی گئی ہے- اور ۲۶ ایکر رگھو رامیا گروپ کے حوالے کیا گیا ہے- کیا یہ وقف بورڈ کی زمین ان گروپوں میں تقسیم کرنے کے لئے تھی - یہ تمام چیزیں رحمت علی صاحب کے کارناموں کا نتیجہ ہے- جب وقف بورڈ میں سوال کیا گیا تو انہوں نے جواب دیا کہ حکومت مجھ پہ دباؤ ڈالی ہے اس لئے یہ زمین دے دی گئی ہے- کیا حکومت وقف بورڈ پر دباؤ ڈالتی ہے- اس میں ہمارا مفاد وابستہ ہے ممبرس کا مفاد ہے اور یہ زمین کی بات ہے اب میں وزیر اوقاف کو متوجہ کرنا چاہتا ہوں کہ پرسوں آپ نے دفتر اوقاف کا معائینہ کیا آپ نے دیکھا کہ دفتر کا اکونٹ آفیسر وہاں پر نہیں تھا دریافت کرنے پر پتہ چلا کہ وہ ایک ہفتہ سے نہیں ہے- میں آپ سے سوال کرنا چاہتا ہوں کہ آپ نے اسی وقت اس

کو کیوں نہیں معطل کیا ۔ایسی بدعنوانی اور اس غلط روش کے ذمہ دار لوگوں کو فوراً سزا' دیجانی چاھئے تاکہ دوسروں کو عبرت حاصل ہو۔ وقف بورڈ کو ایک کچرے کا دفتر کہیں تو بیجا نہ ہوگا ۔

اسکے بعد میں پولیس نظم و نسق کی جانب متوجہ ہونا چاھتا ہوں ۔ شری ایم ۔ ایم ۔ ھاشم صاحب وزیر داخلہ بن چکے ھیں۔ کہنے کیلئے کئی باتیں ھیں ان کو آئندہ کہوں گا ۔ لیکن ایک چھوٹی سی بات جو آپ کی ذات سے منسوب ھے اس کو واضح کرونگا کہ جب گوشہ محل اسٹڈیم میں شریمتی اندرا گاندھی تشریف لائیں تو ھمارے جناب ایم ۔ ایم ۔ ھاشم صاحب نے انتہائی پرجوش و ولولہ انگیز تقریر کرتے ھوئے کہا کہ جو پھلوں کو توڑ کر کھانا چاھتے ھیں ان کے ھاتھ توڑ دیئے جائینگے ۔ میں اب کہنا چاھتا ھوں کہ رین بازار میں ایک پولیس اسٹیشن ھے وھاں کے سب انسپکٹر اور سرکل انسپکٹر دونوں دن رات وھاں پر شراب خوری کرتے ھیں ۔ کئی اطلاعوں کے بعد میں خود تاکہ پر گیا لیکن دروازے بند تھے اور وہ شراب پی رہے تھے بات برابر نہیں کر پارہے تھے ۔ میرے نگاھوں کے سامنے گالی گلوج دی جا رھی تھی ان ساری چیزوں کو پیش نظر رکھ کر موجودہ وزیر داخلہ سے مطالبہ کرتا ھوں کہ اس دور میں ایسی ساری چیزوں کو ختم کرنا چاھئے۔ میں آپ کو کئی فہرستیں حوالے کرتا ھوں۔ میرے حلقہ یاقوت پورہ اور دیگر مقامات پر...................

Sri K. Venkataramaiah (Gooty) : — Point of Order. My friend is telling something which is pending in court. He is making defamatory allegations against the Home Minister and more over the matter is regarding elections. He is making a speech out of which we are not following anything. It is not relevant at all. He is making this House as a platform and it is delegatory.

Mr, Speaker : — Are you understanding the language ?

Sri K. Venkata Ramaiah :— He is making allegation which is pending in the court.

شری سلطان صلاح الدین اویسی — آپ ابھی تو آئے ھیں اور آپ نئے ھیں اگر یہ کورٹ میں ھے تو ریفر ینس دیجیے

Mr. Speaker : — If there is anything like that and if the matter is subjudice it will be removed from the records. It will be looked into.

شری باقر آغا — مجھے بتائیے کہ کونسی چیز کورٹ میں ہے اور کونسے چیز کورٹ میں نہیں ہے۔ آپ غلط سمجھ رہے ہیں

శ్రీ సి.హెచ్. జంగారెడ్డి (శ్యాంపేట):— వారు ఏమి ఉర్దూలో మాట్లాడుతున్నారో వీరికి తెలియకుండా మాట్లాడుతున్నారు. ఇందిరాగాంధి బహిరంగ సభలో హాషిం గారు మాట్లాడుతూ లంచాలు తీసుకున్న వారి చేతులు నరికేస్తాం అన్నారని చెబుతున్నారు. బడ్జెటు సెషన్‌లో దేనిమీదనైనా సభ్యులు మాట్లాడవచ్చు.

Sri K. Venkataramaiah ;—This matter is pending in a court of law and moreover he is making this house as a platform for the purpose of evidence. This we don't allow, because the interest of the Minister is involved.

Mr. Speaker :—I don't understand that language unfortunately. I will take a translation of the speech and if there is anything pending before the court and if it is a reflection upon that we will certainly remove it from the records. There is no question of evidence then. When once it is off the records, then there is no question of evidence at all.

శ్రీ కె. వెంకట్రామయ్య :—వారు ఎన్నికలను దృష్టిలో పెట్టుకొని మాట్లాడుతున్నారు........ ... .

Mr. Speaker :—You are shifting the ground. He said something is pending in the court and he is speaking of it. He says it is subjudice. I will take a translation of the speech and if there is anything pertaining to that I will certainly remove it from the records. There is no question of evidence at all then

Sri K. Venkataramaiah :—Why should he be allowed to speak at all.

Mr. Speaker :—Unfortunately I don't understand that language.

شری باقر آغا ۔ میں جو حقائق ہیں انکو بتلا رہا ہوں ۔

Mr. Speaker :—You are making another speech in Urdu which I don't understand.

Sri M. M. Hashim :—While the member was speaking he has quoted a particular thing. It is regarding the former Prime minister's meeting at Goshamahal stadium and my speech in Goshamahal. Taking reference from that speech he goes to a police station and says they are doing so many things and I have to look after. As far as the other portion is concerned. I have nothing to say.

شری باقر آغا :— اسپیکر صاحب - وقف بورڈ کے متعلق میں عرض کردیا تھا اگر کوئی بات قابل تعریف ھوتی تو میں ضرور تعریف کرتا تھا- میں برسوں سے ھر چیز سے واقف ھوں - وقف بورڈ کا آج اپنا فیصلہ ھوتا ھے اور بعد میں اس فیصلہ کو بدل دیا جاتا ھے- آج تک ایسی دھاندلیاں دیکھی گئی ھیں- اس سلسلے میں کئی مرتبہ وقف بورڈ میں ھنگامے ھوئے ھیں- رحمت علی صاحب کہتے ھیں کہ یہاں پر نہیں گھر پر آیئے میں گھر پر گفتگو کروں گا- وقف بورڈ کے دفتر کا معاملہ گھر پر طئے کیا جاتا ھے- میری سمجھ میں نہیں آتا - ان ساری چیزوں کے باوجود آج کیا بات ھیکہ حکومت کو اس کا علم نہیں ھے اور کئی مرتبہ یہ باتیں حکومت کے علم میں لائی گئی لیکن وہ خاموش تماشائی بنی رھتی ھے- اس کا مطلب یہ ھیکہ کرڑوں روپیہ کی جائداد تباہ برباد ھو جائے جمہوری دور میں جمہوریت کے تحفظ کے تعلق سے جہاں تک ممکن ھے ھم آپ کو بتلاتے رھینگے اور کہتے رھینگے کہ ان کا سدباب کیا جانا چاھئے - اور فوری تحقیقاتی کمیشن بٹھانا چاھئے -

శ్రీ కె. వెంకట్రామయ్య :—అధ్యక్షా, ఉపన్యాసాల పేరట ఎన్నో విచిత్రమైనటువంటి సమస్యలు, ఎన్నో చెప్పరాని విషయాలు ప్రతిపక్షమువారు మాట్లాడుతూ వుంటే ఓపిగ్గా విన్నాం. కాని గౌరవ సభ్యులు జయపాల్‌రెడ్డిగారు మైనారిటీని మెజారిటీగా, మైనారిటీగా మైనారిటీని తమ పక్షముగా మాట్లాడుకుంటూ తమ కాళ్లను మొక్కుకుంటూ తమకు నూరు ఏండ్ల వయస్సు అనే విధంగా మాట్లాడుకుంటూ చేసే ఉపన్యాసం విన్నాం. జనతా ప్రభుత్వం తరపున మాట్లాడేవారికి చిన్న విషయం చెప్పదలచుకున్నాను. శోచనీయమైనటువంటి విషయం. మొన్న జరిగినటువంటి ఎన్నికలలో గుత్తి నియోజక వర్గములో పాతుపత్తి చెరువు అనే గ్రామములో ఒక పోలింగు స్టేషనుకు ఎదుట మహాత్మా గాంధి గారి విగ్రహం వుంటే ఆ విగ్రహానికి బట్ట చుట్టి పోలింగు నడిపారు. ఆ సమయములో మేము వెళ్లి ఎందుకు మహాత్మాగాంధీ గారి విగ్రహానికి బట్ట చుట్టారు అని అడిగితే జనతా ప్రభుత్వం నుండి ఆదేశము వచ్చిందన్నారు. ఎలక్షన్సు టైములో గాంధీ గారి బొమ్మకు బట్ట చుట్టి ఎలక్షన్సు నడిపించుకున్నారు అన్న మాట. కాని మహాత్మా గాంధీ గారి సమాధి వద్దకు వెళ్ళి జయప్రకాశ్ నారాయణ్ గారి ఆధిపత్యములో జనతా ప్రభుత్వం ప్రమాణ స్వీకారము చేసి గాంధీ గారి అడుగుజాడల్లో నడుస్తామని చెప్పిన ప్రగతిశీలక పెద్దలు ఎన్నికలలో మహాత్మాగాంధీ గారి విగ్రహానికి బట్ట చుట్టినారు. గాంధీగారు అని శుష్క వేదాంతం చెప్పి ఎన్నికలు జరిపారు. ఆ విషయం జ్ఞాపకం లేదా? గాంధీ గారి అడుగుజాడల్లో

నడుస్తున్నామని వేదాంతం చెప్పి. భాష అభిమానం, పటుత్వం, కెపాసిటి వుందని యిష్టం వచ్చినట్లు మాట్లాడితే ఏమి లాభము ? ఈ నాడు చెప్పండి ఇది గాంధీ పుట్టిన దేశమా ? గాంధీ గారికి చేసే సేవ యిదేనా అని జనతా ప్రభుత్వానికి సవాలు చేస్తున్నాను. అక్కడ పోలింగు ఆఫీసరుతో విచారణ జరుపవలసినటువంటి విషయం వుంది రికార్డు పూర్వకంగా ఆదేశాలు వచ్చాయట. గాంధీ గారి బొమ్మకు బట్ట చుట్టి ఎలక్షన్ను నడిపారంటే యిది ప్రజాస్వామ్యమా ? జనతా ప్రభుత్వం వచ్చి ఒక సంవత్సరం కావోతున్నది. ధనికులు మరింత ధనికులు పేదలు మరింత పేదలు అవుతున్నారు. జనతా ప్రభుత్వానికి కేంద్రములో రోడ్‌రోలరు మెజారిటీ వుంది గదా అది పేద ప్రజలకు ఏమి చేసింది ? వారు చూపించిన మార్గదర్శకత్వం ఏమిటి ? వారి ఎక్నామిక్ పాలసీ యింతవరకు డిసైడ్ కాలేదు. పార్టీ మారినంత మాత్రాన ఏ ఎండకు ఆ గొడుగు పట్టాలా ? ఆ కాంగ్రెస్‌లో వున్నప్పుడు అది మంచిదా, దాని నుండి మారి యింకొక పార్టీలో చేరితే ఆ కాంగ్రెస్‌ను తిట్టాలా ? ఇది ప్రజాభిప్రాయానికి విరుద్ధమైనటువంటి విషయం. జయపాల్‌రెడ్డి గారు పాయింటు ఆఫ్ ఆర్డరు పేరుతో ఏదో ఒక విషయం తీసుకొని వచ్చి తనలో వున్న యీర్ష్య భావాలను చూపించారు నాయకులకు ఏ మాత్రం గౌరవం చూపించలేదని మా అభిప్రాయము. అటువంటి వుపన్యాసాలు వారు యివ్వకూడదని మనవి చేస్తున్నాను. బడ్జెటు విషయం వచ్చినప్పుడు దానిలో వున్న విషయాల గురించి చెప్పాలి. ప్రజలు ఎన్నుకొని మనలను పంపించారు. మన గ్రీవెన్సెస్ చెబితే మంత్రిగారు గాని ప్రభుత్వం గాని ఏదైనా చేస్తే ప్రజల యిబ్బందులు తీర్చడానికి వీలుంటుంది. ఎంతసేపు 30 ఏండ్లుగా ఓర్చుతున్నాం మూడు నెలలను ఓర్చుకోలేరా అని వుపన్యాసం చేస్తే ఏమి లాభం? ఇకపోతే బడ్జెటు విషయములో కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకొన్నాను. నా నియోజకవర్గములో గుత్తి అనేది మేజరు పంచాయతి. 25 వేల జనాభా వుంది. త్రాగటానికి నీరు లేదు. ఎండ కాలము వస్తుంది. నేను కూడ వెళ్ళి నీరు మోసుకోవాలి చెరువు నుండి. రెండు మైళ్ళ నుండి నీరు తెచ్చుకోవాలి. స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది, త్రాగటానికి నీరు లేదు. ప్రతి గ్రామములో బడి, బాట, బావి, లైటు యివి వుండాలి ఎలక్షన్ల సందర్భములో నా నియోజకవర్గము తిరిగినప్పుడు పేద ప్రజలు కన్నీళ్లు కారుస్తూ చెప్పారు. ఊరులో లైటు వుంది, కాని వీధిలో లైటు లేదు. ఇంట్లో లైటు వేసుకునే అవకాశం లేదు. స్టాటిస్టిక్స్ ప్రకారముగా యిన్ని గ్రామాలకు లైట్సు యిచ్చామని చెబుతున్నారు, పసి పిల్లల ప్రక్కన పాములు వుంటున్నా లైట్సు లేనందువల్ల చూచుకునే పరిస్థితి లేదు. ఆర్థిక మంత్రిగారికి ఎలక్ట్రిసిటి పోర్టుఫోలియో కూడ వుంది గాబట్టి ప్రతి గ్రామములో వీధి లైట్లు వుండేట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను. ధనికుల యిండ్లలో లైట్సు వుంటాయి. పేద ప్రజల యిండ్లలో లైట్లు లేకున్నా వీధి లైట్లు వేసి తద్వారా వారికి వెలుతురు కల్పిస్తే వారికి కొంత సంతృప్తి వుంటుంది. పట్టణాలలో గాని గ్రామాలలో గాని పేద ప్రజలు వుండేచోట ఎక్కడ పోయినా అంధకారమే. ఎలక్ట్రిఫికేషన్ అవుతుంది గాని లైట్సు వుండవు. నా నియోజకవర్గంలో వున్న గుంతకల్లులో 90 వేల జనాభా వుంది. హాస్పటల్ లేదు. శోచనీయమైనటువంటి విషయం. ఇద్దరు డాక్టర్లు వున్నారు. ఒక బెడ్ లేదు ఒక రూం లేదు.

90 వేల జనాభాకు మెడికల్ సౌకర్యం లేదంటే ఏమి అనుకోవాల ? ఇది విమర్శ కాదు. ఇది తెలుసుకొని ప్రభుత్వంవారు తొందరగా రిఫార్మ్ చేస్తే వారికి మేలు చేసినట్లు అవుతుంది. అప్పుడు ప్రజాపరిపాలన అవుతుంది. గ్రామాలలో వైద్య సౌకర్యాలు ఎక్కువగా కల్పించాలని కోరుతున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతి గ్రామానికి బస్సు వేస్తే బాగుంటుందన్నారు. కాని సులభంగా రావడానికి రోడ్లు లేవు. ఎలక్షన్సు టైములో గ్రామాలకు వెళ్ళాలంటే జీపు కూడ వెళ్ళలేని పరిస్థితి వుంది. కాబట్టి ముందు రోడ్లు వేయాలి. రోడ్లు లేనిదే బస్సులు పోవు. ప్రభుత్వం వారు శ్రద్ధ తీసుకొని రోడ్లు వేస్తేగాని ప్రయాణ సౌకర్యాలు మెరుగు కావని చెబుతున్నాను. ఇళ్ళ పట్టాల విషయంలో చాలా శోచనీయంగా ఉంది. వారికి పట్టాలు ఇస్తున్నారు కాని ఆ భూమిని స్వాధీనం చేయడంలేదు. వారికి వట్టి పట్టాలు లభిస్తున్నాయి, ఈ విషయంలో కలెక్టర్లు కాని సెక్రటరీలు కాని ప్రభుత్వం కాని ఎక్కువగా శ్రద్ధ తీసుకొని వారికి భూమిని చూపిస్తే నిజంగా ఆ పేద ప్రజలకు ఎంతో సేవ చేసినవారం అవుతాము. ఎంతోమంది హరిజనులు ఇళ్లులేక మా ఏరియాలో తహతహలాడుతున్నారు. ప్రతిచోటా అలాగే ఉంది. హరిజనులకు ఊరిబయట ఇళ్లు కట్టిస్తున్నారు. అది శోచనీయమైన విషయం. మనం అస్పృశ్యతకు పాటుపడుతున్నాము. అటువంటప్పుడు ఊరి బయట కట్టడం సమంజసం కాదు. మేము గ్రామాలకు వెళితే వారు ఊరి మూల ఉంటున్నారు. ఈ విషయం ప్రభుత్వంవారు దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. హౌసింగు స్కీమ్సు వేసేప్పుడు ఆ ఊరి మధ్యలో కట్టించడానికి ప్రయత్నం చేస్తే ఆ ఫీలింగు పోతుంది. వారు కూడా సంఘంలో వారేనని భాయి, భాయిగా ఉండడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇళ్ళ స్థలాల పట్టాలు కూడా ఊరి మధ్యలో ఇస్తే బాగుంటుంది. హరిజన కాలనీలలో ఎక్కువ సౌకర్యాలు కల్పిస్తే మిగిలినవారు కూడా అక్కడికి వెళ్ళి ఉండడానికి అవకాశం ఉంటుంది. మేము కూడా వారిలో ఒక భాగం అని నిరూపించినప్పుడే వారికి సేవ చేసినవాళ్ళం అవుతాము. ప్రతిపక్షంవారు శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ గురించి, ఆమె పాలసీలను గురించి విమర్శిస్తున్నారు. ఆమె చేసినటువంటి ప్రజాసేవ గురించి పాశ్చాత్య దేశాలలో ఎవరూ విమర్శించలేదు. ఈ దుర్గతి ప్రతిపక్షం వారికి పట్టింది. వారే ఎక్కువగా విమర్శిస్తున్నారు. ఎందుకంటే వారికి ఓర్పు, సహనం లేదు. వారి పార్టీ సిద్ధాంతాల కోసం వారు ఆ విధంగా విమర్శిస్తున్నారు కాని నిజంగా గుండెమీద చేయి వేసుకొని ఆమె చేసినటువంటివి మహత్తర కార్యాలు కావని అనగలరా ? ఆమె సాధించినటువంటి ఎచ్చీవ్‌మెంట్సు చూసి ఓర్పు, సహనం లేకుండా విమర్శిస్తున్నారే కాని వారికి వేరే విధానం లేదని నా అభిప్రాయం. ప్రతి విషయానికి బ్యాక్‌వర్డు క్లాసెస్, బ్యాక్‌వర్డు క్లాసెస్ అంటున్నారు. నా అనుభవం దృష్ట్యా బ్యాక్‌వర్డు క్లాసెస్ అంటే ఏమిటి ? Brith is an accident. మనిషి ఒక యాక్సిడెంటు రూపంలో ఒక పేదవాడి ఇంటిలో పుడుతున్నాడు లేక ఒక షావుకారు ఇంటిలో పుడుతున్నాడు. పుట్టుక మనిషి చేతులలో లేదు. మనిషి పుట్టగానే వాడిని బ్యాక్‌వర్డు క్లాస్ అంటున్నారు. మనిషి పుట్టగానే వాడు ధనవంతుడు అంటున్నారు. బ్యాక్‌వర్డు క్లాస్ అని కులాల రీత్యా ఏర్పాటు చేస్తే ఫార్‌వర్డు కమ్యూనిటీలలో కూడా పేదవారు ఉన్నారు. ఫార్‌వర్డు కమ్యూనిటీలలో ఎంతోమంది తిండి లేనివారు ఉన్నారు.

కాబట్టి మనం వారిని ఇగ్నోర్ చేసినట్లయితే, ఎకనామికల్లీ బ్యాక్‌వర్డునెస్‌ను మనం గుర్తించకపోతే వారికి అన్యాయం చేసిన వాళ్లం అవుతాము బ్యాక్‌వర్డు క్లాస్ అంటే ఎకనామికల్లీ బ్యాక్‌వర్డు క్లాస్—అంటే ఏమిటో మనం నిర్దేశిస్తే అన్ని కులాలవారికి సహాయం చేసినవాళ్లం అవుతాము. ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి ప్రతి జి. ఒ. లో కులాల ఏర్పాటు చేశారు. కాని ఫార్‌వర్డు కమ్యూనిటీలలో కూడా తినడానికి తిండి లేక అడుక్కోనడానికి గౌరవాన్ని చంపుకోలేక బ్రతుకుతున్నారు. అందుచేత ఈ జి. ఒ. లలో ఎకనామికల్లీ బ్యాక్‌వర్డునెస్ అనేది సరిగా చెప్పడం లేదు కనుక ఈ బిటు సెషనులో దానిని ఏకనామికల్లీ బ్యాక్‌వర్డునెస్‌గా సవరణ చేయడం ఎంతైనా అవసరమని మనవి చేస్తున్నాను. పుట్టుక బేసిస్‌గా తీసుకోకుండా బ్యాక్‌వర్డు క్లాసును నిర్దేసిస్తే వారికి కూడా సహాయం చేసినట్లు అవుతుందని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ నల్లప్పరెడ్డి శ్రీనివాసుల్‌రెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఎన్నికలు అయిపోయినాయి. ఎన్నికలు ప్రశాంత వాతావరణంలో జరిగిపోయాయి. ఒక పార్టీ గెలిచి ఉండవచ్చు. కొన్ని పార్టీలు ఓటమి చెంది ఉండవచ్చు. స్పోర్టివ్‌గా తీసుకొని ప్రశాంత వాతావరణంలో ఈ శాసన సభను నిర్వహించవలసినటువంటి బాధ్యత మనందరిమీద ఉంది గేమ్సులో ఓడినటువంటి వ్యక్తి గెలిచినటువంటి వ్యక్తిని కరచాలనం చేసి బయటకు వచ్చి ప్రోత్సహించినట్లు ఈనాడు పరాజయం చెందినప్పటికీ కూడా అందరం కలసిమెలసి పని చేయాలనే ధ్యేయంతో ప్రభుత్వ పక్షంతో ప్రతిపక్షాలు సహకరించాలని నేను విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఈనాడు మనలోమనం కలతలు పెట్టుకొని, సిద్ధాంతపరంగా కలతలు పెట్టుకొని వ్యక్తిగతంగా ఒకరి మీద ఒకరు నిందారోపణలు చేసుకొని, ఈ శాసనసభలో కలుషిత వాతావరణాన్ని మనం సృష్టించుకుంటే బయట వేయికళ్లతో ఎదురు చూస్తున్నటువంటి, ఎన్నో ఆశలు పెట్టుకొని చూస్తున్నటువంటి ప్రజలలో ఒక నిరుత్సాహం కలిగితే మంచిది కాదు రాష్ట్ర భవిష్యత్తుకు, రాష్ట్ర అభ్యుదయానికి మంచిది కాదని మనవి చేస్తున్నాను ఇక అందరం కలసిమెలసి ఇందిరా గాంధీ కాంగ్రెస్ కాని, కాంగ్రెస కాని, జనతా కాని, సి పి. ఎమ్. కాని సి పి. ఐ కాని మజ్లిస్ కాని ఇండిపెండెట్సు కాని - ఇక్కడున్నటువంటి మనందరి ధ్యేయం ఒకటే కావాలి. అది రాష్ట్ర అభ్యున్నతి. ఈనాడు కృష్ణా జలాల సమస్య వచ్చింది. అది కేవలం ఒక ఇందిరా గాంధీ కాంగ్రెసు పరిష్కారం చేయగలిగిన పరిస్థితిలో ఉండడానికి అవకాశం లేదు. ఎందుకంటే కేంద్రంలో జనతా ప్రభుత్వం ఉంది. ఈనాడు ఇందిరా కాంగ్రెస్ ఈ రాష్ట్రంలో సహకరిస్తుంది. సి. పి. ఎమ్, సి. పి ఐ. - అన్ని పార్టీలు ఒకే విధానం ఇస్తే కృష్ణా జలాలు రాయలసీమకే కాకుండా నెల్లూరు జిల్లాకు కూడా తీసుకొనే పరిస్థితిలో ఉంటాము కాని మనలో మనం విబేధాలు పెట్టుకొని వ్యక్తిగతంగా ద్వేషించుకుంటే కేంద్రం కూడా మనమీద చిన్న చూపు చూసే పరిస్థితి వస్తుంది. ప్రజానీకానికి కూడా ఈ శాసన సభమీద నమ్మకం పోయే పరిస్థితి వస్తుంది. అధ్యక్షా, ఈనాడు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి నచ్చ చెప్పవలసిన విషయం యింకొకటి కూడా ఉంది. మనకు భయంకరమైన తుఫాను ప్రళయం వచ్చింది. ప్రాణ, మాన నష్టాలు వచ్చి ఆంధ్ర దేశం నష్టపోయింది ఈ అన్నింటినీ భర్తీ చేయడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈనాడు ప్రణాళికా పరిధిలో అతి స్వల్పమైన డబ్బు కేటాయించింది. ఇది ప్రణాళికేతరమైన డబ్బుగా భావించాలని

ఇక్కడున్న అన్ని పక్షాలు ఏక కంఠంతో ఒకే త్రాటి మీద నడిచి కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని అర్థించి, ఒప్పించి, మెప్పించి, సాధించుకోవలసిన అవసరం ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. వారు ఇచ్చినటువంటి డబ్బు ఏ మూలకూ రాదు. కనీసం 300 కోట్లు అయినా ఇవ్వండి. అది కూడా జూన్ ఆఖరికి ఖర్చు పెట్టాలని నిర్దేశించకుండా పై మార్చి వరకు ఖర్చు పెట్టడానికి అనుమతి ఇవ్వండి అని అందరం కలిసికట్టుగా వ్యవహరించి కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని మెప్పించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. మనలో మనం తగవులాడుకుంటే బలహీనం అవుతాము రాష్ట్ర అభ్యుదయం కుంటుపడుతుంది. బయట మన మీద ఏదో చేస్తాము అని ఆశ పెట్టుకొని ఉన్నటువంటి ప్రజానీకానికి నిరుత్సాహ పడిపోయే పరిస్థితి వస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్ర అని తెలంగాణా అని ఏదో ఒకప్పుడు కీచులాడుకున్నాము. నేను కూడా ప్రత్యేక వాదిగా ముషీరాబాదు జైలులో ఉన్నటువంటి వ్యక్తిని. ఆనాడు ఆంధ్ర ప్రాంతం నుంచి నినాదం ఏమిటి అంటే రెండు పక్షాలు మిత్రులుగా విడిపోదాము అన్నామే కాని ఒకరినొకరు నిందించుకోలేదు. అప్పుడు 6 పాయింట్లు ఫారమ్యులా వచ్చింది, 6 పాయింట్లు ఫారములా క్రింద ముల్కీ రూల్సు పోయాయి. మనం బ్రహ్మాండమైన ఒక విశ్వ విద్యాలయాన్ని సాధించుకున్నాము. 6 పాయింట్లు ఫారములా క్రింద దాదాపు 80 కోట్లకు పైగా తెచ్చుకున్నాము. ఈ రకంగా అభివృద్ధిని సాధించుకోగలిగాము 6 పాయింట్లు ఫార్ములా వచ్చిన తరువాత. ఆ పక్షం నుంచి కాని ఈ పక్షం నుంచి కాని ఏదో తెలంగాణా అని, ఆంధ్ర అని ఈ విధంగా ఏదో విభేదాలు ఉన్నట్లు మాట్లాడడానికి స్వస్తి చెప్పడం మంచిది. ముఖ్య మంత్రిగారు ఒక వాగ్దానం చేసారు ఏ పరిస్థితులలోనూ ఆంధ్ర ప్రాంతాన్ని చిన్న చూపు చూడడం జరగదని, మంచి ప్రాతినిధ్యం వచ్చేట్లు చూస్తామని హామీ ఇచ్చిన తరువాత మనం దానిని నమ్మాలి, దానికి గడువు ఇవ్వాలి. వారు తప్పకుండా చేస్తారనే నమ్మకం ఉంది. ఎన్నికై 10 రోజులు కూడా కాలేదు. తొందరపడి, ఆగ్రహపడి నిందించినంత మాత్రాన కార్యాన్ని సాధించుకొనడం కష్టం అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. అందులో సుస్థిరమైన ప్రభుత్వానికి ప్రతిపక్షాల అండదండాలు, సహాయ సహకారాలు అవసరం అని మనవి చేస్తున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక మంచి నిర్ణయాన్ని తీసుకున్నారు. ప్రతిపక్ష నాయకులతో సంప్రదించి, వారి సలహాలు తీసుకొని ఏ మేజర్ పాలసీ డెసిషను అయినా తీసుకుంటామని ప్రకటించడం హర్షదాయకం అని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతి పక్షాలను నిర్లక్ష్యం చేయకుండా ఉంటామని అన్నారు. ప్రతి పక్షాల మనుగడే ప్రజాస్వామ్య మనుగడ. అందులో ప్రతిపక్షాలకు సరైన విలువ ఇచ్చి, వారితో సలహా సంప్రదింపులు జరిపి మేజర్ పాలసీ డెసిషన్సు తీసుకుంటానని ముఖ్య మంత్రి గారు అన్నారు కాబట్టి అన్ని పక్షాల వారు వారిని అభినందించి తీరాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఇందిరా కాంగ్రెసు గెలిచింది ఏ పరిస్థితులలో కూడా నెగిటివ్ ఓట్లతో కాదు పాజిటివ్ ఓట్లతో, బలహీన వర్గాలు ఆమె సిద్ధాంతాలు నమ్మి, ఆమె బలహీన వర్గాలకు మంచి చేస్తుందనే నమ్మకంతో ఆమె సిద్ధాంతాలకు వేసిన ఓట్లు. గత 3 సంవత్సరాలుగా ఆమె పెట్టిన 20 సూత్రాల పథకంవల్ల ప్రతివారికి ఇళ్ల స్థలాలు, మిగులు భూములకు పట్టాలు రావడం జరిగింది, ఇవన్నీ కూడా మౌలికమైన మార్పులకు నాంది అని

వచ్చుకోవాలి. గవర్నరు ప్రసంగం మీద చెన్నారెడ్డిగారి జవాబులో గాని, రాజారామ్ గారి బడ్జటు ప్రసంగంలో గాని మౌలికమైన మార్పులకు సూచనలు వచ్చాయి. ఇళ్ల స్థలాలకు, బంజరుభూములకు, నీటిపారుదల సౌకర్యాలకు, బావులకు ప్రతి జిల్లాలో కార్యక్రమాలు భారీఎత్తున జరుగుతున్నాయి. ప్రజలు 'ఇందిరాగాంధి తమకు ఎంతో చేసింది అనే నమ్మకంతో ఉన్నారు ఆమె సిద్ధాంతాల మీద ఆమె కార్యక్రమాల మీద ప్రేమతో, వాత్సల్యంతో ప్రజానీకం ఓట్లు వేశారు వాళ్ల ఋణం తీర్చుకోవాల్సిన బాధ్యత ఇందిరా కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం మీద ఉంది కాబట్టి మౌలికమైన మార్పులకు నాంది ప్రస్తావన జరిగింది ఇందిరా కాంగ్రెసు నిర్ణయించిన సిద్ధాంతాలు అమలుపరచడానికి ఈ ప్రభుత్వం ఎప్పుడూ వెనుకాడదని అనుకుంటున్నాను మనకు చాలామంచి ముఖ్యమంత్రి గారు లభించారు. ప్రతిపక్షాల సహకారం కూడా తప్పకుండా ఉంటుంది. ఎన్నో కార్యక్రమాలు జరగవలసిన అవసరం ఉంది. గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణ పథకాలు చాలా సాధించుకోవలసియుంది. ఆ స్కీములు ఢిల్లీ నుంచి మంజూరు చేయించుకోవాలి. అందరూ సమైక్యంగా ఉన్ననాడే ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రతిష్ఠ నిలబడుతుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం మన రాష్ట్రాన్ని చిన్నచూపు చూడడానికి అవకాశం ఉండదు. అందరూ ఎటువంటి కోపతాపాలు లేకుండా, బేధాలు విస్మరించి, కులబేధాలు విస్మరించి కృషిచేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. పరుశురామనాయుడు :—అధ్యక్షా, మనము దేశ నాయకుల పేర్లు చెప్పి ఇక్కడ అంతగా మాట్లాడవలసిన అవసరం లేదు. దేశ నాయకులను ఇక్కడ పొగడడం కాని విమర్శించడం గాని మంచిది కాదు ఇందిరా కాంగ్రెసు వారు పోయిన కాంగ్రెసును చాలా విమర్శ చేస్తున్నారు. ఆ విమర్శను ఆర్థిక మంత్రిగారు ఖండించారు. ఆ విషయం వారి ప్రసంగం మొదటి పేరాలోనే ఉంది? వారు చాలా చేశారు, మేము ఎంతో చేయబోతున్నాము అని అందులో అన్నారు. వారు ఏమీ చేయలేదనే చెప్పే హక్కు మాకు ఉంది ఆర్థిక మంత్రిగారు చెప్పింది కూడా ఖండించి కాంగ్రెసు సభ్యుడు చెప్పడం హాస్యాస్పదంగా ఉంది. ఆర్థిక మంత్రి గారు చెప్పారు ఇది మేము చేసిన బడ్జెటు కాదు, ఇది ఆరుమాసాల బడ్జెటు, ఇది వారే తయారుచేశారు, తరవాత మా అసలు బడ్జెటు వస్తుంది అని చెప్పారు, ఆర్థిక మంత్రి గారు. నేను చెప్పే ప్రధాన సమస్యలను ప్రభుత్వం వారు ఈ 6 మాసాలలో ఏమి చేస్తారో చూస్తాము. ప్రధాన సమస్య సంఘానికి చాలా కష్టం కలుగచేసిన సమస్య జనాభా పెరుగుదల. భారతదేశం జనాభా 60 కోట్లు. ఆంధ్ర రాష్ట్రం జనాభా 5 కోట్లు చేరింది సంవత్సరం సంవత్సరానికి ఎక్కువగా పెరుగుతున్నారు దీనితోనే అన్ని సమస్యలు వస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా నిరుద్యోగ సమస్య. జనాభా కంట్రోలు చేయలేకపోతే సంఘ పురోభివృద్ధిని సాధించలేము. జనాభా కంట్రోలుకు తీసుకుంటున్న చర్యలన్నీ విడిచిపెట్టినట్లున్నారు, ఇంచుమించు 6 మాసాల నుంచి కూడా. ఏమాత్రం శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నట్లు లేదు. జనాభా ఎక్కువై పోతుంటే డిమాండు కూడా పెరుగుతున్నది. సంవత్సరానికి ఒకటిన్నర కోట్ల జనాభా పెరుగుతున్నది. ప్రతి సంవత్సరం ఒకటిన్నర కోట్లు 18 ఏళ్ల వయస్సు దాటిన వారవుతున్నారు. 18 ఏళ్లు దాటగానే నా ఉద్యోగం మాటేమిటి ? నా బ్రతుకు మాటేమిటి అని అడిగే

అవకాశం ఉంది. సిద్ధాంతరీత్యా ఎన్నో పెద్ద మాటలు చెబుతున్నాము ఎంప్లాయిమెంటుకు వారికి హక్కు ఉంది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో యీ ఒకటిన్నర కోట్ల మందికే చేయగలిగేది ఏమిటి ? ఈ సమస్యను పరిష్కరించందే అభివృద్ధి చేశామని చెప్పుకోడం సరికాదు. దీనికి ప్రభుత్వం ఏమైనా చేస్తుందా అని నాకు అనుమానంగా ఉంది. ప్రభుత్వంలో సరైన టేలంట్ లేదని బయటనుంచి తెచ్చుకున్నారని పిస్తుంది. ప్రభుత్వం వారు శ్రద్ధాశక్తులు చూపించి దీనిని పరిష్కరించాలి. ఇక రెండవ సమస్య కరప్షను. నేను ఎవరిని విమర్శించకుండా మాట్లాడుతున్నాను ఎవరినీ ఏ విధంగానూ ఊహించుకోవద్దని చెపుతున్నాను. ఈ కరప్షను అనే ప్రాబ్లమ్ అనంతముగా ఉంది. ఇది అక్టోపస్ లాగ ఉంది. దీనికి ఎన్ని చేతులో తెలియదు. శంకరుడికి పది తలలే, కార్తవీర్యారునిడికి 1000 చేతులని అనుకుంటాను. దీనికి 10 వేల చేతులు ఉన్నాయేమో. ఇది క్రింది నుంచి మీది వరకు ఉంది. ఎక్కడకు పోయినా, ఎటుపోయినా దేవుడు ఇందుగల దందు లేడని, ఎందెందు వెదికి చూసిన అందందే గలడన్నట్లు ఈ కరప్షను ఉంది. ఇది లేకుండా చేస్తామని ఎందరో ముఖ్యమంత్రులు చెప్పారు. డిక్లరేషన్సు ఉన్నాయి కాని ఇది పెరిగిపోతూనే ఉంది. దీనిని ఆపలేరా ? ఆ శక్తి సామర్థ్యాలు లేవా ? మీలో పటిష్ఠత లేదా ? లేకపోతే కలెంప్షు కనపడుతోంది. ముందు మంత్రులలో కంట్రోలు కావాలి. క్షమించండి నేను ఏ ఒక్కరిని ఊహించి చెప్పడం లేదు. కాని దేశములో ఉన్న వీధులలో ఎక్కడకు పోయినా మొట్టమొదట మంత్రులే కరప్టు అనే ప్రఖ్యాతి అయిపోయింది. ఇది మనకు తెలియదా ? మీలో ఆత్మవంచన లేదా ? ఈ కరప్షను అనేదానికి సాకు, అసలు మూలాధారము, మార్గము ఏమిటంటే అది ఎలక్షను ఫండు అంటే గొప్ప పేరయిపోయింది. ఛీఫ్ ఇంజనీరును ఎలక్షను ఫండు కావాలని, లేకపోతే ఏ డైరక్టరునో ఎలక్షను ఫండు కావాలి అని అడిగే విధానాలు జరుగుతూ ఉన్నాయి. కోట్ల కొలది రూపాయలు ప్రాజెక్టులకు వెళ్ళవలసినవి నిర్మాణాత్మకమైన కార్యక్రమాలకు వెళ్ళవలసినవి ప్రజల నుండి పన్నుల రూపేణా ఎంతో కఠినత్వములో వసూలు చేసి వేస్టు చేస్తున్నారు. క్రిందటి సారి 900 కోట్ల రూపాయలు, ఇప్పుడు ఇంకా ఎక్కువ వసూలు చేయడం అవుతుంది అనుకుంటాను. ఎన్నో కోట్ల రూపాయలను ప్రజలు నిర్మాణ కార్యక్రమాలకు వినియోగించమంటే You are not able to discharge your trust అందుచేత ముందు మంత్రులు ఎటా కరప్షను కావాలి ఆఫీసర్లను పిలిస్తే మంత్రులను కలవండని యీ శాసన సభ్యులు కరప్షన్ లేకుండా ఉంటున్నారా అంటున్నారు. శాసన సభ్యులు కూడా దానికి అతీతులని నేను చెప్పలేను. ఈ విషయములో మనము ఆత్మ పరిశీలన చేసుకోవాలని నేను కోరుతున్నాను We are the ruling body; we are the sovereign body .. పరిపాలనా అధికారము మనది. మంత్రులుగా ఈవేళ మీరు ఉండవచ్చు, రేపు మేము ఉండవచ్చు. అకస్మికంగా ఏదో మంత్రులయిపోయినంత మాత్రాన మీరు శాశ్వతముగా కంటిన్యూ కాలేదు. ఈ ప్లేసెస్ ఇంటర్ చేంజబుల్. ఇక్కడ కూర్చున్నవారు ఇప్పుడు మంత్రులు కాలేదా ? మీరు మంత్రులు ఎటా కరప్షనయి ఉండి, శాసన సభ్యులు ఎటా కరప్షనయి ఉన్నప్పుడే ఉద్యోగులతో వ్యవహారము చేయాలి, కాని అది లేనివాడు మీరు ఉద్యోగస్తులతో వ్యవహారము చేయలేరు. ఉద్యోగస్తులు కూడా

ఇంకా పాతకాలపు మనస్సుతోనే, పాతకాలపు దృక్పథంతోనే ఉంటున్నారు కాని ఇప్పుడు ఏర్పడుతున్న నూతన సమాజ విధానాలకు అనుగుణంగా ప్రజలకు సర్వీసు చేయాలనే దృక్పథంతో మాత్రము లేరు. క్రింది ఉద్యోగుల మాట ఎలా ఉన్నా ఈ ఐ. ఏ. ఎస్ ఆఫీసర్సు అంతా ఒక కులమైపోయారు. ఇది ఒక పెద్ద కులము. It has become an iron frame వారిలో ఎవరి మీద యినా ఆరోపణ చేస్తే రెండవవారి రక్షణకు వస్తారు. ఒకరిమీద విచారణకు రెండవ వారిని పంపితే ఆయన టైములో చేయడు. నేనేమి చేయను, నాయుడుగారూ, టైము అయిపోయిందని విచారణ సాగనివ్వడు. కేతిరి అనే ఐ.ఏ.ఎస్ ఆఫీసరు యమ్.ఎల్.ఏలను తిట్టాడు, ప్రజలను కొట్టాడు అని నేనూ మరి 14 మంది శాసనసభ్యులు సంతకాలు చేసి వెంగళరావుగారికి వ్రాసి ఇచ్చాము. ఈయన ప్రజల డబ్బును దుర్వినియోగం చేస్తున్నాడని కూడా వ్రాసి ఇచ్చాము. A man of the rank of the First Member of the Board of Revenue, I think—some of the members of the other side will affirm my stand .. ఆయన వచ్చి కలక్టరు గారితో నాలుగు మాటలు మాట్లాడి ఇక్కడికి వచ్చి ఒక రిపోర్టు వెంగళరావు గారికి ఇచ్చారు. మేము 14 మందిమి శాసన సభ్యులము సంతకాలు చేసిన దానిమీద మీరేమి ఏక్షను తీసుకున్నారని వెంగళరావుగారిని అడిగితే దానికి సమాధానము లేదు. మేము పంపినదానికి విలువ లేదా ? ఇది ఏమిటో నాకు అర్థము కాదు. ఐ.ఏ.ఎస్. ఆఫీసరులను మీరు అదుపులో పెట్టతారా ? ఇది ఒక పెద్ద ట్రేడ్ యూనియన్, ఈ ఐ.ఏ ఎస్ ఆఫీసర్సు తామే రూలర్సమనుకుంటారు. వారు రూలర్సు మనము రూలర్సు వారికి తెలియచేయవలసిన అవసరం ఉంది. ఎడ్మినిస్ట్రేషను సరిగా నడవాలంటే వీరి అప్రోచిలోను దృక్పథంలోనూ మార్పురావాలి, వీరికి ఇదివరకటి ఐ.సి యస్ ఆఫీసర్సుకున్న బ్రిలియన్సు లేదు కాని వారికన్నా ఎక్కువ ఏరొగెన్సు ఉంది. ఈ విషయంలో ఐ.ఏ.ఎస్. ఆఫీసర్సు ఐ సి ఎస్ వారిని మించిపోయారు. దానిని మీరు మొట్టమొదట టాకిల్ చేయాలి. లేకపోతే ఈ కేటగిరీని డిస్పెన్సు చేసి స్టేటు ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీసు పెట్టాలి. ఈ వ్యవహారముతో తగినట్లుగా చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ కరప్షనుకు మూలాధారము దిగువ లెవెల్‌లో డిలే చేయడం దగ్గర నుంచి ప్రారంభమవుతుంది. ఒక కేసు వారము రోజుల లోపల డిస్పోజలు చేయాలని లేక నాలుగు రోజులలో 15 రోజులో అన్న టైము బౌండు షెడ్యూలు పెట్టకపోవడం వల్ల ఫైలు టేబిల్ మీదకు వచ్చి మూడు రోజులయినా అలాగే ఉంచుతారు. దానికోసం పని కావలసినవారు రావాలి, వారిని కలుసుకోవాలి. డిప్యూటీ తహసీల్‌దారు, తహసీల్‌దారు మొదలైన వారందరు తమ దగ్గరకు ఫయిల్సు వచ్చినా చూడరు. అవసరమయితే రూల్సుకూడా వారి వీలును బట్టి అనుకూలంగాను, ప్రతికూలంగాను ఇంటర్‌ప్రెట్ చేస్తారు. కాబట్టి మీరు దయచేసి ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిఫారమ్సు అమలు జరపవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ 39 సంవత్సరాలనుంచి ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ డీసెంట్రలైజేషను, డెమోక్రటిక్ డీసెంట్రలైజేషను అని చెపుతూనే ఉన్నాము. పేరులు బాగానే ఉన్నాయి కాని ఏమీ జరగడం లేదు. ఏ విషయంమీద పనులు కావాలన్నా సెక్రటేరియట్‌కి రావాలి. పంచాయతీరాజ్ సంస్థలమీద అధికారం కూడా సెక్రటేరియట్‌దే. లేకపోతే డెమొక్రసీ వారికి అప్పచెప్పడము జరుగుతుంది. ఇప్పుడు ఉన్న ఈ నూతన

సమాజములో ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ మార్పులు అనుగుణంగా రావాలని నేను కోరుతున్నాను. ఇంకా ఈటాటస్‌హోమ్ మాన్యుయల్ నడుస్తోంది ఇది ఎప్పుడో బ్రిటిష్ వరిపాలన కాలంలో వారికి ఎవరిమీదా నమ్మకం లేని రోజులలో ఇండియన్స్ అంటేనే వారికి అనుమానం ఉన్న కాలములో ఏర్పాటు చేసినది. దానిని ఇంకా అనుసరించవలసిన అవసరం ఏమిటి అని నేను అడుగుతున్నాను. ఐ. ఏ. ఎస్. ఆఫీసర్సు మాత్రం అది కావాలి అంటారు. దానిని కాదు అని చెప్పగలిగిన విధంగ స్టడి చేసుకుని మంత్రులు కొత్త విధానాన్ని అవలంబించేట్లు చేయవలసిందిగా నేను కోరుతున్నాను.

ఇక ఇంజినీరింగు డిపార్టుమెంటు గురించి, ఈ డిపార్టుమెంటు గురించి నేను 10-40 a.m.
అట్టే చెప్పవలసింది లేదు. ఇది చాలా గొప్ప పేరు ప్రఖ్యాతులు పొందిన డిపార్టుమెంటు, పి. డబ్ల్యు డి. అంటేనే పూర్వం నుంచి బ్లండర్ అండ్ వేస్ట్ డిపార్టుమెంటు అని పేరు పొందినది, ఈ సభలోని యీ డిపార్టుమెంటు గురించి తర్జనభర్జన జరిగింది. పాత సభ్యులకు గుర్తు వుండే వుంటుంది. ఇందులో డీప్ కట్, స్ట్రెయిట్ కట్, లాంగ్ కట్ యిటువంటివి వుంటాయి. పది కోట్ల రూ.లు కాంట్రాక్టు వుంటే, ఆ కాంట్రాక్టు కావలసిన వారు ముందు డిపాజిట్ కడతారు, అప్పుడు టెండరు పెడతారు. టెండర్సులో మినిమమ్ టెండర్ వుండాలి. మినిమమ్ టెండరును సెలెక్టు చేయడం జరుగుతుంది కాని, మన ప్రభుత్వం వారు ముందే వాడికి ఎడ్వాన్సు యిచ్చే పద్ధతి తీసుకొచ్చారు. డీప్ కట్; స్ట్రెయిట్ కట్, లాంగ్ కట్‌ను ఖండించిన వెంగళరావు గారు విజయవాడ థర్మల్ ప్రాజెక్టు విషయం వచ్చేటప్పటికి–రూ. 120 కోట్ల ప్రాజెక్టు పది పర్సెంట్ అడ్వాన్సు యిప్పించారు. ఇది చాలా ప్రమాదకరమైన పద్ధతి. ఇటువంటివి జరగకుండా నిక్కచ్చిగా వ్యవహరించాలని నేను మనవి జేస్తున్నాను. ఈ ఇంజినీర్సు తాలూకు వర్క్‌ను మంత్రులు కూడా పోయి చూసి, పరిశీలన చేసి, సరిగా జరిగేట్లు చూడాలి కొన్ని స్కీమ్సు గురించి నేను యీ హౌస్‌లో తీసుకువచ్చాను. అప్పటి మీడియం అండ్ మైనర్ ఇరిగేషన్ మినిస్టర్ గారి దృష్టికి తీసుకువచ్చాను. మార్చి 21వ తేదీన టెండరు పిలిచారు. 24వ తేది నాడు ఎగ్రిమెంట్ ఎంటర్ అయినారు. 31వ తేది నాటికి పేమెంట్ అయిపోయింది. వారం రోజుల్లోనే పనినంతా అవలీలగా పూర్తి చేసే మార్గాన్ని కనిపెట్టారు మినిస్టరుగారు, ఆయన సిబ్బంది. దానిని నేను హౌస్‌లో చెబితే కప్పిపుచ్చే ప్రయత్నం చేశారు. మేము ప్రశ్నలు, కాల్ అటెన్షన్ నోటీసులు పంపిస్తాము. వాటిపై మంత్రులు–మమ్మల్ని అడుగుతున్నారు, మమ్మల్ని పరీక్షకు పెడుతున్నారు; మమ్మల్ని ప్రశ్నించడమేమిటి అనుకోవడం సరికాదు. తప్పు చేసిన ఆఫీసర్సును శిక్షించాలి. శిక్ష వేసే బాధ్యత వారిపైన వున్నది. Let us cooperate for the benefit of the society and for the benefit of the people whom we represent. ఆ స్పిరిట్‌తో మనం ఎప్రోచ్ అయితే తగాదాగాని, తంటాగాని వుండదు, తప్పని సరిగా వారు కార్యరంగంలో సరిగా నడవడానికి వీలుంటుంది. రాజకీయంగా మనకు విభేదాల పై మీ శక్తికొలది మీరు, మా శక్తి కొలది మేము అవసరమైన పోరాటాలు జరుపుకుందాము, ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు, వాటి

నిర్వహణ ప్రజల శ్రేయస్సుకు వుపయోగపడే విధంగా వుండాలి, మీరు పని చేసే మీ విధానాన్ని బట్టి మా రెస్పాన్స్, కోఆపరేషన్ వుంటుందని మనవి జేస్తున్నాను.

ఇక, పోలీసు డిపార్టుమెంటు వుంది. కరప్షన్ వుంది. పోలీసు వాండరూ కరప్టు అనడం పొరబాటు అవుతుందేమో, అయితే యీ డిపార్టుమెంటులో చాలా పర్సెంటేజ్ కరప్టు అని చెప్పక తప్పదు. ఈ కరప్షన్ డిటెక్టు చెయ్యడానికి ఎవరిని వేస్తున్నారు? సి. ఐ. డి పోలీసును, స్పెషల్ పోలీసును, వీరెవరు? ఒక్కొక్క సారి ఎవరయితే పొరబాటు చేశాడో వాడిపై ఎంక్వయిరీకి వాడినే వేసే పరిస్థితి వుంటున్నది. ఆర్డినరీ పోలీసును వేసి సి. ఐ. డి. పోలీసు అని, స్పెషల్ పోలీసు అని విజిలెన్సు పోలీసు అని వ్రాప్తు చేస్తున్నారు. ఇవి డివైడ్ కావాలి. ఈ సి.ఐ.డి, స్పెషల్ పోలీసు, విజిలెన్సు యివి కంప్లీట్‌గా డివైడ్ కావాలి. ఇది డివైడ్ కాకపోతే మాత్రం యిదంతా వృథా, దండగ. ప్రజా క్షేమానికి పనికివచ్చేది కాదని నిక్కచ్చిగా చెప్పగలను, పోలీసు డిపార్టుమెంటు యొక్క స్టాండర్డు ఎక్కువ కావాలి, ఎక్కడయినా పోలీసు స్టేషన్‌కు సబ్ ఇనస్పెక్టర్ పిలిపించారు అనేటప్పటికి ఇక్కడ వీడు గడగడలాడిపోయి అక్కడి ఎం. ఎల్. ఎ దగ్గరికి పరుగెత్తుకు వచ్చే పరిస్థితి వున్నది. వీరి చేతిలో 24 గంటలు అరెస్టు చేసే పవర్ చాలా దుర్వినియోగమవుతున్నది దీనికి క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ అమెండు కావాలి. అది వేరే విషయం. ఇది దుర్వినియోగం కాకుండా చూడాలి. మొన్న ఒక సంఘటన జరిగింది. మంత్రిగారి నోటీసుకు తీసుకువస్తున్నాను. జిల్లా జనతా సభ్యుడి నౌకరిని పోలీసు వారు ఒక కేసు సందర్భంలో, ఎవరి కేసులోనో సాక్షిగా విచారణకు రమ్మన్నారు. ఆ విధంగా కబురుసార్లు పిలిచారు, మూడుసార్లూ అతను వెళ్లాడు. మళ్లీ నాలుగవ సారి కూడా కబురుపెడితే, నాకు నోటీసు పంపించమని అతను కోరాడు. దానిపై సబ్-ఇనస్పెక్టరుకు కోపం వచ్చింది—నేను కబురు పెడితే రావా అని, వెంటనే పోలీసుల్ని పంపించి, అతని ఇంట్లో జొరబడి, అతన్ని బయటకు లాక్కొచ్చి రోడ్డుమీద యీడ్చుకుంటూ తీసుకుపోయారు. ఈ స్వతంత్ర భారత దేశంలో, 30 ఏళ్ళ స్వతంత్ర పరిపాలన తరువాత యిటువంటి దౌర్జన్యం జరిగిందంటే సిగ్గుచేటు అని నేను మనవి జేస్తున్నాను పరిపాలనాధికారానికి, డెమొక్రసీకి సిగ్గుచేటు అని చెబుతున్నాను. పోలీసు అహంకారం జాస్తి అయింది. దీనిని అదుపులో పెట్టవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపై వున్నదని చెబుతూ నేను సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పోతినచిన్న (విజయవాడ-వెస్ట్) :—అధ్యక్షా, వైద్య సౌకర్యాలు కల్పించడానికి 2 కోట్ల 30 లక్షల రూలు కేటాయించినందుకు సంతోషం వెలిబుచ్చుతున్నాను. ఈ సందర్భంలో హాస్పిటల్స్, వైద్య సౌకర్యాల గురించి కొన్ని విషయాలు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తాను.

విజయవాడలోని ఆసుపత్రి మొత్తం కృష్ణాజిల్లాకు చెందినది. ఇంతకుపూర్వం ఆ ఆసుపత్రిలో వెయ్యి పడకలు కావాలని మేము మనవిజేశాము. వెయ్యి పడకలు కాకుండా ఈ మధ్యన 250 పడకలు ఏర్పాటుచేస్తామని చెప్పడం జరిగింది. ఇది—విజయనగరం మహారాజాగారు హెల్త్ మినిష్టరుగా వున్నప్పుడు, తరువాత చల్లపల్లి రాజాగారు వున్నప్పుడు కూడా, ఇతరులు వున్నప్పుడు కూడా వారి దృష్టికి మేము

తీసుకువచ్చాము. వారిని తీసుకువచ్చి ఆసుపత్రిని చూపించాము. విజయవాడ పట్టణంలో దాదాపు 5 లక్షల మంది వున్నప్పుడు ఈ ఆసుపత్రి ఏ విధంగా వారికి ఉపయోగపడ గలదో, అందుకు కావలసిన, చేయవలసిన సౌకర్యాలేమిటో గమనించి చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వానికి విన్నవిస్తున్నాం. అధ్యక్షా, అక్కడ ఏడున్నర ఎకరాలలో ఈ ఆసుపత్రి వుంది. అది ఎప్పుడో బ్రిటిష్ గవర్నమెంటు వారు ఏర్పాటు చేసినది. అప్పటి బంగళా పెంకులేతప్ప ఆ తరువాత దానికి చేసిందేమీలేదు. వెంగళరావుగారి ప్రభుత్వంలో రు 75 లక్షలు వెచ్చించి మరికొంత సౌకర్యంగా చేస్తామనే అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు. 10-50 a.m.
ఆ వెలిబుచ్చిన సమస్య తుపాను వచ్చిన పరిస్థితిలో వెనకకు పోయిందని మేము అను కుంటున్నాము. ఆ ఆస్పత్రి రెండు కాలవల మధ్యలో హెల్త్‌గా ఉండే స్థలంలో కోటి రూపాయలు అయినా వెచ్చించి 200 పడకలు వేస్తాము అని గవర్నమెంట్ ప్రకటించారు. ఎలాంటి పడకలు వేయకుండా కార్మికులు గాని చిన్నవారు గాని, పెద్దవారు గాని ఆస్పత్రికి వస్తే స్పెషల్ రూమ్ అనేది లేదు. రెండువేల మంది అవుట్ పేషెంట్స్ రావడం పోవడం జరుగుతుంది. ఆ అవుట్ పేషెంట్స్ కూర్చోవ డానికి స్థలం లేకుండా ఎండలో క్యూలో నిలబడడం జరుగుతోంది. కార్మికులు, బండ్లు లాగుకొనే వారు, బరువులుమోసే వారు యింకా యితర రకాలైన పనులు చేసుకొనే వారి భార్యలు ప్రొద్దున్నే ఆస్పత్రికి వెళ్లి 10 గంటలకు రిటరన్ అయి భోజనాలు వండి అన్నం మూటలు తమ భర్తలకు తీసుకు వెళ్లవలసిన అవసరం వున్నది. రైల్వే ఆస్పత్రి వున్నది. నెల్లూరు నుంచి అనకాపల్లి వరకు ఉండే సౌత్ సెంట్రల్ రైల్వే ఆస్పత్రి రెండు ఎకరాలలో కట్టారు. ఇంతమంది సిబ్బందికి అది సరిపోతూ ఉండగా యింత జనాభా ఉన్న విజయవాడ ఆస్పత్రిలో ఎన్ని పడకలు ఉండాలో ఎంత డబ్బు వెచ్చించి కట్టాలో తమరు ఆలోచించవలసిన విషయం. 7 ఎకరాల స్థలంలో ఎంత పెద్ద ఆస్పత్రి కట్టవచ్చు. లేబర్ వున్నటువంటి గవర్నరుపేట, వన్‌టౌన్, టు టౌన్ కు సెంటర్‌గా వున్నది. రెండు కాలువల మధ్య హెల్తీగా ఉన్న ప్రదేశం సూపరింటెండెంట్‌గారు కాపురానికి ఉండే బిల్డింగ్ రెండు ఎకరాలలో వున్నది. అది కూడ కలిపితే 9 ఎకరాలు అటువంటి పరిస్థితులు కల్పించకపోతే ఈ ఆస్పత్రి ప్రజలకు కార్మికులకు కావలసిన స్థితిలో లేదు బ్రిటిష్ కాలములో వేసిన బంగాళా పెంకులు. అవే ఈనాటికి ఆస్పత్రిగా ఉన్నది. ఎంతోకాలం నుంచి ఈ మార్పు రాకుండా ఉన్నదని ప్రభుత్వ దృష్టికి రాకుండా ఉన్నదని సభవారికి విన్నవిస్తున్నాను.

మునిసిపల్ కౌన్సిల్ వున్నప్పుడు యింటికి పంపు వేసుకోవాలంటే 250 రూపాయలు డొనేషన్ కట్టాలి అనే దానిని కౌన్సిల్ తీసివేస్తే స్పెషల్ ఆఫీసర్ వచ్చి కనీసం ఆంధ్రప్రదేశ్ మొత్తానికి పెట్టకుండా, 250 రూపాయలు కట్టవలసిందేనని పెట్టారు. ఆయన ఒక్కడిదే శాసనం. ఈ శాసనం ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నమెంట్ ఆలోచించి పెట్టారా? ప్రజలకు ఉపయోగపడుతుందా లేదా అని ఆలోచించకుండానే ఏ పట్టణానికి ఆ పట్టణానికి అవసరం వచ్చినప్పుడు యిష్టం వచ్చిన రూల్స్ పెట్టడం న్యాయంకాదు. ప్రజా ప్రతినిధులు (కౌన్సిల్) పెట్టిన ఆర్డర్‌ను తీసివేసి గుంటూరులో ఒకరేటు, గుడివాడలో ఒక రేటు, విశాఖపట్టణంలో ఒక రేటు అని ఈ రకంగా ఉండడం సరైనది కాదు. 250 రూపాయలు డొనేషన్ కట్టలేని పరిస్థితి. నీళ్ల

వచ్చినా రాకపోయినా యిబ్బంది. మాకు సంబంధంలేదు ప్రజలు అడగడానికి వీలు లేదు. 250 రూపాయలు కట్టవలసిందే. అంటే నీళ్లు రానప్పుడు రు. 250 తీసుకోవడం ఎందుకు. నాకు సప్లయి చేయలేకపోయిన తరువాత ఎందుకు వచ్చినబాధ? ఇవ్వాళ ఎండా కాలం. విజయవాడకు కోటి 30 లక్షల గాలన్‌ల నీరు కావలసి వున్నది. ఎంతవరకు కల్పించినారు 5 సంవత్సరాల క్రితం కె.ఎల్. రావుగారు ఫౌండేషన్ వేస్తే 5 సంవత్సరాలు కట్టకుండా యిప్పుడు మొదలుపెట్టారు. ఎప్పటికి అవుతుంది? రెండేళ్లకు అవుతుందా? రూ 30 లక్షలు ఎల్. ఐ. సి. నుంచి తీసుకు వచ్చి దానిని కట్టకుండా ఉండడానికి ఆఫీసర్‌లకు మతి ఉన్నదా? ఇంజనీరింగ్ సెక్షన్ ఒకటి ఉన్నది. మంచినీటి సౌకర్యం కల్పించే విషయం ఆలోచించవలసివున్నది: లేనిపోని ఆశలు ప్రజలకు కల్పించి ప్రభుత్వం మంచిది కాదు అనే అభిప్రాయం కల్పించడం ప్రజలకు సేవ చేసే పని కాదని మనవి చేస్తున్నాను.

చాకలివారు ఉన్నారు. వారికి దోభీఖానాలు కడతాము అన్నారు. 10 సంవత్సరాల నుంచి అనుకుంటున్నారు. హెల్త్ పాయింట్ వచ్చేటప్పటికి మంచినీటిలో బట్టలు ఉతకాలి అని ఆదేశం యివ్వడం జరిగింది. నీటి సదుపాయం లేకపోయింది. కృష్ణ ఒడ్డున ఉన్నప్పుడు దోభీఖానా కట్టారా? మెమొరాండం యిస్తే గవర్నమెంటులో ఒప్పుకోరు అన్నారు. గవర్నమెంట్ నుంచి తీర్మానం తీసుకువస్తే దోభీఖానాలు కట్టకుండా ఉన్నారు. రజక సేవా సంఘం వారు స్వయంగా బోరింగ్ పంపులు వేసుకుంటే ఆ స్థలం ఖాళీ చేయమని ఎలక్ట్రికల్ ఆఫీసర్ నోటీసు యిస్తున్నారు రజక సంఘం వారు కృష్ణానదిలో బట్టలు ఉతకడానికి వీలులేదు. దోభీఖానా కట్టరు వారు బోరింగ్ వేసుకుంటే ఎలక్ట్రికల్ డిపార్టుమెంట్ వారు ఆ స్థలం గవర్నమెంటుది కాబట్టి ఆ స్థలంలో బట్టలు ఉతకడానికి వీలులేదని అంటున్నారు. బట్టలు ఉతకడానికి సదుపాయం కలిగించకపోతే ప్రజలు నిందిస్తారు. కాబట్టి అది ఆలోచించవలసిన విషయం. మంగలివారి షాప్సు ఉంటే సంవత్సరానికి కుర్చీకి ఒక రూపాయి ఉంటే అది కౌన్సిల్‌లో తీసివేశారు. మళ్లీ ఆఫీసరుగారు రావడం, రెండు రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది. కనీసం వారు చేసే వృత్తిని బట్టి ఆయినా తీసివేయాలి. ఈ మధ్యనే ఐ. ఎ. ఎస్. ఆఫీసర్‌గారు వచ్చి తీసివేసిన దానిని సీటుకు మూడు రూపాయలు అని లేక దీర్ఘంగా వారి కంటికి ఎంత అనితే అంతవరకు ఆదాయంకోసం చూడడం తప్ప ఆ ఆదాయాలు ఎవరికి వేయాలి ఎవరికి వేయకూడదు అనేది లేదు. ఈ బాధ వాడు చెప్పుకోలేడు, శక్తివంతుడు కాడు కాబట్టి దానిని రద్దుపరచాలని చెపుతున్నాను. 5 ఏళ్ళకు ఒకసారి ఇంటిపన్నులు వేసే విషయం వున్నది. స్పెషల్ ఆఫీసర్‌గారు ఎవరి దగ్గర ఏ పన్నులు వేయాలనేది లేదు. కౌన్సిల్ ఉండేటప్పుడు 10 పర్సెంట్ అని చెపితే అది వారికి నచ్చలేదు.

(Sri A. Eswar Reddy in the Chair)

గవర్నమెంటు ఉద్యోగి, ఐ.ఎ.ఎస్. ఆఫీసర్ కమీషనర్‌గా ఉండి వేసినప్పుడు మేడకు ఎంత వేస్తున్నాము, డాబాకు ఎంత వేస్తున్నాము, రెండస్తుల డాబాకు ఎంత వేస్తున్నాము, పెంకుటిళ్ళకు ఎంత వేస్తున్నాము, కొండలపైన ఉండే వాటికి ఎంత వేస్తున్నాము. తాటాకు పాకలకు ఎంత వేస్తున్నామనేది లేదు. బిజినెస్ సెంటర్సులో

భూస్వాములు ఉండే యిళ్ళకు తగ్గి ఉంటుంది. నెలకు రెండువేల రూపాయలు ఆదాయం వస్తుంది. 5×24—లక్ష రూపాయల చిల్లర దాటిపోతుంది. ఆయనకు కొంత మొత్తం యిచ్చి తగ్గించడానికి వీలువడుతుంది. మా లాంటి పేదవారికి కొండమీద తాటాకుపాక, రెవెన్యూ పోరంబోకులో కట్టుకొనే వారికి దాదాపు 100 రూపాయలు పన్ను ఉంటుంది విజయవాడ మునిసిపాలిటిలో ఈ విధంగా ఉంచే ఇది ధర్మమా, న్యాయమా? కాదని మనవిచేస్తున్నాను. గవర్నమెంటు వారు పరిశీలించాలి. ఇది వరకు ఈ తాటాకు పాకలు, గుడిసెలు ఉన్నటువంటి వారికి ఎంత పన్ను ఉండేది? పంపు లేదు. డ్రైనేజ్ లేదు, రోడ్డు లేదు ఏ రకమైన సదుపాయం లేకుండా 100 రూపాయలు పాకకు తీసుకుంటున్నారు. ఈ వచ్చినటువంటి ఆఫీసర్స్ ధనవంతుల విషయంలో లక్ష రూపాయలు ఆదాయం వచ్చే వారి విషయంలో ఏదో ఎక్కౌంట్సు సర్దుకొని తగ్గించుకుంటూ 5 ఏళ్ళకు ఒకసారి కొంత లాభం తో సరి చేయడానికి పేదవారి యిండ్లు అన్నిటికి పెంచుతున్నారు. రెవెన్యూ పోరంబోకులలో, తాటాకు యిళ్లు వేసుకొన్న వారికి పన్ను ఉండడానికి వీలులేదని కౌన్సిల్‌లో రిజల్యూషన్ పాస్ చేశాము. కాలవగట్టున ఉండేవారికి సౌకర్యాలు యివ్వకుండా పన్ను తీసుకోవడం అధర్మం అని మనవిచేశాము. ఆ తీర్మానాలు లెక్కచేయకుండా కౌన్సిలు సూపర్సీడ్ కాగానే అధికారులు జివోలు పాస్ చెసారు. ఏ ఆర్డర్లు వేసినప్పటికి ధర్మంగా ఉండాలి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అన్ని పట్టణాల్లో ఒకే రీతిగా ఉండాలి కాని ఒక్కొక్క మునిసిపాలిటీలో ఒక్కొక్కరకంగా ఉండకూడదు. 40 సంవత్సరాలుగా ఆందోళన జరిగిన తరువాత ఈ మధ్యనే పట్టాలు ఇచ్చారు. 40 సంవత్సరాలుగా గుంతలు, ముంకి గుంటలు పూడ్చుకుని లైట్లు, రోడ్లు, నీళ్లు వంటి ఏ రకమైన సౌకర్యాలు లేక 40 సంవత్సరాలుగా అక్కడ ఉంటుంటే, తాటాకు పాకలు వేసుకుని నివశిస్తుంటే, ఈ మధ్యనే పట్టాలకు ఇచ్చారు. అయితే అందులో కూడా ఒక అన్యాయం జరిగింది. 75 గజాల వరకు ఒక రూపాయి, ఆ పైన రూ. 40 లు, రూ 50 లు ఈ విధంగా పెట్టారు. నాలుగైదు సెంట్లు నేల ఐనా ఉండాలని ఎంతో కాలంగా అడుగుతున్నదే. 75 గజాల వరకు పేదవాడు ఆ పైన ఉన్న నేలకు ధనవంతుడు అవుతాడా? ఇటువంటి ఉత్తరువు ఎట్లా వేసారో అర్థం కావడంలేదు. మేము అప్పట్లో ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్న వెంగళరావు గారికి రిప్రెజెంటేషను ఇచ్చాం. ఆ విధంగా కట్టడానికి ఫిబ్రవరి 15 వ తారీఖుతో టైం ఐపోయింది. రూ. 50 లు; రూ. 60 లు కట్టాలంటే 75 గజాలకు మాత్రం ఒక రూపాయి ఎందుకు పెట్టారు? దానివి కూడా తీసివేయండి. ఇల్లు లాక్కొని అమ్మివేయండి. ఈ విధాన సభలో దీనిపై న్యాయాన్యాయ విచారణ చేసి వారికి ఫిబ్రవరి 15 తో ఐయిపోయిన గడువును మరొక ఆరు నెలలైనా పొడిగించి 75 గజాల వరకే అనే పద్ధతి కాకుండా మొత్తం భూమికి ఒక రూపాయి చొప్పున తీసుకోవాలని ఆ రకంగా ప్రభుత్వం ఉత్తరువులు ఇప్పించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంతే కాకుండా ఇద్దరు ముగ్గురు పిల్లలున్న వారికి పిల్లలు లేనివారికి తేడాచూపిస్తూ ఉత్తరువు ఇచ్చారు. ఇది ఏ మాత్రం సమంజసమైనది కాదని మనవి చేస్తున్నాను. ఎండా కాలం వస్తున్నది కనుక నీటి సౌకర్యం హెచ్చించాలని కోరుతున్నాను స్వంత భూమి కొనుక్కొని ఇల్లు కట్టుకుంటే లేఔట్స్ అప్రువ్ కాకుండా ఉంటున్నాయి, డైరక్టరు, టౌన్

ప్లానింగ్‌కు-క్రిందనుంచి పైకి పైనుంచి క్రిందికి కాగితాలు తిరుగుతున్నాయి తప్ప లేఔట్స్ అప్రూవ్ కావడం లేదు. ల్యాండ్ క్లియరెన్స్ డబ్బు ఇంకా 20 లక్షలు ఉంది. దీనిక్రింద ఏమి కావాలన్నా లే ఔట్స్ కావాలి. వీటిని చేయాలని కోరుతూ ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎస్.ఆర్.టి.పి.ఎస్. వి. వరాజు (సాలూరు) :-అధ్యక్షా. మాది సాలూరు నియోజకవర్గం. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో వెనుకబడిన ప్రాంతం అది. సాలూరు నియోజక వర్గంలో నివశించే గిరిజనుల సౌకర్యాలు నిమిత్తం బడ్జెటు ప్రతిపాదనల్లో ఏమీ కేటాయించలేదు. సబ్సిడీలు గురించి లోన్సు గురించి గిరిజనులకు సరైన అవకాశం కలుగకుండా అవరోధం కలుగుతోందని మాకు ఒక కమిటీని ఏర్పాటుచేసి ఆ సదవకాశం కలిగించాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. అభివృద్ధికి అవకాశం ఉన్న జూట్ ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం మా ప్రాంతంలో రాజకీయ కారణాలవల్ల అవాంతరాలు ఏర్పడ్డాయి. ప్రభుత్వం వారు తగిన శ్రద్ధ తీసుకుని జూట్ ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం త్వరలో కొనసాగించాలని కోరుతున్నాను. వర్షాభావం వల్ల మా ప్రాంతంలో పొగాకు పంట నష్టమైపోయింది. పొగాకుపై ప్రభుత్వం విధించిన పన్నులు తొలగించి ప్రజలకు సౌకర్యం చేకూర్చవలసిందిగా కోరుతున్నాను. మా ప్రాంతానికి ఒకసారి గిరిజన శాఖా మంత్రిగారు ముఖ్య మంత్రి గారు వచ్చి మా ప్రాంత సమస్యలను పరిశీలించి వాటిని పరిష్కరించాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

* శ్రీ డి. కొండలరావు (చింతపల్లి) :—అధ్యక్షా. మా చింతపల్లి నియోజకవర్గం గురించి కొన్ని విషయాలు మీ దృష్టికి తెస్తున్నాను. మా జిల్లాలో గిరిజన పంచాయతీ సమితులు ఎనిమిది ఉన్నాయి. వాటికి సరైన రాకపోకల సౌకర్యాలు లేక గిరిజన ప్రజలు చాలా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు ముఖ్యంగా రహదారి సౌకర్యాలు కావాలని మనవిచేస్తున్నాను. చింతపల్లి-పాడేరుకు సంబంధించి ఒక లింక్ రోడ్డు లంబసింగ్, గంగరాజు మాడుగుల కలుపుతూ 18 మైళ్ళు దూరం ఉంది. అందులో 10 మైళ్ళు తయారైనది. 8 మైళ్ళు వేయవలసి ఉంది. వెంటనే తగు శ్రద్ధ తీసుకుని దానిని శాంక్షన్ చేయించే ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. గిరిజన ప్రాంతాలలో వైద్య, విద్యా, రహదారి సౌకర్యాలు ముఖ్యం. అక్కడక్కడ కొన్ని హాస్పటల్స్ నెలకొల్పినప్పటికి సరైన డాక్టర్లు లేక గిరిజన ప్రజలకు సరైన వైద్య సదుపాయం అందుబాటులో లేదని మనవిచేస్తున్నాను.

11-00 a m గిరిజన కార్పొరేషన్ వుంది, అది ఎక్కువగా గిరిజనుల అభివృద్ధి కోసము ఉపయోగపడ్డము లేదు. అక్కడ చింతపండు, షీకాయి, అడ్డాకులు మొదలైనవి అమ్ముతున్నారు. అడ్డాకులు కార్పొరేషన్ 50 పైసలకు కొని తిరిగి మార్కెటులో 120 పైసలకు అమ్ముతున్నారు. అట్లాగే చింతపండు కిలో 60 పైసకు కొని 1 20 పైసలకు మార్కెట్‌కు అమ్ముతున్నారు. దీనివల్ల గిరిజనులకు ఏమీ లాభము కల్గదము లేదు. తాండవా రిజర్వాయర్ చాల ముఖ్యమైనది. దానివల్ల కొన్ని గ్రామాలు మునిగిపోయినవి. వాటికి యింతవరకు కాంపెన్సేషన్ యివ్వలేదు. నివేశన స్థలాలు చూపించలేదు. ఈ విషయములో వెంటనే శ్రద్ధతీసుకోవాలి. పాడేరు తాలూకా కేంద్రములో పెట్టినట్లు చింతపల్లి తాలూకు కేంద్రములో కూడ జూనియర్

కాలేజీని పెట్టాలని కోరుతున్నాను. గిరిజన పిల్లలు చదువుకోవానికి వీలుగా ఒక జూనియర్ కాలేజీని పెట్టాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఏజన్సీలో గిరిజనులు గిరిజనులకు భూములు తనఖా పెట్టకూడదు, గిరిజనులు గిరిజనులకు అప్పులు యివ్వ కూడదు అంటున్నారు. అట్లా యివ్వకపోతే గిరిజనులకు పరపతి సౌకర్యము ఎట్లా అని అడుగుతున్నాను. గిరిజనులు గిరిజనుల భూములు కొనుక్కోవడానికి తనఖా పెట్టుకొని డబ్బు యివ్వడానికి, వారిలో వారు అప్పులు యివ్వడములో ఏ విధమైన అటంకాలు లేకుండా తగు సవరణలు తీసుకురావాలని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. వెంకటరత్నంనాయుడు (రాపూరు) :—అధ్యక్షా, ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తాత్కాలిక బడ్జెటు హర్షదాయకంగాను, ఆమోదయోగ్యముగాను, అభి నందనీయముగాను వుంది. ఈ పద్దును ప్రవేశపెట్టేటపుడు వారు ఒకమాట చెప్పారు. ఇది క్రితము ప్రభుత్వము తయారుచేసిన బడ్జెటు. దీనిలో కొద్దిగా మెరుగులు దిద్దాము అని చెప్పడం జరిగింది. అంటే పాత వాసన ఇందులో కలిసి వుంది అనేది స్పష్టము. పాత వాసన వుంది కాని చేదుగా లేదు మంచి వాసనే వుంది. ఆనాడు ఇందిరా గాంధి 20 సూత్రాల ఆర్థిక ప్రణాళికను ప్రవేశపెట్టి అన్ని రాష్ట్రాలలో సమర్థవంతంగా చేయాలనే ఉద్దేశ్యముతో చేసిన కార్యక్రమాలవల్ల పేద ప్రజలకు, బడుగు వర్గాల ప్రజలకు కొంత మేలు జరిగింది ఆ కారణముచేతనే ఆమె అధ్యక్షతన గల పార్టీని మరల అధికారములోకి ప్రజలు తీసు కువచ్చారు. ఆ ఫలితాలను ప్రజలు గుర్తించారు. శుష్క ప్రియాలవల్ల, శూన్య హస్తాల వల్ల జరగలేదు. చెప్పింది కొంతవరకు చేసినది. 1972 లో భూవంస్క రణలను ప్రవేశపెట్టారు. ముందు 20 లక్షల ఎకరాల మిగులు వుంది అన్నారు. తరువాత 10 లక్షలు అన్నారు. పంచబోయేటప్పటికి కొన్ని వేలకు తగ్గిపోయింది. చట్టాలవల్ల ఆటంకాలు వచ్చినవి అది మనము చేస్తున్నది కాదు. కోర్టులకు వెళ్ళి భూస్వాములు స్టేలు తెచ్చారు. మిగులు వచ్చినంతవరకు సక్రమముగానే సద్విని యోగం జరిగింది. ఆ భూములను సక్రమముగా సాగు చేసుకునే అవకాశాలు కల్పిం చాలి. ఇందిరా కాంగ్రెసు విశ్వాసముతో పని చేశారని గుర్తించే ప్రజలు ఓటు వేశారు తప్ప వట్టి నినాదాలవల్ల ఓటు చేయలేదు అట్లా అయితే మా నెల్లూరు జిల్లాలో సోమశిల ప్రాజెక్టు కావాలంటే మా పార్టీకే ఓటు వేయాలని ఒక పార్టీ వారు చెప్పారు. మమ్ములను ఎన్నుకుంటే తప్ప మీకు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు జరగవు అని సామదాన భేద దండోపాయాలను ఉపయోగించడం జరిగింది. మేమే శంకుస్థాపన చేశాము అని ఇంకొక పార్టీవారు చెప్పారు. ప్రజలు ఎవరిని నమ్మలేదు. గంగా- కావేరి కలుపుతామని చెప్పారు. ఏమిచెప్పినా నినాదాలతో కాదు ఓటు వేసినది. మా పార్టీ మీద విశ్వాసము ఏర్పడిన తరువాతనే మాకు ఓటు చేయడం జరిగింది. ప్రభుత్వములోకి తీసుకురావడం జరిగింది. గతం కన్న ఇప్పుడు ప్రభుత్వము యొక్క బాధ్యత పెరిగింది. పాలక పక్షానికి 30 శాతం ఓట్లతో పరిపాలన చేపట్టిదని అంటు న్నారు ప్రతిపక్షాలు. అవి బలహీనవర్గాలవారు వేసిన ఓట్లు కాబట్టి వారి సమద్ధరణకోసం 11-10 a.m.
ఎక్కువ కార్యక్రమాలను చేసుకొని వారి అభివృద్ధిని సాధించవలసిన అవసరం వుంది. తుఫాను గురించి గవర్నరుగారి ప్రసంగంలో ప్రస్తావన చేయడం జరిగింది. కార్య క్రమాలు జరగవలసినంత చురుకుగా జరగలేదనే అభిప్రాయం వుంది. 10 కోట్ల

రూ. లు మిగులు కన్పిస్తున్నది. సరెండర్ చేయవలసిన పరిస్థితి వస్తున్నది. ప్రభుత్వ యంత్రాంగం సరిగా పనిచేయలేదేమో, కొంచెము సరిగా పని చేసేటట్లు శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. ఇటువంటి ప్రమాదాలు జరిగినపుడు ప్రాణాలను కాపాడుకొనడానికి కమ్యూనిటీ హాల్స్‌ని నిర్మించడం అవసరము. పక్కా బిల్డింగ్స్ కట్టి నివాస యోగ్యముగా వుండేటట్లు కల్పిస్తామంటున్నారు. దళిత వర్గాలవారు వుండే ప్రాంతాలలో దేవాలయాలు వుండవు. అటువంటిచోట టి.టి.డి. మిగుల నిధుతో కలదాచుకొనేదానికి ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుంది వ్యవసాయానికి ఎక్కువ అప్పులు లభించడంలేదని వినిపిస్తోంది. ప్రభుత్వ విధానము యొక్క లోపము కాదు. సహకార వ్యవస్థలో వున్న లోపమని చెప్పక తప్పదు. ఈ సంస్థలు గుత్తాధిపత్యానికి లోబడి పెట్టుకొని సంస్థలుగా తయారవడము వల్ల రైతులకు క్రాప్‌లోన్స్ అప్పుల విషయములో కొంత యిబ్బంది కలుగుతున్నది. రైతులకు క్రాప్ లోన్స్ వెనువెంటనే యిప్పించే ఏర్పాటు చేయాలి. రైతులు ఉత్పత్తి చేసినదానికి కూడ సరియైన మార్కెట్ కన్పించడం లేదు. ఈ విషయములో కూడ కొంచెము శ్రద్ధ తీసుకొనవలసిన అవసరము వుంది. పొగాకు బోర్డు ఏర్పాటయినది. ఇది కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధించినది. ఈ విషయములో కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చీమ కుట్టినట్లు కూడ లేదు. చేర్జర్స్ యొక్క బేరాలకు బలి కావలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది ఈ సంవత్సరం ఘోరంగా తయారైనది. బోర్డు వచ్చిన తరువాత యిబ్బంది పడుతున్నట్లు రైతులు చెబుతున్నారు మన ముఖ్యమంత్రిగారు కేంద్ర ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చి ఇక్కడున్న నిల్వలు విడుదల అయ్యే ఏర్పాటు చేయాలి. నీటి వనరుల విషయము నెల్లూరు జిల్లాకు ప్రాణప్రదమైనది సోమశిల ప్రాజక్టు కుడికాలువ, ఎడమ కాలువ విషయము ప్రస్తావనకు వచ్చాయి. కుడి కాలువ విషయములో నిన్న, మొన్న కూడ ఇక్కడ ప్రస్తావన వచ్చింది, రూలు 329 క్రింద శ్రీనివాసుల్‌రెడ్డిగారు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకు వచ్చారు, మద్రాసు నగరానికి మంచి నీరు యిచ్చే ఏర్పాటుతో మన ప్రభుత్వము కూడ జోక్యము చేసుకొని దక్షిణ తాలూకాలకు నీటి సదుపాయం కల్గించే ఏర్పాటు చేయాలి అన్నారు. కేంద్ర మంత్రి బర్నాల్‌గారు స్పష్టముగా చెప్పినందువల్ల అటువంటి అవకాశము వుండదేమో కాని మద్రాసుకు నీరు తీసుకు వెళ్లేదానితో పాటు నెల్లూరు జిల్లాలోని వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు నీరు యివ్వడానికి వేరే కాలువ ఏర్పాటు చేస్తే మంచిదే, అటువంటి ఏర్పాటుకు ఎలైన్‌మెంట్, ఎస్టిమేట్స్ తయారు చేస్తే ప్రజలలో విశ్వాసము ఏర్పడుతుంది, లేకపోతే కొంత ఆందోళన వచ్చే పరిస్థితి వుంది. అందువల్ల ఆ విషయములో ముందే కొంత ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరం వుందని మనవి చేస్తున్నాను కొన్ని ప్రాంతాలలో నీటి వసతులు లేవు. అటువంటి చోట్ల బోర్ వేల్స్ కాని లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ సౌకర్యాలు కలుగ చేయాలి వాటికి డబ్బు ఎక్కువ కేటాయిస్తే బాగుండేది. పూర్తి బడెటులో అయినా నీటికి ఎక్కువ నిధులు కేటాయించాలని కోరుతున్నాను,

11-20 a.m. విద్యుచ్ఛక్తి విషయంలో రాజారాంగారు గట్టి కృషి చేస్తున్నారు. తాతారావుగారి నాయకత్వం క్రింద ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డు బాగానే పని చేస్తున్నది. అక్కడ యూనిట్ రేట్లు ఎక్కువగా వున్నాయి. ఇదిగాక కేంద్ర ప్రభుత్వం మూడు పైసలు ఎక్కువ చేయడానికి పూనుతున్నది. ఉత్పత్తి ఎక్కువ అయి ప్రజలకు సక్రమంగా అందించ

అందించగల్గితే మూడు పైసలే కాదు, అయిదు పైసలు పెట్టటానికికూడా రైతులు బాధ పడక పోవచ్చు. కోతల సమయంలో, సరిగా పంట చేతికి వచ్చే సమయంలో విద్యుచ్ఛక్తి కొరత ఏర్పడుతున్నది. మార్చి నుండి విద్యుచ్ఛక్తిలో ఎంత కోత వస్తుందోనని రైతులు భయపడుతున్నారు. వ్యవసాయం మీద కోత లేదని చెప్పినా తక్కువ గంటలు మాత్రమే విద్యుచ్ఛక్తి ఇవ్వడం వల్ల కోతగానే వుంటున్నది. అలాగాక రైతులకు విద్యుత్తు ఎప్పుడూ సప్లయి చేయాలి గతంలో రాజారాంగారు గ్రూపులతో పార్టీలతో నిమిత్తం లేకుండా ప్రతి ఎమ్ ఎల్. ఎ కు మూడు నాలుగు గ్రామాలు ఇచ్చారు. ఈ సంవత్సరం 1600 గ్రామాలు ఇవ్వడానికి పథకం సిద్ధం చేసి వుంచారు కనుక ఒక్కొక్క యం. ఎల్. ఎ గతంలో మాదిరి కనీసం అయిదారు గ్రామాలు ఇవ్వాలని. రెమ్యునరేషన్‌తో నిమిత్తం లేకుండా ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

ఇక వైద్యం విషయం చూస్తే అక్కడ పని చేసే అధికారులకు, సిబ్బందికి మందుల కంటే ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించడం జరుగుతున్నది. ఇటీవల కమ్యూనిటి హెల్త్ సెంటర్స్ అని ఏర్పాటు చేసి ప్రతి గ్రామానికి ఒక హెల్త్ వర్కర్‌ను ఏర్పాటు చేశారు. వారికి జీతంగా నెలకో 50 రూపాయలు ఇస్తున్నారు కాని వారికి మందులు సరిగా ఇవ్వడం లేదు. రాజనారాయణ్‌గారి పథకం క్రింద ప్రవేశపెట్టారు మందులు లేకుండా వర్కర్స్ ఎలా పని చేస్తారో అర్థం కావడం లేదు, మొరార్జీగారి చిట్కాలు ఏమైనా ఉపయోగిస్తారేమో తెలియదు ఇప్పుడైనా వైద్య బృందానికి ఖర్చు తగ్గించి మందులకు ఎక్కువ కేటాయించాలని కోరుతున్నాను.

రోడ్ల విషయంలో శ్రద్ధ వహించవలసివుంది. ముఖ్యమంత్రిగారు పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించిన వెంటనే ప్రతి గ్రామానికి బస్సు సౌకర్యం కలుగచేస్తామని చెప్పారు. ప్రతి గ్రామానికి రోడ్డు సౌకర్యం లేకపోతే బస్సులు వెళ్ళటం కూడా కష్టం కనుక ముందుగా రోడ్ల నిర్మాణానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని మనవిచేస్తున్నాను. కరువు వస్తేనో, ప్రజల ప్రళయం వస్తేనో రోడ్ల నిర్మాణం కార్యక్రమం చేపట్టటం కాకుండా ప్రభుత్వం రోడ్ల నిర్మాణం ఒక కార్యక్రమంగా తీసుకొని, రోడ్లు నిర్మించి బస్సు సౌకర్యాలు కలుగచేయాలని కోరుతున్నాను అందుకు బడ్జెటులో కేటాయింపు జరగాలని కోరుతున్నాను వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆర్థిక మంత్రిగారు రాబోయే సంపూర్ణ బడ్జెటులోనైనా బడుగు పేద ప్రజానీకానికి, చేనేత గీత పారిశ్రామికులకు మేలు కలిగే విధంగా డబ్బు కేటాయించాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ జి. వి. రత్తయ్య (మంగళగిరి) :—అధ్యక్షా, గ్రామాల నుండి ఎన్నికయిన వారే సభలో ఎక్కువ మంది వున్నారు. కాని ఈ బడ్జెటు చూస్తే గ్రామాలను అలక్ష్యం చేసినట్లు కనబడుతున్నది. ఇప్పటికైనా గ్రామాల అభివృద్ధికి పూనుకోకపోతే పట్టణాలకు ప్రమాదం వచ్చే పరిస్థితి వుంది. ప్రభుత్వ పక్ష సభ్యులు ప్రతిపక్ష సభ్యులను విమర్శిస్తున్నా, ఎత్తిపొడుపులు వేస్తూ మాట్లాడుతున్నా చాలావరకూ వాస్తవాలు మాట్లాడుతున్నారు. ఎక్కడ అలక్ష్యం చేయబడిందో, ఎక్కడ పనులు జరగలేదో చెప్పారు. ప్రతి గ్రామానికి స్కూలు, హాస్పిటలు, ప్రసూతి కేంద్రము, లైబ్రరి, రోడ్డు అవసరం. ఎవరు ప్రభుత్వంలో వున్నా కొన్ని సమస్యలు ఒక్కనాటితో పరిష్కారం అయ్యేవి కావు. ఎత్తిపొడుపులతో, నినాదాలతో పనులు కావు. హరిజనుల పరిస్థితి చూస్తే గుంటూరు జిల్లా వంటి డెవలప్డు ఏరియాస్‌లో హరిజనులకు ఇండ్ల

స్థలాలు ఇవ్వబడలేదు ఎన్నిసార్లు రిమైండ్ చేసినప్పటికీ పనులు కావడంలేదు. డబ్బు లేదని, సిబ్బంది లేదని ఏవో కారణాలు చెబుతున్నారు పేదలకు, హరిజనులకు ఇండ్ల స్థలాలు ఇవ్వదలచుకున్నప్పుడు ధరఖాస్తు ఎందుకు పెట్టాలి? సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్టుమెంటువారు, రెవెన్యూవారు గ్రామాలకు వెళ్ళి ఇండ్ల స్థలాలు లేనివారు అక్కడ ఎంతమంది వున్నారో లెక్కలు తీసుకోటానికి ఎన్ని రోజులు పడుతుంది నాటోటివారు ధరఖాస్తు పెట్టిస్తే ఇంకోడు మంత్రి నుండి స్టే తీసుకువస్తారు. మరొకరు హైకోర్టు నుండి స్టే తెస్తారు. అలాగే రెవెన్యూ పోరంబోకుల విషయంలో కూడా జరుగు తున్నది. రహదార్లకు ఇబ్బంది లేని పోరంబోకులను తహసిల్దారు, ఆర్. డి. వో.
11-30 a.m. పరిశీలించి ఇవ్వదలిస్తే 6 మాసాలలో సమస్యను పరిష్కరించవచ్చు మరి ఎక్కువగా అయితె తప్పకుండా సంవత్సరములోపల పరిష్కారం చేయవచ్చు. పోతే పార్టీలు ఏవి అయినప్పటికి శాసనసభ్యులకు కొంత మర్యాద వుండాలి. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత అనేక ప్రభుత్వాలు వచ్చాయి. సంజీవరెడ్డి గారి ప్రభుత్వం, బ్రహ్మానంద రెడ్డి గారి, నరసింహారావు గారి, వెంగళరావు గారి ప్రభుత్వాలు మరి యిప్పుడు చెన్నా రెడ్డి గారి ప్రభుత్వం వచ్చింది నేను ఏ ఒక్క పార్టీని విమర్శించడం లేదు ఎవరిని విమర్శించడం లేదు శాసనసభ్యుడు ఏ పార్టీకి చెందినా మర్యాద వుండాలి. ప్రజా సమస్యలను కలక్టరు వద్దకు గాని తహసిల్దారు వద్దకు గాని తీసుకువెళ్ళినప్పుడు వాటికి వారు ప్రాధాన్యత యివ్వాలి. అలాగే ప్రభుత్వములో కూడ ఇప్పుడు జరుగుతున్న పరిస్థితి ఏమంటే శాసనసభ్యుడు చెప్పిన దాని మీద మంత్రిగారు చెప్పితే, మంత్రిగారు చెప్పింది చేయాలనే పద్ధతి వుంది. ఆ శాసనసభ్యుడు చెప్పింది వింటారు చేయరు నాకు పట్టాభిషేకం కావాలనే ధోరణిలో పోతున్నది నిన్న రామచంద్రరాజుగారు సూచన చేశారు. కలక్టరు గాని డి ఆర్ ఓ గాని మాట వినకపోతే ట్రాన్స్‌ఫర్, అది సాంప్రదాయంగా చేస్తే బాగుంటుంది ఎప్పుడు ఏవైనా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు జరుగుతాయి. ఏ పార్టీ ప్రభుత్వం వచ్చినా ప్రజాభివృద్ధి గురించే ఆలోచన చేస్తుంది. చిన్న చిన్న విషయాలను చీప్ పాపులారిటివి నెట్టివేయాలి. లేకపోతే ప్రభుత్వం తీసు కున్న కార్యక్రమం కుంటుపడుతుంది. మా గుంటూరు జిల్లాలో వున్న సమస్య. మా గుంటూరు తరపున మంత్రివర్గ సభ్యులున్నారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే ఆలోచించ వలసిన సమస్య. తాడికొండలో 700 ఎకరాల చేరువు పోరంబోకు భూమి వుంది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ పాలన నుండి 530 ఎకరాలు హరిజనులు దున్నుకునేవారు ఉన్నారు. ఇందిరా గాంధీగారి ప్రభుత్వం రోజులలో పెద్దపెద్ద మాటలు మాట్లాడినారు. వారి హయాములోనే 530 ఎకరాలు దున్నుకోబడిన భూమిని మైనరు యిరిగేషను ట్యాంక్ నుండి విడదీసి వారికి పట్టాలు యివ్వకపోగా రిజర్వాయరుగా కన్వర్టు చేశారు. పోయిన ప్రభుత్వములో యిది జరిగింది. గవర్నరు ఖండారేగారు విజిటు చేశారు. బాధ పడ్డారు. పరిష్కరించలేక పోయారు. ఏమిటీ కారణం? గ్రూపు తగాదాలు, పార్టీ తగాదాలు కావు. నా మాట వినాలి నేను చెప్పినట్లు పోవాలనే ధోరణి. 530 ఎక రాల సుక్షేత్రమైన భూమి, అలాంటి భూమి గుంటూరు జిల్లాలోనేలేదు. హరిజనులు దున్నుకోడానికి యిప్పించే ప్రయత్నం చేయాలి. అలాంటి విషయం అలక్ష్యం చేస్తే లాభంలేదు. పోతె మంగళగిరి తాలూకా అయింది. మాకు మినిష్టరుగారు వున్నారు.

మున్సబు కోర్టు మేజిస్ట్రేటు కోర్టు లేదు ఎవరినైనా పట్టుకుంటే బేడీలు వేసి తెనాలి తీసుకుపోవాలి. త్వరగా కోర్టును పెడితే సంతోషిస్తాను. అలాగే 5 పడకల 10 పడకల హాస్పిటల్ వుంది రద్దీ సెంటరు, 50 పడక బెడ్స్ హాస్పిటల్ చేయిస్తే సంతోషిస్తాను. నాగార్జునసాగరు ఆయకట్టు ఎంలో అప్పుతెచ్చి కట్టాము కాలవలు త్రవ్వాము, ఏ ప్రక్కకు ప్రవహిస్తుందో ఎవరికి నీరు అందుతుందో ఇంజనీర్సుకు పట్టదు, మంత్రులకు పట్టదు. పొలండుకు నీరు రాదు. 15, 16 వందలు అప్పులు తెచ్చుకొని కట్టలు కట్టి మెట్ట, మాగాణి వ్యవసాయం మార్చి వేరుచేసే అవకాశం లేదు నీరు రాకుండా గండ్లు పెడుతున్నారంటే యింజనీర్సు ఏమీ చేయరు. చేను మీద నీరు కనబడదు. అది సత్వరమే పరిష్కారం చేయకపోతే రైతులు నాశనం అయిపోతారు. రైతాంగం బాధలు ఆలోచించాలి ఈ సంవత్సరము మిర్చి 800 వుంటె మరొక సంవత్సరం 150 అవుతుంది, ఒక సంవత్సరము పొగాకు పంటకు బాగా ధర వుందని మరొక సంవత్సరం వేస్తే ధర పడిపోతుంది. కమర్షియల్ క్రాప్సుకు ఏదైనా ఒక పద్ధతి అయిన మార్కెటింగు వ్యవస్థ వుండాలి. స్టోర్ చేసుకోడానికి వీలుండాలి. మార్కెటు లేనప్పుడు నిలువ పెట్టుకోడానికి ప్రభుత్వం వసతి కల్పించాలి. రిజర్వు బ్యాంకుతో సంప్రదించి వేర్‌హౌస్ సౌకర్యం కల్పిస్తే బాగుంటుంది. మార్కెటు డల్‌గా వున్నప్పుడు స్టోర్ చేసుకొని తరువాత అమ్ముకోడనికి వీలుంటుంది. ఆ మార్కెటింగు ఫెసిలిటి కల్పించాలని మనవి చేస్తున్నాను. మంగళగిరి చేనేత పారిశ్రామికులకు కేంద్రము. వారి వుండే పరిస్థితులు చూస్తే బాధ వేస్తుంది. మగ్గాలు వుంటాయి. అక్కడనే పడుకోవడం, తినడం వుడడం జరుగుతుంది. వాసయోగ్యమైనటువంటి యిండ్లతో ఒక కాలనీ కట్టిస్తే సంతోషిస్తాను ఆ దరిద్రాన్ని భరించలేరు. ఏ ప్రభుత్వము వున్నా, కొంత కాలం అయిన తరువాత ఆ దరిద్రాన్ని భరించలేక వారు తిరుగుబాటు చేస్తారు. పోతే అమరావతిలో మంచి మ్యూజియం వుంది. విజయవాడకు వచ్చి కనకదుర్గను దర్శనం చేసుకొని అక్కడి నుండి అమరావతికి వెళ్ళడానికి బస్సు సౌకర్యాన్ని కల్పిస్తూ మంచి రోడ్డును కరకట్ట మీదుగా వేస్తే అది పెద్ద టూరిస్టు సెంటరు అవుతుంది. పోతే దున్నపోతు ఈనిందంటే దూడను కట్టేయమన్నట్లు బెల్లం పండించే రైతుల మీద టాక్సు వేశారు. పెద్ద సభ జరిగింది. పోరపాటు జరిగింది, సవరిస్తాం. మాఫీ చేస్తామన్నారు 75-76 మంది మాఫీ చేశారు గాని పాత బకాయలు కట్టుమన్నారు ఆర్థిక శాఖామాత్యులవారు రైతుల బాధలను తగ్గించాలి. అది న్యాయమైన కోరిక. ఏ ప్రభుత్వము అయినా రైతులను అయిదారు ఏండ్ల టాక్సు కట్టుమంటే వారు యిండ్లు అమ్ముకోవలసి వస్తుంది. తుఫానుకు గురైన ప్రాంతములో వున్న రైతులు అన్ని రకాల అప్పులు కోఆపరేటివ్ బ్యాంకు నుండి నేషనలైజ్డ్ బ్యాంకు నుండి షెడ్యూల్డ్ బ్యాంకు నుండి నేషనలైజ్డ్ బ్యాంకు నుండి ల్యాండు మార్టిగేజ్ బ్యాంకు నుండి అప్పులు తీసుకొని వున్నారు. అవి కట్టుమని వత్తిడి చేస్తున్నారు. ఈ సంవత్సరం కట్టుమని యిబ్బంది పెట్టవద్దని ప్రభుత్వం తాకీదు యివ్వాలి. వచ్చే సంవత్సరం నుండి దఫాల మీద వసూలు చేసే ఏర్పాటు చేయాలి.

శ్రీ జి. రాజారాం :— బ్యాంకులు మా చేతిలో లేవు.

శ్రీ జి. వి. రత్తయ్య :— ఎల్ ఎం. బి. కోఆపరేటివ్ బ్యాంకులు మీ చేతిలో వున్నాయి. రిజర్వు బ్యాంకుకు ఆర్థిక శాఖ మంత్రిగారు చెబితే వింటారు. మంగళగిరి వద్ద టైర్సు ఫ్యాక్టరీ పెడుతామని రైతులను 150 ఎకరాల భూమి తీసుకొన్నారు. రేపో ఎల్లుండో ఫ్యాక్టరీ వస్తుంది పిల్లలకు వుద్యోగాలు దొరుకుతాయని వారు ఇచ్చారు. తొందరగా పెడితే పెట్టండి లేకపోతే తిరిగి ఆ భూమి యివ్వమంటున్నారు. ఫ్యాక్టరీ పెట్టేప్పుడు యిస్తామంటున్నారు (బెల్) ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు చెబుతున్నాను

11-40 a.m. *Sri H. Satyanarayana (Adoni) :—Mr. Speaker Sir, while generally supporting the Budget that has been presented to the House by the Hon. Finance Minister I would like to point out one or two facts, and bring to the notice of the Government that necessary action may immediately be taken. The first and foremost that I had in my mind was about the distribution of pattas towards house sites for the backward classes, I am emphasising this fact because Mr. Raja Ram was also in charge of Backward Classes. No doubt we have distributed a number of house site pattas in the entire State. with particular reference to Adoni, my own knowledge goes to show that the Government had distributed 3,000 pattas in Adoni town itself. It is very good that pattas have been distributed but the snag there is that after the distribution of pattas they went and had their huts built on the outskirts of the city. It was about half a k.m. or one k.m. away from the city. Now they are having huts but the immediate necessities like light and water supply facilities are not given to them. For one full year they have been living there in Adoni in those huts. Every time I go there they just create a hue and cry. They say 'we are very happy that pattas have been given in this great city. we are happy that we have constructed the huts but the most primary necessities like water and light are not available.' In this regard I made several representations to the then Chief Minister and also to the Municipal Administration Minister. I was told that about 15percent of the income in the Municipality can be spent towards laying roads and also giving water to those areas where those house pattas have been given, but unfortunately eventhought I have been moving about from pillar to the post, from the Minister for Municipal Administration to the Chief Minister nothing has happened. Every time I come here that had become a problem to me. Although I made several representations nothing has been done in this regard. So, this is a very urgent matter which

my Hon. friend Mr. Raja Ram will bear in mind and immediately tell the Minister incharge of the Municipal Adn inistration that in the municipal areas where pattas have been given for house sites and where in those house sites the huts have been constructed and if they are little outside or just near the municipality the municipal administration should make it a point to lay pipes there and provide drinking water and lights. I wanted to bring this to the notice of Hon. Minister. Fertunately Mr. Raja Ram is here and he would convey the same to him.

The next point is about Tungabhadra L.L.C. scheme. No doubt a number of schemec have been mentioned here. There are sehemes like Pochampad and also the high level canal and Tungabhadra Project. Unfortunately the Tungabhadra low level project is an old one, perhaps the Minister thought the old system will take care of itself. In this connection I would like to bring to the notice of the Minister that when Tungabhadra low level canal system was introduced they found that water supply cannot be taken to the tail end and that is why they conceived even at that time that certain balancing resevoirs have to be constructed in stages so that in those balancing resereoirs they could store water and level water in times of drought to those places were water cannot be sent. I also know that a scheme has been finalised to have a balancing resevoir some where near Jimaldinne in my taluk at a cost of about Rs. 68 lakhs. I request that this may be expedited and the construction of the same balancing reseavoirs may be taken up immediately.

The next point is, at that time a scheme known as 'Rajolibanda Scheme, was conceived of. The head work is just in our side. There was an understanding between the then Hyderabad Gevernment and also the Madras Government. The agreement was that they should have an anicut called 'Rajolibanda and they could take water through left and right canal to the areas in our areas and areas in Nizam area' Foatunately, for tha thenHyderabed people the Government took at the Rajolibanda scheme and they are now enjoying the fruits of that Rajolibanda scheme in the districts of Raichur, but unfortunately our Government did not take this scheme of Rajolibanda. I may mention in this connection that if that scheme is taken up we will be able to cultivate about 75,300 acres of land, in addition to giving water to the tail end areas of Tungabhadra L.L.C. This is a very very cheap project. Whenever I raise this point of Rajolibanda scheme the usual bogey that was given was that we have got the Bachawat award and this award and that award. I have got records to show that this Rajolibadda scheme has nothing to do with the Bachawat award or any other award. The only award that requires is that our Government should give an award to take up this Rajolibanda Scheme. So, I very earnestly request the

Government that this Rajolibanda scheme may be taken up so that people in the taluks of Adoni, Kodumur and Kurnool will be benifitted and to the extent of 75,000 acres of land will be cultivated (wet crops, dry-cum wet crops.

The next point is about the conditions ef hospitals, because most of us who come from mofussil, we know what is the condition of the hospitals Sometimes when I ask my own kith and kin to go to the hospital, they say it is better to go to a private hospital then to the Government hospital because the conditions are very agful. I will given an example. Adoni which has got a population of about a lakh has got a hospital of about 30 bedded strength. Obviously that was started at that time when doni had a population of about 25,000. Now the population has risen to a lakh or more. The same 30 bedded hospital continues, so much that so we could see patients sleeping in the verandahs in the open sides to the great detriment of their health. I wish that the Government should formulate a scheme so that these hospilals which were built ages ago to serve the population then are improved. They should take up this in a phased programme so that the beds in these hospitals are raised and the people are given some relief. With regard to the amenities, Iam afraid we cannot call them amenities at all. We are talking about specialisation. special wards in cities. Probably they want to convert every hospital in Hyderabad as Jeslok hospital forgettiug the population of Hyderabad is only about 10 lakhs. More then 390 lakhe are living in the villages. They don't want to cater to the needs of poor villagers. I would beg with all humility at my command that alteast bare necessities are given to the mofusil hospilals. see that more funds are allotted to the mofussil hospitals so that the doctors there prescribe medicines without any difficulty. Thank you very much.

శ్రీ అరిబండ లక్ష్మీనారాయణ (మిరియాలగూడ) :—అధ్యక్ష, 1955 లో నాగార్జునసాగర్ ప్రారంభమయినప్పుడు 10 ఏళ్లలో పూర్తి అవుతుందని, 90 కోట్ల ఖర్చుతో 80 లక్షల ఎకరాలు సాగవుతుందని అంచనా వేశారు. కాని ఇప్పటికి దాని పరిస్థితి 30 లక్షల ఎకరాలకు బదులు 13 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే సాగు చేసుకుంటున్నాము. ఆనాడు 93 కోట్లతో అయ్యే ఈ ప్రాజక్టు ఈనాడు 400 కోట్లకు పోయిందంటే దీంట్లో కాలయాపన చేసిన ఫలితం ఈ ఖర్చు పెరగడానికి కారణం అయింది. ఆ 13 లక్షల ఎకరాలలో కూడా దాదాపు నూటికి 40 వంతుల భూమి ఈనాటికి సాగు కావడం లేదు. మిరియాలగూడ, హుజూరునగరు తాలూకాల రైతాంగం అనేక సదస్సులు జరిపి ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది. రైతాంగం ఏ వందల ఎకరాల భూమైతే సాగులోకి వస్తుందని ప్రభుత్వం దృష్టికి తెచ్చారో వాటిని సర్వే చేసి కావలసిన ఏర్పాట్లు చేయాలని కోరుతున్నాము. నూటికి 40 వంతులు పడావుగా ఉన్న సేద్యం గురించి బడ్జెటులో ఏమీ ప్రతిపాదనలు లేవు. దాదాపు నూటికి 40 వంతుల కాల్వ చివరి భూములకు నీళ్లు రావడం లేదంటే ఆ కాల్వలు ఎంత లోపభూయిష్టంగా త్రవ్వారో తెలుస్తుంది. ఆ కాల్వలు డిజైన్ చేసిన దానిని బట్టి అవి నల్లరేగడి భూములకు పారుతాయి గాని దుబ్బ భూములకు పారవు క్యూసెక్కుకు 40 ఎకరాల చొప్పున పారుతున్నాయి. కాల్వ చివరి భూములకు నీరు అందక పడావుగా ఉంటున్నాయి. ఈ నీరు అంతా కూడా విపరీతంగా

కాల్వలలోకి పోయి కృష్ణ పాలవుతున్నాయి. ఆ నీటిని జాలు కాల్వలోకి మళ్లిస్తే మొత్తం ఆశించిన ఆయకట్టు అంతా కూడా సాగు అవుతుందని రైతాంగం సలహా ఇచ్చారు. రైతాంగం ఎంతో ఆందోళన చేశారు. కానీ ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు. ఇప్పటికైనా ఈ బడ్జెటులో దానికి డబ్బు కేటాయించి 40 వంతులు సాగు కాకుండా ఉన్న భూమిని సాగులోకి తేవాలని కోరుతున్నాను. నల్లగొండ జిల్లాలో ఈ ప్రాజక్టు ఏరియాలో లిఫ్టు ఇరిగేషన్ క్రింద దాదాపు మిరియాలగూడ తాలుకాలో 30 గ్రామాలు, హుజూరునగరు తాలుకాలో 40 గ్రామాల వరకు పారుదల అవుతోంది. నల్లగొండ జిల్లాలో వర్షం తక్కువ పడుతుంది. కరువు ప్రాంతం కరువు దూరం చేసుకోడానికి ఈ లిఫ్టు ఇరిగేషన్ పథకాలు కోరడం జరిగింది. 18 స్కీములకు మంజూరు ఇవ్వడం జరిగింది. ఇప్పటికి 12 నడుస్తున్నాయి అవి రైతులకు మోయ్యలేని భారంగా తయారయ్యాయి. బ్యాంకుల వడ్డీలు, కరంటు బకాయిలు కట్టుకోలేక రైతులు బాధ పడుతున్నారు. ఎకరం ఒక్కంటికి రు. 3,000 దాకా అప్పులు పెరిగినాయి. రైతులు స్వయంగా అప్పులు తెచ్చి వీటిని కట్టారు. వీటిని ప్రభుత్వమే స్వాధీనం చేసుకుని, రైతులు చేసిన అప్పులు కూడా ప్రభుత్వమే తీసుకుని వాటిని నిర్వహించాలని కోరుతున్నాను. కరంటు బకాయిలు రైతుల మీదనే ఉంచి వాటిని నెల నెలా వసూలు చేయడం కాకుండా కారు తరుకు వసూలు చేయాలని కోరుతున్నాను. నాగార్జునసాగరు మొదటి దశలో మిర్యాలగూడకు రోడ్లు వేశారు. అవి ఇప్పుడు ఎందుకూ పనికి రాకుండా పోయాయి బస్సులు రావడం లేదు. ఎద్దు బండి కూడా పోడానికి కష్టంగా ఉంది. రైతులు ధాన్యం మార్కెటుకు తీసుకు పోవాలంటే చాలా కష్టంగా ఉంది. రోడ్లు మంజూరు చేశాము అని చెబుతున్నారు. ఆ మంజూరు

11-10 a.m.

అయినప్పటికి కంట్రాక్టర్లు దొరకడం లేదు, మాకు రహదారి సౌకర్యాలు లేవు. కొన్ని చోట్ల రోడ్లు బాగానే ఉంది కల్వర్టులు కట్టలేక సరుకులు రవాణా చేసుకోవడానికి వీలులేకుండా ఉంది. రైతులు తమ సరుకులను బస్తీలకు తెచ్చుకొని అమ్ముకొవడానికి వీలుగా వుండేందుకు ప్రతి ఊరికి ఈ రోడ్డు సౌకర్యం వెంటనే కల్పించాలని కోరుతున్నాను. మిరియాలగూడలో గత 4 సంవత్సరాల నుండి ఫుడ్ కార్పోరేషన్ వారి గిడ్డంగి ఉంది. అందులో గత 4 సంవత్సరాల నుండి లేబరు పనిచేస్తున్నారు. ఇప్పుడు ఆ కూలీలను పనులనుంచి వెళ్ల గొట్టినందువల్ల వారు నిరుద్యోగులై పనులు లేకుండా ఉన్నారు. కార్పోరేషన్ అధికారులు వారిని పేర్లు మార్చుకుంటేనే పనిలోకి తీసుకుంటాము అంటున్నారు. కూలీలు అలా పేర్లు మార్చుకొనడానికి ఇష్టపడ నందువల్ల వారు 3 నెలల నుంచి నిరుద్యోగులుగా బాధ పడుతున్నారు. వారిని వారి అసలు పేర్లతో కొనసాగనిస్తే పర్మనెంటు చేయవలసి వస్తుందనే ఉద్దేశ్యంతో యాజమాన్యంవాడు ఇలా చేస్తున్నారు ఈ సమస్య పరిష్కారం చేయడానికి ప్రభుత్వం వెంటనే పూను కోవాలని కోరుతున్నాను. మొన్నటి ఎన్నికలు చాలా శాంతియుతంగా జరిగాయి అంటున్నారు. ఈ ఎన్నికలు సారా జాడీలతో జరిగాయి. ప్రభుత్వం ఈ సారా కొట్లు మూసి వేయాలని ఆదేశాలిచ్చింది కాని తెరిచే ఉన్నాయి. మేము ఆ సారా దుకాణాలు పట్టించినప్పటికి కూడా ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు. అధికార పార్టీ ప్రతిపక్షాల వారిని ఎన్నో విధాలుగా చిక్కులు పెట్టడానికి ప్రయత్నం చేయడం జరిగింది. దీనిని శాంతియుతంగా ఎన్నికలు జరిగినట్లు చెప్పడానికి ఏమాత్రం వీలులేదు.

శ్రీ పైడి శ్రీరామమూర్తి (ఆముదాలవలస) :— అధ్యక్ష మహాశయా, ఆర్థిక
12-00Noon మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన 'వోట్ ఆన్ ఎకౌంటు' బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు నేను తమద్వారా తెలియచేస్తున్నాను. ఈ బలహీన వర్గాల అభివృద్ధి కోసము మనము ఎలాట్ చేసిన సొమ్ము జిల్లా లెవెల్‌లోనూ, తాలూకా లెవెల్‌లోనూ ఆయా కార్యక్రమాలకు సక్రమముగా వినియోగం అవుతున్నదా లేదా అని ప్రభుత్వం పరిశీలన చేయవలసినదని తమ ద్వారా మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను. లాండు ఎక్విజిషను జరిపిన చోట్ల సన్నకారు రైతులనుండే ఎక్కువగా లాండు ఎక్వయిరు చేయడం జరిగింది. వీరి దగ్గర తీసుకొని వీకర్ సెక్షన్సుకి పట్టాలు ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ సన్నకారు రైతుల నుంచి లాండు ఎక్వయిరు చేయడం అన్నది మంచిదికాదు. గ్రామాలలో ఉన్నటువంటి కలతలవల్ల చాలామంది సన్నకారు రైతులు పేదరికం అనుభవించవలసి వస్తోంది. అందువల్ల వారి భూములను ఎక్వయిరు చేయకుండా చూడవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంమీద ఉంది. ఈ సన్నకారు రైతులను ప్రోత్సహించవలసినదిగా జిల్లా అధికారులకు ఉత్తరువులు ఇవ్వవలసినదిగా ప్రభుత్వము వారిని తమ ద్వారా కోరుతున్నాను.

రూరల్ డెవలప్‌మెంటు విషయములో మనము ఒక ఆక్టు తీసుకువచ్చాము. దీనివల్ల గ్రామీణ ప్రాంతములలో ఉన్నటువంటి సన్నకారు రైతులు ఎవరయినా లక్ష రూపాయలు గాని వేల రూపాయలుగాని తీసుకుంటే చెల్లవని. దీనివల్ల వారు ఇంత వరకూ పెద్ద భూస్వాముల వద్ద ఎక్కువ వడ్డీకయినా తీసుకునే అవకాశం లేకుండా పోయింది. వారు వ్యవసాయ పెట్టుబడుల కోసం చాలా బాధపడవలసివస్తోంది. లోగడ వెంగళరావుగారి ప్రభుత్వం గ్రామీణ బ్యాంకులు ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. అక్కడ నుంచి అప్పు తీసుకోవాలంటే భూమి ఉండి ఎక్కువగా హామీ ఇచ్చేవారు ఉండాలి, వారుకూడా ఆ బ్యాంకు పరిధయిన 5 కిలో మీటర్ల దూరములో ఉండి ఉండాలి. అందువల్ల సన్నకారు రైతులు ఈ బ్యాంకుల నుండి అప్పులు తీసుకోవడం సాధ్యము కావడంలేదు. రిజర్వు బ్యాంకు నుంచి వచ్చిన డబ్బు, గ్రామాలలో ఉన్న ప్రజల డిపాజిట్టుగా పెట్టుబడి పెట్టిన సొమ్ము ఈ రైతులకు ఏ విధంగానూ ఉపయోగపడడం లేదు. అంతేకాకుండా ఈ అప్పు ఫలానా 15 రోజులలో ఇస్తాము లేక నెల రోజులలో ఇస్తాము అని నిర్దిష్టంగా ఏమీ చెప్పడం జరగడం లేదు. కాబట్టి ఈ బ్యాంకులను సక్రమంగా నడిపించే ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా నేను తమ ద్వారా ప్రభుత్వమును కోరుతున్నాను.

మా శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ప్రభుత్వం బడ్జెట్‌లో సాంక్షను అయిన మొత్తములు సకాలములో ఖర్చు పెట్టకపోవడం జరుగుతోంది. ఇది ఒక ఉదాహరణగా చెప్పుతున్నాను. ఈ విషయం ఎన్నోసార్లు ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి, ఆర్థిక మంత్రిగారి దృష్టికి తేవడం జరిగింది. మా జిల్లాలో గత రెండు సంవత్సరాల నుంచి 54 లక్షల రూపాయలు అభివృద్ధి కార్యక్రమాల కోసం ఖర్చు పెట్టకుండా మిగిలిపోవడం జరి జరిగింది మాది బాక్‌వర్డు జిల్లా. అధికారులు సకాలంలో ఖర్చు పెట్టకపోవడం వల్ల మేము మరల ముఖ్యమంత్రిగారిని ఆర్థిక మంత్రిగారిని కలవడం వారు లాప్సు అయిపోయింది కదా ఇప్పుడేమి లాభం అనడం, తరువాత కొంత కొంత మరల ఇవ్వ

డము జరిగింది. ఇలాగ ఇరిగేషను మొదలైన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు వినియోగించవలసిన సొమ్ము అధికారులు సకాలంలో వినియోగించవలసినట్లుగా చూడాలని నేను ప్రభుత్వానికి తమ ద్వారా తెలియజేస్తున్నాను.

లోగడ ప్రభుత్వము మా జిల్లాలో వంశధార ప్రాజెక్టు కుడికాలువ, జంజావతి, మద్దివలస ప్రాజెక్టులకు శంఖుస్థాపన చేయడం జరిగింది. వీటికి కావలసిన మొత్తములు రిలీజ్ చేయడం జరిగింది. ప్లానింగు కమిషను అప్రూవల్ కూడా జరిగింది. ప్రభుత్వములు మారినా ప్రజా ప్రతినిధులుగా ఈ ప్రాజెక్టులను వెంటనే పూర్తి చేయవలసిన బాధ్యత మనమీద ఉన్నదని నేను మనవిచేస్తున్నాను. అందుచేత ఈ ప్రభుత్వము ప్రతి సంవత్సరము కావలసిన నిధులు ఎక్కువగా కలుగ చేయాలని కోరుతున్నాను.

హరిజనులు ఇళ్లు కట్టుకోడానికి కలక్టర్లు 200 రూపాయలు చొప్పున ఇస్తున్నారు. గ్రామాలలో ఒక్కొక్క చోట కేవలం హరిజనులకూ, గిరిజనులకే కాకుండా ఇతర వెనుకబడిన వర్గాలవారికి, మైనారిటీసుకు 15, 20 మందికి ఇళ్ల స్థలాలు ఇవ్వడము జరిగింది. కాని ఇళ్లు కట్టుకోడానికి కేవలం హరిజనులకు మాత్రమే 200 రూపాయలు ఇవ్వడం జరుగుతోంది. కాబట్టి ఒక్కోచోట ఇళ్ల స్థలాలు ఇస్తున్నప్పుడు అక్కడ ఉన్నటువంటి వెనుకబడిన వర్గాలవారికి, మైనారిటీస్‌కు కూడా యిప్పించేలా చేయాలని నేను తమ ద్వారా ఈ ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. 1975 నుంచి ఇందిరాగాంధీ గారి 20 అంశాల కార్యక్రమము వచ్చాక కొన్ని లక్షల మందికి ఇళ్ల స్థలాల పట్టాలు ఇవ్వడం జరిగింది. వారికి కేవలం పట్టాలు ఇవ్వడమే కాకుండా ఆ స్థలాలలో ఉన్నవారికి తప్పకుండా 200 రూపాయలు ఇవ్వాలని నేను కోరుతున్నాను.

పోలీసు ఎడ్మినిస్ట్రేషను విషయం చూస్తే 50 సంవత్సరాల నుంచి ఉన్న స్టేషనులలో ఉన్న పోలీసులే ఇప్పుడు ఉన్నారు. వారి సంఖ్య పెరగలేదు. ఆముదాలవలసలో, 20 వేల మంది జనాభా ఉన్న ఊరిలో 9 గురే పోలీసు బలగము ఉంది, క్రొత్తగా ఇప్పుడు ఏర్పాటు చేస్తున్న స్టేషనులలో పోలీసు బలగం 16 వరకు ఉంది. ఈ 9 గురిలో ఒకరు డి.ఎస్.పి. కి ఒకరు సర్కిల్‌కు, ఒకరు ఇనస్పెక్టరు ఆర్డర్లీగా ఉంటే ఇంక మిగిలిన వారు లా అండ్ ఆర్డరు ఏమి చూస్తారు? వారు ఆ ప్రాంతాలలో ట్రబుల్స్ రాకుండా ఎలా ఆరికడతారు? అందువల్ల ఇదివరకటి నుంచి ఉన్న పోలీసు స్టేషనులలో బలగం ఎక్కువ చేయవలసినదిగా కోరుతూ నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలుపుకు టూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. రామచంద్రయ్య (బూర్గంపాడు):—అధ్యక్షా, ఈ రోజు ఈ బడ్జెట్ సమావేశములో పెద్దలందరు వారి అమూల్యమైనటువంటి సలహాలు ఇచ్చారు, చాలా సంతోషం. నాది బూర్గంపాడు నియోజకవర్గము. అది అంతా గిరిజనులతో నిండిన ప్రాంతము. ఆ ప్రాంతములో ఎక్కువగా పొగాకు, మిర్చి పండుతాయి. అయితే దురదృష్టవశాత్తు ఈ మధ్య సంభవించిన పెను తుపాను భీభత్సం మూలంగా పైరులకు ఎంతో నష్టము కలిగింది. వారు ఎక్కువ పంటను పండించాలనే ఉద్దేశముతో పెట్టుబడుల కోసమని నాగార్జున గ్రామీణబ్యాంకుల నుంచి షార్టుటెర్ము లోనులు తీసుకున్నారు.

అయితే దురదృష్టవశాత్తు మిర్చి పంటకు పురుగు పట్టడం వల్ల పాడయింది. తుఫాను వల్ల పొగాకును వ్యాపారస్తులు కొంటారోలేదో అనే అనుమానం వారికి కలుగుతోంది, ఇప్పుడు రైతులు తీసుకున్న ఈ షార్టు టెరమ్ లోనులను లాంగ్ టెరమ్ లోనలుగా మార్చాలని నేను తమద్వారా ప్రభుత్వానికి కోరుతున్నాను. మా ప్రాంతములో గిరిజనులు పొరకట్టలుకట్టి బంకకూడపెట్టి వాటిని గిరిజనులు కార్పొరేషను సొసైటీలకు అమ్మడం జరుగుతోంది. ఈ సొసైటీల కొనుగోలులో సరయినా రేటు వారికి రావడం లేదు. వారి దగ్గర ఈ వస్తువులు నిల్వలుగా ఉండిపోతున్నాయి. వీటిని వెంటనే ఈ సొసైటీలు కొనుగోలు చేసే ఏర్పాటు చేయాలి. మా దగ్గర ఎల్లందు ప్రాంతాలలో కొనుగోలు సరిగా జరగడం లేదు. బంక కిలో 2-30, 3-00 రూపాయలకు సొసైటీలు తీసుకుంటూ ఉంటే బయట దొంగతనముగా చేరవేసే సొమ్ముకు వారికి కిలోకు 7-00 రూపాయల వరకు వస్తోంది. కాబట్టి, యీ బ్లాక్ మార్కెట్ రేటు యింత ఎందుకు
12-10 p.m వుంటున్నది. గవర్నమెంటు నిర్ణయించిన రేటు ఎందుకు తక్కువ వుంటున్నది ఆలోచించవలసిందిగా నేను కోరుతున్నాను. ఇంక, పెద్దలు గృహనిర్మాణం గురించి కూడా చెప్పారు. హరిజన, గిరిజన తదితర వెనుకబడిన వారికి కూడా గృహనిర్మాణం నిమిత్తం స్థలం సేకరించాలని నిర్ణయం మనం తీసుకున్నాం. దీనికి సంబంధించి అవసరమైన సర్వే రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటు చేయవలసి వుంది. ఈ గిరిజనులు, హరిజనులకు ఇళ్ళ స్థలాల విషయంలో అక్కడక్కడ ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు ఆక్షేపణలు తెలుపుతున్నారు. మా నియోజకవర్గంలో ఒకటి రెండుచోట్ల ఘర్షణలు కూడా జరిగినవి. ఈవిషయాన్ని కూడా ప్రభుత్వం దృష్టిలోకి తీసుకుని వీరికి సక్రమంగా ఇళ్ళస్థలాలు లభించేట్లు తద్వారా వారు యీ సమస్యను పరిష్కరించుకునేట్లు సహాయం చేయవలసిందిగా నేను కోరుతున్నాను.

తెల్లవాగు, మరొక ప్రాజెక్టు, మొత్తం రెండుప్రాజెక్టుల నిర్మాణం జరిగినందుకు సంతోషం. అయితే లోతట్టులోవుండి మునిగిపోయినవారికి నష్టపరిహారం ఇవ్వలేదు. దీనివలన ఆయా ప్రాంతాలలోని గిరిజనులు అనేక యిబ్బందులకు గురిఅవుతున్నారు. ఈ విషయాన్ని కూడా ప్రభుత్వం దృష్టిలోకి తీసుకుని పరిష్కరించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

మాది అడవి ప్రాంతం కూడా. తునికాకు వున్నది, సీజనల్‌గా యీ ఆకును బీడీలీవ్స్ కాంట్రాక్టు నిమిత్త వంద ఆకు 7 పైసల చొప్పున కొయ్యడం జరుగుతున్నది. ప్రతి సంవత్సరం అక్కడ కూలి చేసే లేబర్ చాలా యిబ్బందులు పడుతున్నారు. కనీసం దీనిని పది పైసలకు పెంచితే బాగుంటుంది.

అలాగే గిరిజన ప్రాంతాలలో క్లస్టర్ స్కీము క్రింద ఎలక్ట్రిసిటీ సప్లయ్ చేయాలని, యీ కార్యక్రమం త్వరితగతిని చేపట్టాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

అదేవిధంగా మా నియోజకవర్గంలో జాలంపేట, ఏలేరుపాడులలో హాస్పిటల్ నిర్మాణం నిమిత్తం కంట్రిబ్యూషన్ కూడా కట్టడం జరిగింది. ఇంతవరకు అది చేపట్టలేదు, బిల్డింగ్సు గ్రాంటు కూడా యివ్వలేదు. దయచేసి మారుమూలప్రాంతాలకు యీ సౌకర్యం వెంటనే ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. గిరిజన ప్రాంతాలలో

ఇంకా నీటి వసతి కూడా లేని మారుమూల ప్రాంతాలు అనేకం వున్నాయి. కనీసము 200 కుటుంబాలున్న ప్రాంతంలో ప్రాథమిక విద్యను అభివృద్ధి చేయాలని కోరుతున్నాను. స్వరాజ్యం వచ్చి 30 సం.లు అయినప్పటికి యిప్పటికి మంచినీటివసతి కల్పించలేకపోయినాం. జనరల్ ఫండ్సు నుంచి మంచినీటివసతి నిమిత్తం ప్రత్యేకంగా గ్రాంటు కేటాయించాలని మనవిజేస్తూ యీ అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు కృతజ్ఞత తెలుపుకుంటూ సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వి. పద్మరాజు (బూరుగుపూడి) :—అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన స్పీకరు గారు నాకు మాట్లాడడానికి పర్మిషన్ ఇచ్చినందుకు వారిని అభినందిస్తూ, గౌ. రాజారాం గారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్‌ను బలపరుస్తూ, అందుకు వారిని అభినందిస్తూ కొన్ని సూచనలు చేస్తాను. నేను మామూలు కాన్‌స్టిట్యుయెన్సీ నుంచి గాక ఫండమెంటల్ రైట్స్‌కు యిబ్బంది అయిన ప్రాంతం నుంచి ఎన్నికయి వచ్చాను. బూరుగుపూడి నియోజకవర్గం. అక్కడి ప్రజలు వర్షాకాలంలో కొలనులో ఉండే నీరు దాచుకొని వాడుకుంటూ ఉంటారు. దీనినిబట్టి అక్కడ మంచినీటి కొరత ఎంతగా వున్నదో తమరు వూహించవచ్చు 1969లో పి.యస్. కృష్ణన్‌గారు బోర్‌వెల్స్ వేయించి అక్కడ నీటి వసతి కల్పించడానికి ప్రయత్నం చేశారు. అయితే కరెంటు లేక పోవడం వలన ఈ సౌకర్యం ఉపయోగపడకుండా అయిపోయినది. మంచినీటి కొరతతో ఆ ప్రాంతం చాలా బాధపడుతున్నది మా పంచాయతీ రెండు నియోజక వర్గాలకు సంబంధించి వున్నది. అప్‌లాండ్ ప్రాంతమది. దానికి సంబంధించి 36 విలేజెస్ వున్నాయి, దీనికి కడియం, బూరుగుపూడి నియోజకవర్గాలకు సంబంధించి వుంది. పోయిన సంవత్సరం వెంగళరావుగారి ప్రభుత్వం డ్రింకింగ్ వాటర్ స్కీము ఒకటి ఏర్పాటుచేస్తే, రాజమండ్రి వద్ద శంకుస్థాపన కూడా చేశారు. దానిని అమలు జరిపినట్లయితే ఆ 36 అప్‌లాండ్ విలేజెస్‌కు మంచినీటి సౌకర్యం కలుగుతుందని మనవిజేస్తున్నాను.

రెండవది—బూరుగుపాడు నియోజకవర్గంలో బస్సుల విషయంలో చాలా యిబ్బందిగా వుంది. ఇప్పుడు స్టాండింగు తీసివేసి సిట్టింగు మాత్రం ఎలవ్ చేస్తున్నారు. దీనివలన ప్రజలు చెట్లకు వేలాడే పక్షిలా అయిపోయారు. ఇదివరకు నిలబడి వెళ్ళడానికయినా అవకాశం వుండేది, ఇప్పుడు కండక్టరు, డ్రైవరు పరిస్థితులు సరిగా లేవని వారు స్టాండింగ్ ఎలవ్ చేయడంలేదు. దీనివలన స్కూల్సుకు పోయే పిల్లలు హాస్పిటల్స్‌కు పోవలసిన గర్భిణి స్త్రీలు, కోర్టు లావాదేవీలు వుండి వెళ్ళవలసిన వారు ఎంతో యిబ్బంది పడుతున్నారు. కోర్టుకు సమయానికి వెళ్ళలేక కొంతమందికి శిక్షలు పడడం కూడా జరిగింది.

I request the Minister to take immediate action to see that this burden will be immediately removed from the affected people. ఇంతకుముందు మా ప్రాంతంలోని మంచినీటి కొరత గూర్చి చెప్పాను. దీనివలన అక్కడ పంటలు కూడా పండడానికి అవకాశం లేకుండాపోయింది. అందుచేత ప్రజలు తోటలు ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. ధాన్యం, చెరకు, పొగాకు, ఇతర ఫుడ్‌గ్రెయిన్స్ పండించడానికి సదుపాయం లేని అప్‌లాండ్ ప్రదేశమది. అందుచేత, ఆ ప్రాంతంలో

తోటలు పెంచుకుని, రైతులు కొంత ఆదాయాన్ని తెచ్చుకుంటున్నారు. మామిడి, జీడి మామిడి, నారింజ, సపోటా మొదలయిన ప్రకృతి సిద్ధమైన గిఫ్ట వారికి కలిగింది. వర్షాలు లేకపోయినా, యిటువంటి పండ్లతోటలు వేసుకుని జీవనం సాగిస్తున్నారు. అక్కడ ఉన్నవారంతా సామాన్య ప్రజలు. పేదరైతులు, పెద్ద రైతులెవరూ లేరు. చిన్న రైతులు, రైతు కూలీలు పళ్ళు అమ్ముకుంటూ, ఆయా కాలాలలో వచ్చే పళ్ళను రాజమండ్రి తీసికెళ్ళి అక్కడ అమ్ముకుని, బియ్యం, పప్పు ఉప్పు అక్కడే కొనుక్కుని ఇళ్ళకు వస్తూఉంటారు. ఆ విధంగా వారు ఎంతో కష్టంగా జీవనం సాగిస్తున్నారు. అక్కడ ఇలాంటి పద్ధతులు వున్నాయి. అక్కడ రెండువేల ఎకరం లాండ్ ఫారెస్టు చిన్న తుప్పలాంటిది వుంది ఈ తోట ఫలసాయం వారిని తీసుకోనివ్వకుండా ఫారెస్టు వారు అటకాయించడం జరుగుతున్నది. నెత్తిమోపు పెట్టుకుని వెళ్ళే స్త్రీలను, కావిడి వేసుకుని వెళ్ళే వారినిగాని వారిని యీ విధంగా అటకాయించడం జరుగుతున్నది ఇది గార్డెన్ ప్రొడ్యూస్, ఫారెస్టు ప్రొడ్యూస్ కాదు. They are simply applying the forest rules to the shrub lands with the result people are highly affected and injured. I therefore request the Government to see that an amendment is immediately brought and relief be given to the affected people in that area, It is a most important thing to be noticed and implemented at once.

అలాగే వెంకటనగరం పంపింగ్ స్కీము ఉంది. అది ఇంతవరకు అమల్లోకి రాలేదు. వెంటనే దాని గురించి కూడా దర్యాప్తు చేసి, దానిని ఉపయోగంలోకి త్వరితగతిని తీసుకువచ్చి, ఆ ప్రాంతాన్ని పంటభూమిగా మార్చడానికి తోడ్పడ వలసిందిగా నేను ప్రత్యేకంగా మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

గోపవరం ఫిర్కాలో పోయిన సంవత్సరం చాల కరువు ప్రివెయిల్ అయింది. అక్కడ రైతులు కూలీలు పశువులు చాల ఇబ్బందికి గురి అయినారు. అక్కడ రెవెన్యూ అధికారులు పన్నులు వసూలుచేయడం ప్రారంభించారు. లేబరుకు పనిలేని ప్రదేశాలలో పన్నులు వసూలుచేయడంఅంటే చాల కష్టతరమైనది. వారికి యిబ్బంది కరమైనది. రెవెన్యూ అధికారులను వెంటనే ఆదేశించి పన్నులు నిలుపుచేయవలసిందని కోరుతూ ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షుల వారికి కృతజ్ఞత తెలుపుతున్నాను.

*శ్రీ వడ్డే రంగారావు (బందరు) :—అధ్యక్షా, ఈ తాత్కాలిక బడ్జెట్ మీద
12-20 p.m. కొన్ని సందేహాలు, కొన్ని కోరికలు ఉన్నాయి, సూచనలు మనవిచేస్తాను. తుఫాను బాధితులకు 20 వేల యిళ్లు కట్టిస్తామని మన గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పారు. అయితే ఈ బడ్జెట్‌లో ఏ మాత్రం మొత్తాన్ని యిళ్ళ క్రింద కేటాయించ లేదు. ఇయర్ మార్క్ పెట్టకుండా ఏ విధంగా యిళ్ళను సమీకరిస్తారో సందేహంగా వున్నది. అందుకని యిళ్ళ క్రింద ఏదో కొంత మొత్తాన్ని చూపించి ఉంటే బాగా ఉండేది అని అభిప్రాయపడుతున్నాను. విద్య గురించి గౌరవసభ్యులందరు చెప్పారు. 30 ఏళ్ళ పరిపాలన చేసిన తరువాత ఈ రోజుకు కూడ ప్రతి గ్రామంలో పాఠశాల లేదు అనే కంప్లయింట్ ప్రతి సభ్యుడు చేసి ఉన్నారు. అందరికి సంబంధించిన ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్మాణయుతమైన పద్ధతిలో తీసుకొని దానిని యింకా పొడిగించకుండా ఒక షెడ్యూల్ ప్రకారం అన్ని గ్రామాలలో పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయడానికి ఒక నిర్ణీత

మయిన కార్యక్రమాన్ని తీసుకోవలసిందిగా మనవిచేస్తున్నాను. ఉన్న పాఠశాలలకు చాలవరకు భవనాలు లేవు. పాకలలో ఉన్నాయి. ఒక్కొక్క టీచర్ దగ్గర 50 మంది పిల్లలు ఉంటున్నారు. ఆ ఉపాధ్యాయులు కూడ గ్రామాలలో పాఠాలు చెప్పడం లేదు. ప్రాథమిక విద్యా విధానం చాల లోపభూయిష్టంగా ఉన్నదని ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. 100 సంవత్సరాలు అయింది బందరు మునిసిపాలిటి వచ్చి. బందరు మునిసిపాలిటీలోనే కాదు అన్ని మునిసిపాలిటీలలో కూడ—ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటికి ప్రభుత్వం ఒకటే విధానం, ప్రభుత్వం అనుసరిస్తే బాగా ఉండేది. కొళాయికి ఒక రూపాయి ఉండేది. ఇప్పుడు 7 రూపాయలు చేశారు. స్పెషల్ ఆఫీసర్ రిజమ్‌లో. ఏడురూపాయలు చేసినప్పటికి వాటర్ సప్లయి లేదు. ఇది చాల అన్యాయం. అక్రమము అని మనవిచేస్తున్నాను. బాగా ఆదాయం కలిగిన బెజవాడ మునిసిపాలిటిలో కొళాయికి 5 రూపాయలు వసూలు చేస్తే బందురు మునిసిపాలిటీలో ఆదాయం లేకుండా బీదతనం అనుభవిస్తున్న దానిలో ఆఫీసర్స్ 7 రూపాయలు పన్ను విధించారు. ఎల్.ఐ.సి. వారి దగ్గర లోన్ తీసుకొని ఎక్కడికైతే నీరు పోవడం లేదో అక్కడ టాంక్స్ కట్టి ఏర్పాటు చేయుటకు మేము కౌన్సిల్‌లో ఉండగా తీర్మానము చేసితిమి. ఆ స్కీమ్ ఫెయిల్ అయింది ఆ స్కీమ్ ఎందుకు ఫెయిల్ అయింది? ఎందుకు పూర్తి కాలేదు, దానిలో ఉన్న లోపాలు ఏమిటి అని గవర్నమెంటు దృష్టికి తీసుకొని ఒక కమిటిని నియమించి విచారణ జరపవలసిందిగా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. నేను బందరు అర్బన్ ఏరియాకు సంబంధించిన వాడిని. అక్కడ ఐ.సి.ఐ. కంపెని సోడా యాష్ ఫ్యాక్టరి కట్టడానికి నూరు కోట్ల రూపాయలు స్కీము ఖర్చుపెట్టి పరిశీలన చేశారు. 10 వేల ఎకరాల భూమి యివ్వడానికి అందరు సహకరించారు. ఆ కార్యక్రమం ఏమి జరిగిందో తెలియడం లేదు. అది తీరప్రాంతం అగుటచేత అటువంటి ప్రాంతానికి సోడా యాష్ ఫ్యాక్టరి తీసుకురావడానికి సహకరించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. కృష్ణాజిల్లా నుంచి గుంటూరు జిల్లాకు తక్కువ మార్గంలో ప్రయాణం చేయడానికి పులిగడ్డ దగ్గర పెనుమూడి రేవుకి బ్రిడ్జి ఏర్పాటు చేసినట్లయితే రైతాంగానికి ఉపయోగం కలుగుతుంది. రైతులు పండించిన ధాన్యం యితర పంటలు మార్కెట్‌కు తీసుకువెళ్ళడానికి సరైన మార్గాలు ఏర్పడతాయి. ఇది పెద్దలందరు తీవ్రంగా ఆలోచన చేస్తారని వినయపూర్వకంగా కోరుకుంటున్నాను. ఎక్కడైతే తీరప్రాంతం ఉన్నదో ఆ ప్రాంతాలలో కమ్యూనిటి హాల్స్ ఏర్పాటు చేస్తామని, జనతాపార్టీ వారే కాదు అన్ని పార్టీలు ఎలక్షన్స్‌లో వాగ్దానాలు చేసి ఉన్నాయి. దురదృష్టవశాత్తు ఈ బడ్జెట్‌లో దానికి కేటాయింపు కనబడలేదు. తీర ప్రాంతానికి మూడు నాలుగేండ్లకు తుఫానులు వస్తూనే ఉంటాయి. అన్ని విధాల జనాన్ని పోగొట్టుకుంటాము. ఇటువంటి దుస్థితి రాకుండా కమ్యూనిటిహాల్‌ను కట్టడానికి ప్రొవిజన్ ఏర్పాటు చేస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. మే, జూన్ వరకు గ్రాంట్సు నిలబడేటట్లు ఏర్పాటు చేస్తారని ముఖ్యమంత్రిగారు సెలవిచ్చారు. సంతోషమే. ఒక్క విషయం తమ దృష్టికి తీసుకురాకతప్పదు. 30 సంవత్సరాల పరిపాలనలో ఒక ఊరి నుంచి ఒక ఊరికి, ఒక పట్టణం నుంచి ఒక పట్టణానికి రోడ్స్ ఏర్పాటుచేసి లేవు. ఈ రోజు గ్రామాలలో పండిన పంట తెచ్చుకోవాలంటే బాల కష్టంగా ఉన్నది. ప్రయాణం చేయాలంటే గుడ్డపైకి పట్టుకొని

ప్రయాణం చేయవలసిన దుస్థితి ఉన్నది. ఇటువంటి దుస్థితి నుంచి బాగు పడాలంటే టెక్నికల్‌గా కొన్ని చిక్కులు ఉన్నాయి చిన్నచిన్న రోడ్లు పంచాయితి సమితులకు వదలిపెట్టారు. ఆ పంచాయితి సమితులకు ఫండ్స్ లేక, వారికి ఉండే పార్టీస్ గ్రూప్స్ వల్ల అన్ని ప్రాంతాలకు రోడ్స్ ఏర్పాటు చేయలేని దుస్థితి ఉన్నది. అన్ని రోడ్స్ కూడ ఆర్. అండ్ బి. వారు తీసుకొని గ్రామానికి గ్రామానికి గ్రామంనుంచి పట్టణానికి రైతులు పండించే పంట తీసుకురావడం కోసం రోడ్స్ ఏర్పాటుచేయుటకు ఒక స్కీము ఏర్పాటు చేస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. దేశంలో ఉప్పెనవల్ల కొట్టుకుపోగా మిగిలిన ధాన్యం వున్నది. అది రైతులందరికి తీవ్రమైన ఆందోళన కలుగజేస్తున్నది. ఆ ధాన్యమును కొనే ఏర్పాటుకు ప్రభుత్వం యింత వరకు చర్య తీసుకోలేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం వారిని సంప్రదించి రైతులకు ఆ విధమైన సౌకర్యం కలుగచేస్తారని ఈ సభముందు మరొకసారి మనవిచేస్తున్నాను. అది తప్పక చేయగలరనే అభిప్రాయం కలుగుతున్నది. 693 కేంద్రాలలో పాఠశాలలు నియమిస్తామని ఈ బడ్జెట్‌లో చూపించారు. చాల సంతోషం. ఇప్పుడెక్కడైతే పాఠశాలలు ఉన్నాయో ఆ పాఠశాలలోతగిన సిబ్బందిని ఉపాధ్యాయులను ఏర్పాటుచేయడం లేదని నేను తమ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నా ఒక ఉపాధ్యాయునికి 25-30 మంది విద్యార్థులకు మించకుండా ఏర్పాటు చేసినట్లయితే విద్యా విధానం అభివృద్ధి చెందుతుంది, నిరుద్యోగ సమస్య కూడా తీరుతుంది. పదిమంది పిల్లలున్న చోట కూడా ఒక ఉపాధ్యాయుని వేయవలసి ఉంటుంది, ఈవిధంగా ప్రాథమిక పాఠశాలలు నడిపితే తప్ప ఏ విధంగాను విద్యా విషయకంగా ముందుకు పోలేమని మనవిచేస్తున్నాను. వైద్య సౌకర్యం గురించి అందరూ చెప్పినదే. ఈ విషయమై గౌరవనీయులైన మహిళా సభ్యురాలు చాలా చక్కగా చెప్పారు. కొన్ని గ్రామాల పరిస్థితి ఎట్లా ఉందంటే అక్కడ నుంచి ప్రసవించే మనిషిని తెచ్చి హాస్పిటలులో చేర్చడానికి కూడా మార్గాలు లేవు. చాలా దురదృష్టకరమైన విషయం. ఇవి ఏర్పాటు చేయడానికి కొంత టైం పడుతుంది కనుక ఈ లోపల ట్రైన్డు మంత్రసానులను ప్రతి గ్రామానికి ఏర్పాటు చేయడం చాలా అవసరమని నాగరిక ప్రపంచంలో ప్రభుత్వం చేయవలసిన ముఖ్య బాధ్యత అని భావిస్తున్నాను. అది చేయగలుగుతారని ఆశిస్తున్నాను. కొన్ని గ్రామాల నుంచి ఏ జబ్బు వచ్చినప్పటికి తొందరగా దగ్గరలోనే పట్టణం తీసుకువెళ్లడానికి అవకాశం లేకుండా ఉంది. కొన్ని గ్రామాలకు ఒక సెంటరును తీసుకుని అక్కడ ఒక హాస్పటలును పెట్టి ఒక డాక్టరును సిబ్బందిని ఏర్పాటు చేసి ఒక ప్లాన్ ప్రకారం గ్రామాలకు ప్రాథమిక సౌకర్యాలు కలిగించాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ జి. సిద్దయ్య (చెరియాల్) :— అధ్యక్షా, ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన
12-30 p.m. బడ్జెటును నేను బలపరుస్తున్నాను. ఆర్థికమంత్రి గారిని అభినందిస్తూ కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకున్నాను. మొదట్లో అధికార పక్షంలోని తోటి సభ్యులకు ఒకటి మనవి చేస్తాను. బిజినెస్ ఎడ్వయిజరీ కమిటీల నిర్ణయాల ప్రకారంగా బడ్జెటుపై చర్చ కాని గవర్నరు ప్రసంగంపై చర్చ కాని జరుగవలసి ఉన్నప్పుడు దానిని కంప్లీట్‌గా చదివి అందులోని లోపాల గురించి కొన్ని సూచనలు చేయడం కాని క్రిటిసిజం చేయడ

కాని మంచిది. అట్లాకాకుండా మాట్లాడుతూపోతే మన టైం వృధా అవుతుంది. మన టైం చాలా విలువైనదని నేను అనుకుంటున్నాను. అట్లా కాకుండా ఎవరి నియోజకవర్గం వారు తీసుకుని అక్కడ మంచి నీటి ఎద్దడి ఉంది, రోడ్లు లేవు అని చెప్పుతుంటూపోతే మన టైం వృధా అవుతుందని అటువంటి వాటిని అడగడానికి క్వశ్చన్ అవర్ వంటివి ఉన్నాయని మనవిచేస్తున్నాను. అందరూ ఒకేసారి లేచి మాట్లాడడం వల్ల కూడా అధ్యక్షుల వారికి కోపం వస్తుంది. అందుచేత ఒకరి తరువాత ఒకరు చెబితే మంచిదని భావిస్తూ రెండు మూడు సూచనలు చేస్తాను. విద్యా విషయకంగా పేద వర్గాలను బలహీన వర్గాలను అభివృద్ధి చేయాలని మనమందరం అనుకుంటున్నాం, ప్రభుత్వ పక్ష సభ్యులు ప్రతిపక్ష సభ్యులు కూడా. మన విద్యా విధానం ప్రాథమిక, సెకండరీ, విశ్వ విద్యాలయ దశలుగా ఉంది. ఇందులో విశ్వ విద్యాలయ విద్యకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వడము జరుగుతోంది. హైదరాబాదులోను నిజామాబాదులోను పెట్టిన కొన్ని కళాశాలల్లో పూర్తిగా స్ట్రెంత్ కూడా లేదు. స్ట్రెంత్ లేని కళాశాలలకు ఎక్కువ కేటాయించడం, ఎక్కువ స్కాలర్‌షిప్స్ ఇవ్వడం జరుగుతోంది. ఇది విద్యాభివృద్ధికి పద్ధతి కాదని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రాథమిక విద్యలోనే పేద వర్గాలకు బలహీన వర్గాలకు ప్రోత్సాహం కలిగించ వలసి ఉంది. అటువంటి విద్యా విధానమే ఎక్కువగా ఉపయోగపడుతుంది. భారత దేశం గ్రామాలతో కూడుకున్నది. గ్రామాలు నిరక్షరాస్యులతో కూడుకుని ఉన్నాయి. కనుక ప్రాథమిక విద్యకు ఎక్కువ ప్రోత్సాహం ఇకముందు వచ్చే బడ్జెటులోనైనా కలిగించాలని కోరుతూ పేద ప్రజలకు బలహీన వర్గాలకు ఉపయోగ పడేట్లు చేయాలని కోరుతున్నాను. యూనివర్శిటీ చట్టాలలో మార్పులు తెస్తామని గవర్నరుగారి ప్రసంగంలో ఉంది. ఆ విషయమై ఒకటి చెబుతాను. సిండికేటు సభ్యులను నామినేట్ చేసే పద్ధతి ప్రస్తుతం ఉంది. ఆ పద్ధతిని తీసివేస్తూ సవరణ చేయాలని గవర్నరు ప్రసంగంలో ఉన్నందున దానిని హృదయ పూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను. ఈ సవరణ చేసే ముందు ఉపాధ్యాయులను విద్యార్థులను అందరిని పిలిచి డిబేటు పెట్టి వారి వాంగ్మూలాలు విని దానిని సవరణ చేసి ఎన్నికల ద్వారనే సిండికేటు మెంబర్లను పెడితే విద్యా విధానం కొంత వరకు బాగుపడుతుందని భావిస్తున్నాను. ఇకముందైనా ఈ విధానాన్ని అవలంబించే వలసిందిగా కోరుతూ ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు హృదయ పూర్వక అభినందనలు తెలుపు తున్నాను.

శ్రీ డి. చిన్న మల్లయ్య :—అధ్యక్షా, నేను గవర్నరుగారి ప్రసంగానికి సంబంధించి ఐదు రోజులుగా కొన్ని విషయాలు చెప్పాలని అనుకుంటున్నాను. అప్పుడు అవకాశం దొరకలేదు. ఇప్పుడు దొరికింది. ముఖ్య మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ కరువు ప్రాంత వివరాలు చెప్పారు. కరీంనగర్ జిల్లాలో కరీంనగర్ తాలూకా, హుజూరాబాదు, సిరిసిల్ల తాలూకాలు కరువు ప్రాంతాలుగా ప్రకటించ బడ్డాయి. వారికి ఏ ఫెసిలిటీలు కలుగలేదు. ఒక పంట పూర్తిగా పోయింది. రెండవపంట వేస్తే మొన్న పదవ తేదీ నాడు రాళ్ల వర్షం వల్ల పంటలు ధ్వంసమైనాయి. పశువులకు మనుష్యులకు కూడా నష్టం కలగడం జరిగింది. అక్కడ ఏమి చర్య తీసుకున్నారనే విషయమై నోటీసు ఇచ్చాను కాని జవాబు లేదు. రెండున్నర ఎకరాల లోపు మాగాణికి ఐదెకరాలలోపు మెట్టకు భూమి

లేకుండా చేస్తామని చెప్పారు. అది తెలంగాణా ప్రాంతంలో సరిపోదేమో అనుకుంటున్నాను. ఇదివరకే రు. 10.ల శిస్తు లోపల ఐతే మాఫీ ఉంది. రెండు ప్రాంతాలకు కలిపి డబ్బు రూపంలో మాఫీ ఇస్తే బాగుంటుందేమో ఆలోచించాలని ఆర్థిక మంత్రి గారిని కోరుతున్నాను. వారు చాలా నమ్రతతో బడ్జెటును ప్రవేశ పెట్టారు. ఇది పాత వారు ఆలోచించిన బడ్జెటు, నాకు అవకాశం లేనందున కొత్తదనం తేలేకపోయాం అన్నారు. ఇదే పద్ధతి ఇకముందు సాగుతుందేమోనని మా అనుమానం. 449 కోట్ల రూపాయిల మన బడ్జెటును సక్రమంగా వినియోగిస్తే కోట్లాది పేద ప్రజలకు మేలు జరుగుతుంది. అవినీతి, ఆశ్రిత పక్షపాతం, బంధు ప్రీతి ఉన్న బడ్జెటును కుంచింప చేసి మామూలు ప్రజలకు అందుబాటులో లేకుండా చేస్తున్నది అవడంలో సందేహం లేదు.

12-40 p.m. దాన్ని పారద్రోలడానికి ప్రయత్నము చేయాలి. మా కరీంనగర్ ప్రాంతంలో 80 సంవత్సరముల నుండి పూర్తి కాని పోరంబోకు, బంచరాయి సమస్య వుంది. ఇంతకాలముగా భూస్వాముల వద్దనుంచి భూములు బయటకు తీయకపోయినా, తీసిన భూములకు దరఖాస్తులు యిచ్చి సంవత్సరాల తరబడి తహశీలు ఆఫీసు చుట్టూ, ఆర్.డి.ఓ. ఆఫీసు చుట్టూ తిరగవలసివస్తున్నది. తాము స్వాధీనం చేసుకొన్న భూము లకు సంబంధించి కేసులు పెడుతూవుంటే కోర్టుల చుట్టూ తిరగలేక వదలిపెట్టి బ్రతక వలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. మిగులు భూములను తేల్చి ఏప్రిల్ నాటికి పంచుతా మని ప్రభుత్వము వారు శలవిచ్చారు. ఈ సమస్యను నాయకత్వము వహించినవారు పూర్తి చేస్తే మంచిదే. కాని అవినీతి, బంధుప్రీతి, ఆశ్రిత పక్షపాతము లేకుండా న్యాయముగా పరిష్కారము చేయవలసివుంటుంది. కాని ఏప్రిల్ నాటికి పూర్తి అవుతుందనే నమ్మకము నాకు లేదు, అన్ని పార్టీలకు సంబంధించిన వారితో కమిటీలను ఏర్పాటు చేసి పంపకము చేయాలి. ప్రభుత్వాధికారుల ద్వారా సాధ్యమవుతుందనే నమ్మకము నాకు లేదు. ఇళ్ల స్థలాల సమస్య, మా ఇందుర్తి నియోజకవర్గములో బస్వాపురం వుంది. అక్కడ చెరువుకు ప్రక్కన 30 కుంటల పోరంబోకు భూమి వుంది. దానిని వెనుకబడిన వర్గాలవారు స్వాధీనం చేసుకొంటే వారు వేసుకొన్న గుడిసెలను తీసివేసి భూస్వామి వారికి కబ్జా వుందని కోర్టుకు తీసుకువెళ్లారు కలెక్టరు దృష్టికి తెచ్చినా తేల్చడము లేదు. మూగాలపాలెం గ్రామం వుంది. అక్కడున్న గైరాను భూమి విషయములో కూడ ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చినా గత రెండున్నర సం ల కాలము నుంచి ఏ విధమైన చర్య తీసుకొనలేదు. గుడిసెలు వేసుకొంటే తీసి పారేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తారు. అనేకచోట్ల పెట్టుకొన్న దరఖాస్తులు పరిష్కారం కాకుండా అట్లాగే వున్నాయి. పట్టాలు యిచ్చిన తరువాత గుడిసెలు వేసుకొంటే వాటిని పీకివేస్తే హరిజనులు కోర్టుల చుట్టూ తిరుగుతున్నారు. గీత పనివారి సంఘాల గురించి ఏమీలేదు. 100 కోట్ల రూపాయల ఆదాయాన్ని యిస్తున్న గీత పనివారి గురించి ఏమీ ప్రస్తావన చేయలేదు. చెట్టు నుంచి పడిపోయి చచ్చిపోతే వర్క్‌మన్స్ కాంపెన్సేషన్ ఆక్టుక్రింద కాంపెన్సేషన్ యిస్తామని ప్రకటించారు. అప్లికేషన్స్ ఎన్ని పెట్టినా ఒక్కరికి ఇవ్వలేదు. రు. 500/-లు, రు. 1,000/- గత ప్రభుత్వము యిచ్చినదేమో కాని అది చట్ట రూపములో చేయలేదు. వారికి కనీస వేతనము

రు. 279 లు యివ్వాలని చట్టములో వుంది. దానిని అమలు చేయడం లేదు. ఎంతో అలస్యము జరుగుతున్నది. చౌటుప్పల్ గ్రామానికి వెళ్లి చూసాను. రు. 210 లు యిస్తున్నారు. వారికి ఎలాంటి సౌకర్యాలు లేవు. రు. 239 లు యివ్వాలని అర్జీ పెట్టుకున్నా విచారించడం లేదు. పట్టించుకొనడము లేదు. ప్రభుత్వము చేసిన చట్టాలను కూడ అమలుచేయడం జరగడం లేదు. దుద్దనపల్లి గ్రామములో ఒక హరిజనుడు తనకు రావలసిన వేతనం యిప్పించాలని లేబరు ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ ఆఫీసుకు అప్లికేషన్ పెట్టుకొని 2 సం.లు అయినది. దాని చుట్టూ తిరుగుతున్నాడు. అక్కడున్న ఆఫీసరును, అప్లికేషన్ పెట్టించిన మమ్ములను తిట్టి వెళ్ళిన పరిస్థితి వుంది. ఇంకా తేలలేదు. మా ఇందుర్తి నియోజకవర్గము వెనుకబడిన ప్రాంతము. రాళ్ళవాన పడింది. రోడ్ కన్వీనియన్స్ లేదు. విద్యా సౌకర్యాలు చాల అధ్వాన్నముగా వున్నాయి. చెట్టుక్రింద కూర్చొబెట్టి పాఠాలు చెబుతున్నారు. పోతారం, ధర్మారం గ్రామాలలో ఫండ్స్ ప్రోగుచేసి రూఫ్ లెవెల్ వరకు కట్టినా రూఫ్ చేయడానికి ప్రభుత్వమునుంచి డబ్బు మంజూరు కాలేదు.

శ్రీ నరసిములు (మక్తాల్) :—అధ్యక్షా, పెద్దలు చాలమంది బడ్జెటుపైన మాట్లాడారు. మరల వాటిలోకి పోకుండా కొన్ని ముఖ్యమయిన విషయాలు మనవిచేస్తాను. మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా చాల వెనుకబడిన ప్రాంతమని కేంద్ర ప్రభుత్వము వారే గుర్తించారు. అక్కడ నీటిపారుదల సౌకర్యములు లేవు. రవాణా సౌకర్యాలు లేవు. పరిశ్రమలు లేవు. దానిమీద ప్రభుత్వము దృష్టి పెట్టి అని విధాల అభివృద్ధికి తోడ్పగలరని ఆశిస్తున్నాను. ముడుమామల లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ స్కీము వుంది. 2 సం.లు అయినా పూర్తి చేయలేదు. ఉట్కూరులో పైప్ లైన్స్ వేశారు. కాని వాటర్ సప్లయి కాలేదు, మక్తాల్‌లో వాటర్ టాంక్ వుంది. ఫీడింగ్ ఛానల్ లేక నీరు తగ్గిపోతున్నది. రోడ్స్ లేక వర్షాకాలములో ప్రజలు యిబ్బందులకు గురి అవుతున్నారు. రోడ్స్ మరమ్మత్తు చేసి ఆర్. టి. సి. బస్‌లు వేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. నారాయణ్‌పేటలో డిగ్రీ కాలేజీ, బస్ డిపో, కమ్యూనిటీ హాలు ఏర్పాటు చేయాలి. మక్తాల్‌లో హాస్పిటల్‌లో మెటర్నిటీ వార్డు కట్టారు. అక్కడ చాల, కాలమునుంచే లేడీ అసిస్టెంట్ సర్జన్‌ని పోస్ట్ చేయలేదు. మహబూబ్‌నగర్‌లో హోమియోపతి హాస్పిటల్ వుంది. 10 బెడ్ హాస్పిటల్ అయినప్పటికి వైద్యసౌకర్యాలు లభించడం లేదు, ఇన్‌పేషెంట్స్‌కి కొంత వైద్య సహాయము కలిగే ఏర్పాటు చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. మంచినీటి సమస్య విద్యుచ్ఛక్తి సమస్య వున్నాయి, వెనుకబడిన ప్రాంతాలను ముందుకు తీసుకురావడానికి ప్రభుత్వము ప్రయత్నము చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. మాగనూరు ప్రాజక్టు వుంది. అక్కడ ఆనకట్ట కడితే ఎంతో లాభము కలుగుతుంది. వందల ఎకరాలు సాగు అవుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

12.50 p.m.

శ్రీ పి. అమ్మిరెడ్డి (వనపర్తి) :—అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన ఆర్థిక శాఖా మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటులో కొంతవరకూ ఏకీభవిస్తున్నా చాలా విషయాలలో ఏకీభవించలేకపోతున్నాను. గత సంవత్సరం సంభవించిన

తుఫాను మూలంగా తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో కృష్ణ, గుంటూరు జిల్లాల్లో జరిగినంత ప్రాణ నష్టం జరిగిపోయిన అక్కడ జరిగినంత ఆస్థి నష్టం జరిగింది. అదే గాకుండా 76 సంవత్సరంలో గోదావరికి గండి పడటం వల్ల కూడా తుఫాను కంటే ఎక్కువ నష్టం రైతాంగానికి జరిగింది. ఊడ్పులు ఊడ్చుకోటానికి నీరు లేక ఇబ్బంది పడ్డారు. పంపు సెట్లు వున్నచోట కొద్దిగా పండినా తుఫానులో అది కూడా చేతికిరాకుండా పోయింది. మరుసటి సంవత్సరం గోదావరి ఆనకట్ట వద్ద గోడ కూలి కొంత నష్టం జరిగింది. గవర్నమెంటు కొన్నిచోట్ల ఇంజనులు సప్లయి చేశారు, కొన్ని చేలు నీటిలో మునిగిపోయి, మార్చిన కుప్పలు నీటిలో మునిగిపోయి నష్టపడ్డారు. గవర్నమెంటు పాయిగారిని పంపించి. వారు స్వయంగా వచ్చి చూసిన తరువాత కూడా రైతులకు ఎలాంటి సహాయమూ అందించలేదు. పైగా రైతులు కట్టవలసిన పన్ను జనవరి, ఫిబ్రవరి నెలల్లో కట్టాలని అన్నారు. రైతులు స్వల్పకాలిక ఋణాలను దీర్ఘకాలిక ఋణాలుగా మార్చాలని కోరినా ఆ విధంగా చేయలేదు. డెల్టా ప్రాంతాలలో మురుగునీటి ముంపు ఎక్కువగా వుంటుంది. మురుగునీటి పారుదలకు గవర్నమెంటు డబ్బు ఖర్చు పెడుతున్నా ఆ డబ్బు దానికి సరిగా ఖర్చు కావడం లేదు. పి. డబ్ల్యు. డి. వారు మురగుకాల్వల వద్ద గల ఎన్క్రోచ్మెంట్స్‌ను లీజ్‌కు ఇస్తున్నారు. లీజ్‌కు తీసుకున్నవారు త్రవ్విన మట్టిని దూరంగా తీసుకువెళ్ళి పారబోయటానికి ట్రాన్స్‌పోర్టు ఖర్చులు అవుతాయని ఆ మురుగుకాల్వలలోని ఆ మట్టిని వేయడం వల్ల మురుగు పారుదలకు అంతరాయం కలుగుతున్నది. అందువల్ల కూడా నష్టం కలుగుతున్నది. కనుక ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో తగు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. మురిగిపోయిన ధాన్యాన్ని 40 రూపాయలకు కూడా కొనే వారు లేరు. గవర్నమెంటు వారికి గిట్టుబాటు అయ్యే ధరకు ధాన్యం అమ్మకం అయ్యే ఏర్పాట్లు చేయాలని కోరుతున్నాను. చేనేత పని వారికి కనీసం మగ్గం పెట్టుకోటానికి కూడా ఇల్లు లేని పరిస్థితులు వున్నాయి.అలాగే గీతపనివారు. జాలరులు.వ్యవసాయ కూలీలు చాలాఇబ్బందులు పడుతున్నారు .ఆ వివరాలన్నీ చెప్పాలంటేతమరు ఇచ్చిన సమయం చాలదు.చాలాచోట్ల పేదలకు ఇండ్లస్థలాలుఇచ్చారు కాని అవి అటు ఇండ్లు కట్టుకోటానికి కాని, ఇటు పంట పండించుకోటానికి కాని పనికి రావడం లేదు. ఎవరి నుండి అయితే స్థలం తీసుకున్నారో వారికి ఇచ్చే నష్ట పరిహారం చాలా తక్కువగా వుంటున్నది. ఆ డబ్బుతో వారు మరోచోట స్థలం కొనుక్కోలేకుండా వున్నారు. ఇండ్ల స్థలాలు ఇవ్వడంలోనే ప్రభుత్వ బాధ్యత తీరిందని అనుకోరాదు. డెల్టా ప్రాంతాలలో చాలా చోట్ల పల్లపు ప్రాంతాలలో ఇచ్చారు. వాటిని మెరక చేయించే బాధ్యత కూడా ప్రభుత్వమే తీసుకోవాలి. విద్యుచ్ఛక్తి విషయం చూసినా చాలా గ్రామాలలో వీధి లైట్లు లేవు. వీధి లైట్లు వెలగడం లేదంటే పంచాయితీవారు డబ్బు కడితే కాని మేము ఇవ్వము అని ఎలక్ట్రిసిటీవారు అంటున్నారు. పంచాయితీవారిని అడిగితే మా దగ్గర డబ్బు లేదని అంటున్నారు. గ్రామాల్లో వీధిగా లైట్లు ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను.

ఇక, ఓల్డేజ్ పెన్షన్ గురించి బడ్జెటులో ప్రస్తావించలేదు. వికలాంగులకు, ముసలివారికి నెలకు 15 రూపాయలిచ్చేవారు. దానిగురించి ఏమీ దీనిలో ప్రస్తావించలేదు. కొన్నిచోట్ల చనిపోయినవారికి కూడా పెన్షన్ వస్తున్నది. కొన్నిచోట్ల బ్రతికి వున్నవారికి రావడం లేదు. అది సక్రమంగా పంపిణి అయ్యేట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో నాగార్జున ఫెర్టిలైజర్ ఫ్యాక్టరి గత సంవత్సరం ప్రారంభిస్తామని చెప్పారు. దానిగురించి ఈ బడ్జెటులో ఏమీ లేదు. దాని గురించి కూడా చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సి. హెచ్. శ్యామలరావు (చీపురుపల్లి):—అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటుపై మాట్లాడతూ చాలామంది సభ్యులు చాలా సూచనలు చేశారు. బడ్జెటు ప్రవేశపెడుతూ ఆర్థిక మంత్రిగారు చెప్పిన విషయాలు అందరకూ తెలుసు. వ్యవధి లేక, వ్యవధి లేక పాత ప్రభుత్వపు బడ్జెటునే ఎరువు తెచ్చుకోవలసి వచ్చింది, అందుకే 6 నెలల బడ్జెటు తీసుకు వస్తున్నామని చెప్పారు. ఇందిరా కాంగ్రెసు ఏ వాగ్దానాలు చేసిందో వాటిని అమలు చేయటానికి వచ్చే బడ్జెటులో ఆ విధమైన మార్పులు తీసుకురావడం జరుగుతుందని మంత్రిగారు స్పష్టంగా చెప్పిన తర్వాత దీనిగురించి విమర్శించవలసిన అవసరం లేదని అనుకుంటున్నాను. అయితే ఇప్పుడు చేస్తున్న విమర్శలను, సూచనలను ఆ బడ్జెటు రూపొందించేటప్పుడు దృష్టిలో పెట్టుకొంటారనే ఉద్దేశంతో ఇప్పుడు సూచనలు చేయవలసిన అవసరం వుందని నేను భావిస్తున్నాను. ఈనాడు ముఖ్యంగా పేద ప్రజలు, మధ్య తరగతి ప్రజలు నిత్యం ఎదుర్కొనేది బజారులో వెడితే కన్పించేది నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు. బడ్జెటు పాతదే అయినా అమలు జరిపే విధానాలలో కొత్తదనం వుండవచ్చు. ఎఫేక్టివ్‌గా అమలు పరచవచ్చు. పెరుగుతున్న ధరలను అదుపు చేయాలి. సామాన్య మానవుడు సంచి పట్టుకొని బజారుల వెడితే నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు అతనికి అందుబాటులో వుండటం లేదు. వాటిని తగ్గించటానికి తగిన చర్యలు వెంటనే తీసుకోవలసివుందని ఆర్థిక మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. 1.00 p. m.
ఇకపోతే భూసంస్కరణలు, ఇండ్ల స్థలాల గురించి మిత్రులు చెప్పి వున్నారు. భూసంస్కరణలు ఎంత కట్టుదిట్టంగా అమలు జరుపాలనుకున్నప్పటికి జిల్లెడతో నీరు తెచ్చిన పద్ధతిలో ఆశించిన ఫలితాలు రాలేదనడం నిర్వివాదాంశం. ఇండ్ల స్థలాలకు సంబంధించిన బంజర్ల పంపిణికి సంబంధించి శ్రీకాకుళం జిల్లాలో మంత్రులు వచ్చి నప్పుడు టార్గెటు చూపించాలనే పద్ధతిలో భూస్వాముల నుండి గాకుండా పేదవాడి భూమి తీసుకొని మరొక పేదవాడికి యిచ్చి పేదవాడికి పేదవాడికి మధ్యన సంఘర్షణ సృష్టించి ఆశించిన దానికి వ్యతిరేకంగా చేయడం జరిగింది. అందుకని అలాంటి సంఘర్షణ లేకుండా యిండ్ల స్థలాల విషయములో బంజర్ల పంపిణి విషయములో పునరాలోచన చేయవలసి వుంది. పేదవారు ఎఫెక్టు గాకుండా గ్రామాలలో వున్నటు వంటి భూస్వాముల స్థలాలు తీసుకుని పేదవారికీ హరిజనులకు యివ్వవలసిన అవసర ముందని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీకాకుళం జిల్లాకు సంబంధించి అతి ప్రధానమైనటు వంటి వంశధార గురించి నత్తనడకగా పని సాగుతున్నది. ఆ ప్రాంతానికి జీవన్మరణ

సమస్యగా వున్న ఆ వంశధారను ఎఫెక్టివ్‌గా పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. చీపురపల్లి వద్ద మద్దువలస రిజర్వాయరు వుంది దానికి వునాది రాయి వేశారు. దాని మీద ప్రజలకు ఆందోళన వుంది. గత ప్రభుత్వములో అంచనాల ప్రకారము వారు కట్ట లేదని, వారి కుటుంబ సభ్యుల కొన్ని పొలాలు పోతాయని దాని హైట్‌ను 7 అడుగులు తగ్గించడము వల్ల తాలూకా అంతా సస్యశ్యామలం కావలసిన పరిస్థితి లేకుండా పోయిందని ప్రజలు ఆందోళన పడుతున్నారు. అందుకని దాని గురించి తగిన చర్య తీసుకొని ఒరిజినల్ హైట్ ప్రకారము కట్టించి చీపురుపల్లి, రాజాం రెండు ఆ రెండు సస్యశ్యామలం కావడానికి తోడ్పడాలని కోరుతున్నాను. ఇక మా జిల్లా నక్సలైట్లు గురించి అందరికి తెలుసు. మిత్రులు చెప్పారు. గత ప్రభుత్వం గాని అంతకు ముందు హోం మినిస్టరుగా వున్నటువంటివారు గాని నక్సలైటు సమస్యను సమస్యగా తీసుకోలేదు. పోలీసుల బలగాన్నే పెట్టి అణచి వేయడం వల్ల అణగారిపోయే సమస్యగా తీసుకొలేదు, పోలీసుల బలగాన్ని పెట్టి అణచివేయడంవల్ల అణగారిపోయే సమస్య గాదు, చాలా మందికి తెలియకపోవచ్చు. నేను ఆ జిల్లాకు చెందినవాడిని నాకు తెలుసు. అది వర్గ పోరాటం దోపిడిదారులకు వ్యతిరేక పోరాటం. పోలీసులతో అణచడం గాదు. గిరిజనుల సమస్యలు పరిష్కరించాలి. మౌలికమయిన మార్పులు తీసుకువచ్చి దోపిడి విధానాన్ని అంతం చేసిననాడే సమస్య పరిష్కారం అవుతుంది. కేవలము రాజకీయ దృష్టితో గాకుండా వాస్తవ దృష్టితో నక్సలైటు సమస్యలను అర్థం చేసుకోవాలి అందులో వున్నటువంటి వారు దోపిడిదారులు కారు. దొంగలు కారు. ఇంజనీర్లు వున్నారు. డాక్టర్సు వున్నారు. వెనుకబడిన శ్రీకాకుళం జిల్లాలో యీ వుద్యమం వచ్చిందంటే అక్కడ దోపిడితత్వం ఏలాగుందో అర్థం చేసుకోవాలి, భూస్వాములు పేద ప్రజలైన గిరిజనులను ఎలా అణచివేస్తున్నారో అర్థం చేసుకోవాలి. ఆ అణచే తత్వాన్ని మనము వ్యతిరేకించాలి. మౌలికమయిన మార్పులు తీసుకువచ్చి దానిని అంతం చేస్తే తప్ప లాభం లేదు. సంఘర్షణ పేర పోలీసును వుపయోగించి వారికి మెడల్స్ ఎవార్డ్సు యిచ్చినందువల్ల సమస్య పరిష్కారం కాదు, వాస్తవ దృష్టితో పరిశీలించాలి ముఖ్యమంత్రిగారు వాస్తవ దృష్టితో పరిశీలిస్తామన్నారు. పోతే ప్రతిపక్ష సభ్యులు ఎంత కాదన్నప్పటికి విడిచి పెట్టడం లేదు. ప్రాంతీయ తత్వాన్ని మంత్రివర్గానికి అపాదించి వారు ఆరోపణచేయడం బాధ్యతారహితమని మనవి చేస్తున్నాను. మంత్రివర్గానికి సంబంధించి అడుగవలసింది మనము. ముఖ్యమంత్రి గారి వద్దకు వెళ్లి—కాంగ్రెస్ పార్టి (ఐ) అధికారములో వుంది. మా జిల్లాకు ప్రాతినిధ్యం యివ్వలేదని అడుగవలసిన బాధ్యత మా మీద వుంది. ప్రతిపక్ష సభ్యులు మంత్రివర్గము గురించి బాధ్యత లేకుండా విమర్శించడం అనుచితం ఒక ప్రాంతానికి అన్యాయం జరిగితే పక్షపాతంగా జరిగితే తప్పనిసరిగా ప్రతిపక్షం అడుగవలసిన అవసరముంది. మంత్రివర్గ సమస్య అనేది పార్టి సమస్య. పార్టి అంతరంగిక సమస్య. పార్టి తేల్చుకోవలసిన సమస్య గాబట్టి యీ విషయములో ప్రతిపక్ష సభ్యులు అడుగవలసిన అవసరము లేదని మనవి చేస్తున్నాను. పోతే వ్యక్తి ఆరాధకులమని షణ్ముఖలను అభివర్ణించారు.

శ్రీ ఎన్. ఎస్. ఎస్. రెడ్డి (విశాఖపట్నం—2) :—పాయింట్ అఫ్ ఆర్డరు సార్ మంత్రివర్గ సమస్య అన్నది అన్ని ప్రాంతాలకు సంబధించిన విషయం. ఒక ప్రాంతానికి

న్యాక్రమమైన రిప్రజంటేషను లేకపోతే అడిగే హక్కు ప్రతి శాసనసభ్యుడికి వుందని మనవి చేస్తున్నాను.

Mr. Chairman :—What is the point in it.

శ్రీ సి హెచ్. శ్యామలరావు :-దానికిసమాధానంగా ముఖ్యమంత్రిగారు అనేకసార్లు స్పష్టపరిచి వున్నారు. ఏదైనా ఒకవేళ మంత్రివర్గములో తగిన ప్రాతినిధ్యం రాలేదన్నప్పుడు పోర్టుఫోలియోస్‌లో సరైనటువంటి ప్రాతినిధ్యం రాలేదనిపించినప్పుడు తప్పని సరిగా సవరిస్తానని పదే పదే చెప్పినప్పటికి కూడా ఈ సమస్య మీద ప్రతిపక్షములోఉన్నవారు పదే పదే ఆరోపణ చేయడం బాధ్యతా రహితమని మనవిచేస్తున్నాను. పోతే ఏపరిస్థితిలోను మేము వ్యక్తి ఆరాధకులము కాము. వ్యక్తి ఆరాధకులుగా వున్న వారందరు యింతకు ముందే పార్టీ నుండి వెళ్లిపోయారు. ఒకసారి చరిత్రను చూస్తే తెలుస్తుంది. అలనాడు అవినీతికి మారు పేరుగా రూపొందిన చిమన్‌లాల్‌భాయ్ పటేల్ ప్రభుత్వాన్ని రద్దు చేస్తేతప్ప అమరణ నిరాహారదీక్ష వదలనని చెప్పిన మొరార్జి దేశాయ్‌గారు ఆ చిమన్‌భాయ్ పటేల్‌ను జనతాపార్టీలో చేర్చుకున్న తరువాత వ్యక్తి ఆరాధన ఎవరిలో వుంది? ఇందిరా గాంధీగారి అడుగులకు మడుగులొత్తిన దినేష్‌సింగును జనతాలో చేర్చుకొని రాజ్యసభ సభ్యత్వం యిచ్చిన తరువాత వ్యక్తి ఆరాధన ఎక్కడ వుంది? మా వద్ద వుందా? అంతెందుకు, సంజయ గాంధీ బహిరంగ సభలో, నాయనా సంజయ, రాజకీయ ధనంజయ, నీ తాతకు భృత్యుడను, నీ తల్లికి భృత్యుడను, నీకు భృత్యుడను నన్ను ఒక కంట కనిపెట్టు అని తప్పులు అన్ని చేసి సంజయగాంధి చెప్పులు మోసిన కొత్త రఘురామయ్యను జనతాలో చేర్చుకున్న తరువాత ఎక్కడ వ్యక్తి ఆరాధకులు వున్నారని అడుగుతున్నాను. ఈ రోజు ఆ పార్టీకిలోక వెళ్ళిపోయారు. మా పార్టీలో వున్నవారము సిద్ధాంతానికి కట్టుబడి వున్నవారము. ఇందిరాగాంధీ గారి సిద్ధాంతాలను బల పరుస్తున్న వారము. సమర్థవంతంగా నాయకత్వములో పనిచేస్తున్న వారు యిక్కడ వున్నారు. వ్యక్తి ఆరాధకులు, పదవులు కావాలనేవారు. అక్కడ వున్నారు. కాబట్టి గొంగళిలో తింటూ వెంట్రుకలు లెక్క పెట్టడం మంచి పద్ధతి కాదని ప్రతిపక్షములో వున్నవారికి విజ్ఞప్తి చేస్తూ తమరు యీ అవకాశం యిచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ డాక్టరు వి. శివరామకృష్ణరావు (బద్వేల్) :—అధ్యక్షా, మహాశయా, ఆర్థిక శాఖ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును ఏ మాత్రం అంగీకరించలేకపోతున్నందుకు విచారాన్ని వ్యక్త పరుస్తు దీనిలో కొన్ని సూచనలు చేయవలసిన అవసరము దని తమ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్రం యొక్క ఎకానమిక్ సిట్యుయేషను ప్రతి సంవత్సరము వుండేదే మంత్రిగారు యిచ్చి వున్నారు, ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగు అని, కాని గౌరవ సభ్యులు కొంత మంది చెప్పినట్లు నానాటికి పెరుగుతున్న అధిక ధరలను అరికట్టడం గురించి ప్రస్తావించకపోవడం శోచనీయంగా వుందని మనవి చేస్తున్నాను. గత 30 సంవత్సరాలుగా ప్రతి సంవత్సరం యిటువంటి బడ్జెటును ప్రవేశ పెట్టడం జరుగుతున్నది. కాని పేదవారు మరింత పేదవారుగా ధనికులు మరింత ధనికులుగా తయారు అవుతున్నారని మనవి చేస్తున్నాను. మైనరు ఇరిగేషను పద్దు క్రింద 1977-78 లో 898 లక్షలు, 1978-79 కి 962 లక్షలు 1-00 p.m.

కేటాయించినట్లు గౌరవనీయులైన ఆర్థికశాఖామాత్యులు పేర్కొన్నారు. కాని రాష్ట్రంలో మైనర్ ఇరిగేషను సోర్సెస్ దండిగా ఉన్నాయి. అందుచేత వారు దానికి కేటాయించిన మొత్తం చాలదని ఈ మొత్తానికి ఇంకా రెండింతలు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. మైనర్ ఇరిగేషన్ సోర్సెస్ క్రింద ఇచ్చేటటువంటి ఫలితాలు ప్రజలకు త్వరగా అందుతున్నాయి. నాగార్జునసాగర్, పోచంపాడు, శ్రీశైలం వంటి పెద్ద పెద్ద ప్రాజక్టులు ఎప్పుడో 5, 6, 10 సంవత్సరాలకు అందుతున్నాయి. కాని మైనర్ ఇరిగేషన్ సోర్సెస్‌వల్ల 6 మాసాలకో, సంవత్సరానికో ఫలితాలు అందుతున్నాయి కనుక దానికి ఎంతైనా డబ్బు కేటాయించాలని మనవి చేస్తున్నాను. లిఫ్టు ఇరిగేషన్ స్కీమ్సు చాలా త్వరగా బయటకు వచ్చేదానికి అవకాశం ఉంది. మా కడప జిల్లాలో దాదాపు 12 లిఫ్టుఇరిగేషను స్కీమ్సు ఉన్నాయి 6, 7.మాసాలలో పూర్తి అవుతున్నాయి. ఇంకా 10, 12 లిఫ్టు ఇరిగేషను స్కీమ్సు క్రింద 120 రోజులు మాత్రమే నీరు ఇస్తున్నారు. దానివల్ల పైర్లకు నీరు అందకుండా పోతున్నది. ఎకరానికి 40, 50 రు. లు పన్ను వేస్తున్నారు. కాని పంట మాత్రం రావడం లేదు. ఆరు మాసాలు నీరు ఇచ్చేట్లు చూస్తే కనీసం ఒక పంట అయినా రైతు చేతికి రావడానికి అవకాశం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖామాత్యులే పవర్ మినిష్టరుగా కూడా ఇక్కడ ఉన్నారు. 1600 గ్రామాలకు, 40 వేల పంపు సెట్లకు కరెంటు ఇస్తామని అన్నారు. ఇప్పుడు సరఫరా చేస్తున్నటువంటి గ్రామాలకే సరిగా విద్యుచ్ఛక్తి రావడంలేదు. అచ్చట పంపుసెట్లు పని చేయని పరిస్థితులలో రైతులు కరెంటు బిల్లులు ప్రతినెల కట్టాలి. రైతులు నెలసరి ఆదాయం ఉన్నవారు కాదు. నెలనెలా డబ్బు కట్టకపోతే సర్వీసు కనెక్షన్సు తీసివేస్తున్నారు. సర్వీసు కనెక్షన్సు తీసివేస్తే 2. 3 మాసాలవరకు మళ్లీ రికనెక్షన్సు ఇవ్వడం లేదు. ఇటువంటి సందర్భాలలో పంపుసెట్లు ఆగిపోవుతున్నాయి. దీనికి నేను ఒక సూచన చేస్తున్నాను. లాండు రెవిన్యూలాగ ఈ కరెంటు బిల్లులు సంవత్సరానికి ఒకసారి లెకప్ చేస్తే మేలు అని మనవిచేస్తున్నాను. దీనిని విద్యుత్‌శాఖామాత్యులు పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. ఈనాటికి మన రాష్ట్రం ఇండస్ట్రీస్‌లో బాగా వెనుకబడి ఉంది. ముఖ్యంగా మా కడప జిల్లా విషయం తమకందరికి తెలిసినదే. అది బారైట్ అండ్ మినరల్సుకు చాలా ప్రసిద్ధమైనది. అయినా అక్కడ మినరల్ బెస్డు ఇండస్ట్రీ ఒక్కటి కూడా స్థాపించ లేదు. దానికి ఎటువంటి ప్రాతిపదిక లేదు. కాబట్టి అక్కడ వెంటనే మినరల్ బేస్డు ఇండస్ట్రీసును స్థాపించడానికి ప్రయత్నం చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. నా నియోజక వర్గంలో లెడ్ దొరుకుతుందని జియోలాజికల్ డిపార్టుమెంటువారి సర్వేద్వారా తెలిసింది. ఎక్స్‌పోర్టుకు అవకాశం ఉంది. అయినా ఎలాంటి ప్రాతిపదిక లేదు. కాబట్టి అటువంటి ప్రాతిపదిక వెంటనే తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

అధ్యక్షా, ఎడ్యుకేషను గురించి ఒక ముఖ్యమైన విషయం చెప్పవలసి ఉంది. ఇదివరకు ఉపాధ్యాయుల, విద్యార్థుల రేషియో ఒకటి ఉండేది. ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషనులో 1:20 ఉండేది. దానిని ఇప్పుడు 1:40 అన్నారు. ఎలిమెంటరీ టీచరు 40 మంది విద్యార్థులను కూర్చోబెట్టి విద్యాబోధన చేయవలసి ఉన్నాడు.

స్కూల్సు తగ్గిపోయాయి. దీనివల్ల నిరుద్యోగం పెరుగుతున్నది. అందుచేత ఇంతకు ముందు ఉన్నటువంటి 1:20 రేషియోను తిరిగి ప్రవేశపెడితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. దీనివల్ల ఇంకా కొంతమంది ఉపాధ్యాయులకు ఉద్యోగం 1.10 p.m. వచ్చే అవకాశం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. కాంప్రహెన్సివ్ ఎడ్యుకేషను బిల్లు త్వరగా తీసుకొని రావలసిన అవసరం ఎంతయినా ఉందని మనవిచేస్తున్నాను. దానిద్వారా ఎడ్యుకేషను సిస్టం చట్టబద్ధంగా, ఒకే రకంగా ఉండటానికి వీలుంటుంది. యు. జి. సి. స్కేల్సు ఓరియంటల్ కాలేజీ లెక్చరర్సుకు కూడా ఇవ్వాలని మనవిచేస్తున్నాను. నేను డాక్టరు అయిన రీత్యా మా జిల్లాలో ఉన్న పి. జి సెంటర్సు అన్నీ చూసాను. ప్రతి నెలా వారి జీతాల క్రింద 10 వేల రు. లు ఖర్చు పెడుతున్నాము. ప్రజలకు కావలసిన సదుపాయాల నిమిత్తం నెలకు వెయ్యి రూపాయలు అయినా ఇవ్వలేకపోతున్నాము. వారు జీపుమీద తిరుగుటకు పెట్రోలు నిమిత్తం దండుగా అవుతున్నది. 5, 6, సంవత్సరాలు మెడికల్ కాలేజీలలో చదివి అధునాతన పద్ధతులకు అలవాటు పడినవారిని గ్రామప్రాంతాలలో వేస్తే వారు ఆ గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉండలేక పట్టణ ప్రాంతాలలో నివశిస్తూ ప్రయివేటు ప్రాక్టీసు చేసే పరిస్థితి ఉంది. ఇప్పుడు ఆయుర్వేద గ్రాడ్యుయేట్సు ఉన్నారు. అందుచేత ఈ పి. జి సెంటర్సులో వారినుంచి కూడా ఒక డాక్టరును వేస్తే బాగుంటుంది. పికర్ పెర్సన్సు అఫ్ లిస్టుమెంటు అంటున్నారు. దీనికి బడ్జెటులో కొంత డబ్బు కేటాయించారు బాగుంది కాని 30 సంవత్సరాలనుంచి ఈ కేటాయింపు జరుగుతున్నది. ప్రతి ఎలక్షనుకు మేము హరిజనోద్ధరణ చేస్తున్నాము అనడమే కాని, ఎంతవరకు హరిజనోద్ధరణ జరిగింది. ఎంతవరకు గరీబి హటావో జరిగింది. మనకు అర్థం అవుతూనే ఉంది. ఈనాడు హరిజనునికి 5 ఎకరాల భూమి పట్టా ఇస్తే అతను ఎన్నాళ్ళకు సాగులోకి తీసుకొని వస్తాడో ఒకసారి ఆలోచించండి. 5 ఎకరాల భూమి, ఇళ్ళ స్థలాలకు 3 సెంట్లు భూమి ఇస్తే సరిపోదు. ఆ పట్టాలు ఇచ్చిన భూమి రిక్లమేషను చేసుకొనుటకు, ఇళ్లుకట్టుకొనుటకు తగు ఋణాలు ఇవ్వాలని కోరుచున్నారు. 30 సం.ల కాంగ్రెస్ పరిపాలన తర్వాత కూడ 3 సెంట్ల ఇళ్ళ స్థలాలు ఇవ్వలేకపోతున్నామని కాంగ్రెస్ సభ్యులే అంటున్నారు. మరి వారు ఇన్నాళ్లు నుంచి వారికి ఏమి చేసారు ? ప్రతి గ్రామానికి రోడ్డు వేయిస్తామని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. చాలా సంతోషం. గ్రామాలకు బస్‌లను కూడా వేయించాలని కోరుతూ ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు తమకు కృతజ్ఞతలు తెలియ చేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎమ్. ఎర్రయ్యరెడ్డి :—అధ్యక్షా, భద్రాచలం డివిజనులో స్వేచ్ఛకి దోపిడీకి గిరిజనులు గురౌతున్నారు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నాడు, తరువాత స్వపరిపాలనలోను గిరిజనులు, షావుకార్ల వెట్టిచాకిరికి, అనేక అక్రమాలకు గురవుతూ వచ్చారు. ఈ విధానం 1955 వరకు సాగినది. 1955 మన్యం ప్రజా ఉద్యమ ఆందోళన ద్వారా యీ వెట్టిచాకిరీని ఛేదించగలిగాము. తిరిగి 1975 లో ప్రవేశపెట్టిన అత్యవసర పరిస్థితి కాలంలో, పాతకాలం నాటి వెట్టి ప్రారంభమైనది.

అడవులు పెంపకమునకు సంబంధించిన పనులకు బ్రిటిష్ గవర్నమెంటు నాడు నిర్ణయించిన రేట్లనే 30 సంవత్సరముల స్వంత పరిపాలనలో కూడా అమలు చేస్తున్నారు. ఈ రేట్లను కూడా శాస్త్రీయ ప్రాతిపదికముగా ఒకే రేటుగా గాక, ఇక్కొక్క—

కన్సర్వేటర్ సర్కిల్‌లో ఒక్కొక్క విధంగా ఉన్నది. పొలములలో పనిచేసే పని కంటే, అడవులలో పనిచేసే పని చాలా కష్టమైనది. ఈ పనులకు రోజువారి కూలి యివ్వుటలేదు.

ప్రభుత్వం యీ పనులకు కేటాయించిన ఎస్టిమేట్ రేట్లు చాలా తక్కువ. ఈ మొత్తము నుండి డివిజనల్ ఫారెస్టు ఆఫీసర్లు 10 శాతము మినహాయించుకుంటున్నారు. మరొక 10 శాతము కన్సర్వేటరు వగైరా ఆఫీసర్లు క్యాంపులకు వచ్చిన సందర్భంలో ఖర్చుల నిమిత్తమైన మినహాయిస్తున్నారట. అందుచేతనే రోజు కూలిని అమలు జరుప లేక పోవుచున్నామని ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటులోని క్రింది ఉద్యోగులు బాహాటముగా చెప్పుచున్నారు.

ఈ దోపిడిని ప్రభుత్వం అరికట్టాలి. అడవులలో పనిచేసే కూలీలకు రోజుకు 5 రు లకు తక్కువ కాకుండా కూలిని నిర్ణయించాలి.

కలప వ్యాపారాన్ని చేబట్టిన యీ డివిజన్‌లో కలప నరుకుడు, యితర పనులు చేయు కూలీలకు ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన షెడ్యూల్డు ఆఫ్ రేట్సు అమలు జరుపడం లేదు. ఉదాహరణకు-ఒక మీటరు పుల్ల నరికి లాటు పెట్టుటకు 2-76 పైసలు ఉండగా 2-00 రు. లు మాత్రమే యిస్తున్నారు. ప్రభుత్వము నిర్ణయించిన రేట్లను అమలు జరుపుకొనుటకు, ఆ రేట్లను బహిరంగ పరుచవలసినదిగా కోరినప్పటికీ ఆ డివిజనల్ ఫారెస్టు ఆఫీసరు బహిరంగ పరుచలేదు. ఆయన పేరు మోహన్‌రెడ్డి, డి ఎఫ్. ఒ., లాగింగ్ డివిజన్, భద్రాచలం.

1-20 p.m. ఈ విధంగా వివిధ పనులకు కేటాయించిన డబ్బును కూలీలకు సక్రమంగా ఇవ్వక, ఆఫీసర్లు దోపిడి చేసినారని చెప్పడానికి సిగ్గుపడవలసి వస్తుంది. ఈ విష యాన్ని జిల్లా ఆఫీసర్లకు చెప్పినా ఎట్టి చర్య తీసుకోలేదు. 1976 లో అత్యవసర పరిస్థితి అమలులో ఉన్న కాలంలో బీడి ఆకుల సీజనులో నూగూరు తాలుకాలోని 5 వ నెంబరు యూనిట్ నుండి 10 వ నెంబరు యూనిట్ వరకు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు వారే తునికాకును కొనుగోలు చేసినారు. ఈ సందర్భంలో 50 వేల రూపాయలవరకు డబ్బు గిరిజన కూలీలకు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు ఎగవేసినారు. కొనుగోలు చేసి విధి క్రింది ఉద్యోగులే అయినప్పటికి క్రింది ఉద్యోగుల నుండి డబ్బు ముట్టినట్లు ఓచర్లు తీసుకుని, రికార్డు పూర్వకంగా నేరస్తులు కాకుండా డివిజనల్ ఫారెస్టు ఆఫీసర్లు తప్పించుకున్నారు. ఈ పై మొత్తం కూలీల డబ్బు ఎగవేతకు ప్రధాన కారకులు అనాటి డి.ఎఫ్ ఒ గా ఉన్న రామేషన్, సబ్ డి ఎఫ్ ఒ. గా ఉన్న దానని హరనాధ రావు. వీరిపై విచారణ జరిపించమని భద్రాచలం డివిజన్ రైతు సంఘం తరపున 25-6-77 వ తేదీన అనాటి ముఖ్యమంత్రి మరియు అటవీశాఖ మంత్రిగార్లకు మెమో రాండముల ద్వారా తెలియపరచటమైనది కానీ విచారణ కోరిన ప్రకారం జరపక నేటి డి. ఎఫ్ ఒ. ద్వారా జరుపటంవల్ల తన తోటి ఆఫీసరు చేసిన తప్పులను కప్పి పుచ్చుటకు ప్రయత్నిస్తున్నాడు అయిదు ప్రదేశాలలో విచారణ జరుపుతానని చెప్పి 28-12-77వ వర్షంలో మొదటి విచారణ జరిపారు. ఈ విచారణకు షావులురు కాలెండర్ స్థానిక ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు వారు గిరిజనులను అనేక వత్తిడులకు గురిచేసి

నప్పటికి 150 మంది గిరిజనులు వచ్చి సాక్ష్యం ఇచ్చారు. తమ తోటి ఆఫీసరుపై పెట్టబడిన ఆరోపణలు రుజువు ఔతున్నవని గ్రహించిన ప్రస్తుత డి. ఎఫ్. ఓ. మిగిలిన చోట్ల విచారణ నిలుపుచేసినాడు. 28 వ తేదీన జరిపిన విచారణ వ్రాతపూర్వక రిపోర్టులను ప్రభుత్వం పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. తీవ్రమైన ఆరోపణలున్న ఆఫీసరుపై సక్రమమైన విచారణ జరుపకుండా ఈ కాలంలో దాసరి హరనాధరావును సబ్ డి. ఎఫ్. ఓ. నుండి డి. ఎఫ్ ఓ. గా ప్రమోషన్ ఇచ్చారు. ఈ గిరిజన కార్మికులకు 50 వేల రూపాయలకు పైగా రావలసిన డబ్బును ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వం ఇప్పించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. గోట్ ప్రొవిజన్ పేరుతో గిరిజనుల వద్ద నిర్బంధంగా డబ్బు వసూలు చేస్తున్నారు. ఈ నిర్బంధంగా వసూలుచేసిన డబ్బును డివిజనల్ ఫారెస్టు ఆఫీసర్లు తినేస్తున్నారు. కుర్నపల్లి గ్రామంలో గిరిజనుల వద్ద 442 రూ. లు వసూలు చేసి ఒక్క వందరూపాయలకు మాత్రం రసీదు ఇచ్చారు. ఈ విషయముపై విచారణ జరుపవలసినదిగా కోరుతున్నాను. గిరిజనుల వద్ద నుండి గోట్ ప్రొవిజన్ పేరుతో వసూలు చేసే విధానాన్ని ఆపివేయాలి. ఈ వచ్చే తుని కాతు సీజనులో కూలీ రేటు పెంచాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాము. ఇరిగేషనుకు ఇచ్చిన డబ్బు చాలదు. అది పెంచాలని కూడా కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. బి. శిద్దయ్య (పుత్తూరు) :— అధ్యక్షా. రోడ్ల విషయం గ్రామాలలో ఏవిధంగా అవస్థగా ఉందో చాలామంది చెప్పారు. ఈ బడ్జెటులో అయినా ఈ గ్రామీణ రోడ్ల విషయం కొంత మెరుగుపరిచారా అని చూస్తే ఆవిధంగా ఏమీ ఇందులో లేదు. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో జనాభా ఇప్పటికి 5 కోట్లు ఉంటుంది. 1971 సెన్సెస్ ప్రకారం జనసంఖ్య 4 కోట్ల 35 లక్షలు ఉంది. ఇందులో గ్రామీణ జనసంఖ్య 3 కోట్ల 51 లక్షలు. పట్టణ జన సంఖ్య 54 లక్షలు మాత్రం ఉన్నది. అంటే పట్టణాలలో 19 శాతం ఉంటే గ్రామాలలో జనసంఖ్య 81 శాతం ఉన్నది. ప్రజల సంఖ్యే కాకుండా ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయంలో కూడా పట్టణాలనుండి దాదాపు 19 శాతం వస్తుంది. గ్రామాలనుండి 80 శాతంకన్నా ఎక్కువ ఆదాయం వస్తుంది గ్రామాలనుంచి ఈ విధంగా ఎక్కువ ఆదాయం వస్తున్నా. గ్రామాలలో ప్రజలు ఎక్కువగా ఉన్నాకూడా గ్రామీణాభివృద్ధికి ఈ 30 సంవత్సరాలలో వచ్చిన ఏ ప్రభుత్వం కూడా శ్రద్ధ చూపకుండా ఎంతో ఉదాసీనంగా ఉండడం చాలా విచారకరమైన విషయం. పట్టణాలకు పట్టణాలకు మధ్య తారు రోడ్లు ఉన్నాయి. సిమెంటు రోడ్లు ఉన్నాయి. నేషనల్ రోడ్లు ఉన్నాయి. ఎన్నో వంతెనలు ఉన్నాయి. వాటని ఎంతో చక్కగా మైన్‌టియిన్ చేయడం జరుగుతున్నది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉన్న రోడ్లు ఏమీ లేవు. ఉన్న మట్టి రోడ్లమీద కూడా మట్టి వేసే స్థితిలో లేము. వర్షాలు వస్తే ఈ రోడ్ల దుస్థితి చెప్పలేము. నాపుత్తూరు నియోజకవర్గంలో 4 రోడ్లు ఉన్నాయి. సీతారామపురం, పాలసముద్రంలో ఉన్నాయి. ఆ రోడ్లన్నీ గుంటలు పడిపోయి చెడిపోయాయి. కొన్ని నెలలుగా బస్సులు నడవకుండా ఉన్నాయి ఈ విధంగా పుత్తూరు నియోజకవర్గంలో అర్ధభాగం నశించిపోయింది. ఇన్ని నెలలపాటు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. ఈ బడ్జెటులో

ప్రభుత్వం రోడ్లకు 28 కోట్లు కేటాయిస్తే అందులో పంచాయితీ సంస్థల రోడ్లకు 1.16 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించారు. 21 జిల్లాలలో 324 పంచాయితీ సమితులకు కేటాయించినది 1.15 కోట్లు. అంటే మొత్తం రోడ్లకు ఉన్న 28 కోట్ల కేటాయింపులో 21 జిల్లాలలో ఉన్న మొత్తం గ్రామీణ ప్రాంత రోడ్లకు 1 కోటి రూ. లు కేటాయిస్తే ఇంక ఈ గ్రామీణ రోడ్లు ఎప్పుడు బాగు పడతాయి కనీసం వంద సంవత్సరాలకు గాని, రెండు వందల సంవత్సరాలకు గానీ ఈ గ్రామీణ రోడ్లను బాగుచేయలేరు.

1-30 p.m. Mr. Speaker :—Now, the House stands adjourned till half past Eight O'Clock on the 23rd day of March, 1978. (The House, then adjourned till 8.30 a.m. on 23.3.1978.)